

INSTYTUT TURYSTYKI

HENRYK HANDSZUH

**MIĘDZYNARODOWA
WSPÓŁPRACA
W DZIEDZINIE
TURYSTYKI**

WARSZAWA 1975

INSTYTUT TURYSTYKI

HENRYK HANDSZUH

**MIĘDZYNARODOWA
WSPÓŁPRACA
W DZIEDZINIE
TURYSTYKI**

WARSZAWA 1975

Recenzent: Stanisław Ostrowski

Redaktor: Anna Wolicka

Opracowanie techniczne:
Marian Milejczak, Bohdan Janicki

2630

Instytut Turystyki – Pracownia Wydawnicza
02-511 Warszawa, ul. Merliniego 9a
tel. 44-61-67, 44-63-47

Reklamodruk MP, Poznań 874/off/75 n. 500 – R-5/997

Cena 40,– zł

SPIS TREŚCI

	Str.
W a t ę p	5
Rozdział 1 -- ORGANIZACJE MIĘDZYRZĄDOWE	11
I. Światowa Organizacja Turystyki	11
II. System Organizacji Narodów Zjednoczonych	31
A. Organizacja Narodów Zjednoczonych	
B. Program Rozwoju Narodów Zjednoczonych /UNDP/	
C. Agencje wyspecjalizowane	
D. Stosunki konsultatywne z ONZ i jej wyspecjalizowanymi agencjami	
III. Organizacje regionalne	53
IV. Organizacje techniczne	61
Rozdział 2 - ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	63
I. Organizacje zajmujące się ogólnymi sprawami turystyki	63
A. Organizacje uniwersalne	
B. Organizacje regionalne	
II. Organizacje zajmujące się wybranymi aspektami turystyki	78
III. Zawodowe organizacje turystyczne	92
A. Organizacje transportowe	
B. Organizacje hotelarskie	
C. Organizacje podróży	
IV. Organizacje pośrednio związane z turystyką	116

**Rozdział 3 - UMOWY I KONWENCJE MIĘDZYNARODOWE
ORAZ WIELOSTRONNE PROGRAMY WSPÓŁ-
PRACY TURYSTYCZNEJ W EUROPIE**

119

Załącznik:

**Skorowidz alfabetyczny międzynarodowych organiza-
cji turystycznych wraz z ich nazwami w językach o-
ficjalnych**

131

W s t ę p

W całokształcie współczesnych stosunków międzynarodowych coraz ważniejszą rolę odgrywa współpraca krajów w dziedzinie turystyki. Współpraca międzynarodowa jest często w tej dziedzinie niezbędna, a dla turystyki międzynarodowej zawsze konieczna.

Międzynarodowa współpraca w dziedzinie turystyki jest realizowana na różnych szczeblach /państw, resortów, instytucji pozarządowych/, w różnych postaciach i formach. W zależności od liczby podmiotów tej współpracy będziemy mieli do czynienia ze współpracą wielostronną /organizacje międzynarodowe, konwencje, wielostronne programy działania/ lub dwustronną /umowy graniczne i turystyczne, wspólne przedsięwzięcia dwustronne/.

Różny jest zakres przedmiotowy tej współpracy. Z interdyscyplinarnego charakteru turystyki wynika, że we współpracy międzynarodowej sprawy turystyki występują również w związku z innymi dziedzinami: prawem międzynarodowym, finansami, ekonomią, transportem, zagospodarowaniem przestrzennym itd. Dlatego mówimy o formach współpracy międzynarodowej bezpośrednio lub pośrednio związanych ze sprawami turystyki.

Współpraca międzynarodowa w turystyce jest prawie tak stara jak samo zjawisko turystyki. Wraz ze stałym rozwojem tego zjawiska, rozwinęły się również i wzbogaciły formy współpracy międzynarodowej, przy czym coraz większą rolę w tej współpracy odgrywają obecnie instytucje państwowe.

Niniejsza praca stanowi próbę ujęcia współczesnej problematyki międzynarodowej współpracy turystycznej, w części interesującej szczególnie czytelnika polskiego. Szczególną uwagę poświęcono w niej organizacjom międzynarodowym bezpośrednio lub pośrednio związanym z turystyką.

W wielkiej rodzinie organizacji międzynarodowych,^{1/} organizacje turystyczne stanowią stosunkowo liczną grupę. Raport przedstawiony na XXIII Zgromadzeniu Ogólnym Międzynarodowego Związku Oficjalnych Organizacji Turystycznych /UIOOT/ w Caracas w 1973r określa liczbę tych organizacji na 88. Inny raport, sporządzony przez Europejską Komisję Gospodarczą Rady Gospodarczo-Społecznej ONZ w 1974r wymienia jeszcze większą liczbę, bo 101 międzynarodowych organizacji bezpośrednio lub pośrednio pod różnymi względami związanych z turystyką.^{2/} Natomiast studium opublikowane przez Instytut Studiów Turystycznych w Madrycie w 1973r uwzględnia aż 232 organizacje międzynarodowe tego rodzaju.^{3/}

Należy w tym miejscu zaznaczyć, że kryterium określenia organizacji międzynarodowej jako turystycznej sensu largo nie jest precyzyjne i ze względu na interdyscyplinarność turystyki może być stosowane dosyć dowolnie. Fakt ten jest równocześnie pośrednim dowodem na to, że turystyka dotyczy różnorodnych dziedzin społeczno-gospodarczych i odgrywa ważną rolę w życiu międzynarodowym. Istnienie tak znacznej liczby międzynarodowych organizacji turystycznych dowodzi również, że współpraca międzynarodowa w tej dziedzinie jest wyraźnie zinstytucjonalizowana.

Suma działalności tych organizacji powoduje, że wnoszą one konkretny, kapitalny wkład do sprawnego działania potężnej maszyny, która z roku na rok obejmuje coraz większe rzesze ludzi, przynosząc im radość wypoczynku i podróżowania, możliwość bezpośredniego kontaktu z cudami przyrody, poznanie różnorodnej spuścizny historycznej i kulturalnej człowieka oraz wzbogacenie życia licznymi kontaktami międzyludzkimi.

1/ Yearbook of International Organizations /wyd. 1970-1971/ wymienia ponad 3600 org. międzynarodowych.

2/ ECE/SEM.1/AC/CRP.1/Add.1, March 1974.

3/ Cuadernos Monograficos 14 Organizaciones Internacionales de Turismo, wyd. Instituto de Estudios Turisticas, Madrid 1973.

Międzynarodowe organizacje turystyczne odgrywają również określoną, pozytywną rolę polityczną, poszerzając i umacniając formy pokojowej współpracy międzynarodowej. Można chyba stwierdzić, że turystyka nie osiągnęłaby obecnej dynamiki rozwojowej, gdyby nie łączny rezultat działalności całej sieci międzynarodowych organizacji - w każdym razie bez ich wkładu rozwój ten z pewnością nie byłby tak efektowny i napotykałby na większe trudności.

Konstruktywne efekty działania międzynarodowych organizacji turystycznych dają się zauważyć w każdej niemal formie turystyki międzynarodowej, zależnie od tego jaki wpływ mają poszczególne organizacje na działalność w tym zakresie. Niemniej należy stwierdzić, niezależnie od ogólnie pozytywnej oceny ich działalności, że wielu problemów organizacjom tym nie udało się rozwiązać, mimo czynionych w tym kierunku wieloletnich często wysiłków. Wynika to między innymi z dość wyraźnej zależności turystyki od innych, związanych z nią dziedzin życia gospodarczo - społecznego, które w polityce poszczególnych państw mają znaczenie pierwszoplanowe.

Równocześnie, w miarę rozwoju społeczno-gospodarczego, przed międzynarodowymi organizacjami turystycznymi stają wciąż nowe zagadnienia wymagające odpowiedniego podejścia i rozwiązania. Powoduje to ustawiczną potrzebę dostosowywania się i doskonalenia form i metod działania przez te organizacje, ich przegrupowywanie oraz zmianę charakteru, struktur i zasad organizacyjnych.

Z punktu widzenia prawa międzynarodowego, podstawowym kryterium klasyfikacji organizacji międzynarodowych jest to, czy ich członkami są poszczególne rządy /państwa/, czy też osoby fizyczne, osoby prawne lub związki tych osób z poszczególnych państw /co najmniej trzech/. Stąd podział na organizacje międzyrządowe /międzypaństwowe/ i pozarządowe /niepaństwowe/. O statu sie organizacji międzynarodowej decyduje forma jej powstania ; organizacje międzyrządowe są mianowicie zakładane na mocy umowy międzynarodowej. W konkretnym przypadku przystąpienie do orga-

nizacji międzyrządowej przez państwo może wyrażać się akceptacją jej statutu przez powołany do tego organ państwowy oraz przekazaniem depozytariuszowi statutu odpowiednich dokumentów ratyfikacyjnych /np. Światowej Organizacji Turystyki/. Organizacje pozarządowe są tworzone na mocy porozumienia prywatnego, a ich statuty są oparte na przepisach prawa miejscowego w państwach, w których są zarejestrowane i mają swoją stałą siedzibę. 4/

Wśród organizacji międzyrządowych wyróżniamy: 1/organizacje systemu Narodów Zjednoczonych, 2/ organizacje regionalne, 3/organizacje o charakterze technicznym.

Organizacje turystyczne pozarządowe natomiast możemy podzielić na 1/ ogólne /o charakterze regionalnym bądź uniwersalnym/, 2/ organizacje zajmujące się wybranymi aspektami i formami turystyki /np. różne formy turystyki kwalifikowanej/, 3/zawodowe, czyli zrzeszenia instytucji zajmujących się handlową działalnością na rynku turystycznym /instytucje transportowe, organizacje hotelarskie, agencje podróży/, 4/ organizacje zajmujące się turystyką pośrednio, których działalność jest zbieżna z celami organizacji ściśle turystycznych lub też zapewnia i ułatwia im osiągnięcie ich statutowych celów.

Ten podział międzynarodowych organizacji turystycznych jest umowny, a kolejność, w jakiej poszczególne grupy tych organizacji zostały wymienione - przypadkowa i nie wynika z obecnego znaczenia i rangi konkretnych, pojedynczych organizacji. Niemniej, proponowany podział wydaje się godny zalecenia, gdyż

4/ Szerzej temat charakterystyki organizacji międzynarodowych mowa jest w "Encyklopedii organizacji międzynarodowych" str. 6-9. KiW, Warszawa 1975.

wprowadza jednoznaczne, jasne kryteria klasyfikacyjne. 5/

Uzupełnienie pracy stanowią podstawowe informacje o umowach i konwencjach międzynarodowych w sprawach turystyki lub związanych z turystyką, do których przystąpiła Polska, jak również o innych formach wielostronnej współpracy turystycznej w Europie.

Pracę zamyka skorowidz międzynarodowych organizacji turystycznych wymienionych w pracy wraz z ich nazwami w językach obcych i adresami.

Zawarte w pracy informacje w żadnym wypadku nie wyczerpują bogatej problematyki międzynarodowej współpracy w dziedzinie turystyki: ilustrują one jedynie w pewnym zakresie tę problematykę od strony międzynarodowych organizacji oraz niektórych aspektów współpracy państw. Pozostają do omówienia różnorodne formy współpracy ekonomicznej i eksploatacyjnej, jak systemy kart kredytowych, działalność międzynarodowych tour-operatorów i ich organizacji, systemy hoteli itp. Problematyka ta wymaga jednak innego ujęcia i odrębnego opracowania.

5/ Przytaczane w przyp.3 opracowanie madryckiego Instytutu Studiów Turystycznych stosuje następującą klasyfikację:

- I. Organizacje turystyczne, w tym /A/. zawodowe, które dzielą się na a/agencje podróży, b/hotelarskie i gastronomiczne, c/transportowe /lotnicze, drogowe, kolejowe, morskie i inne/, d/naukowo-badawcze, e/rękodzielnicze /pamiątkarskie/, f/ wystaw i kongresów, g/ inne; /B/ użytkowników, w tym a/ turystów b/ org.młodzieżowe, c/org.sportowe; /C/ rozwoju, w tym: a/promocyjne, b/ekologiczne i etnograficzne c/ miast i zabytków.
- II. Organizacje ogólne zajmujące się problemami turystyki, w tym: /A/ światowe oraz /B/ kontynentalne /regionalne/.

ORGANIZACJE MIĘDZYRZĄDOWE

I. ŚWIATOWA ORGANIZACJA TURYSTYKI /WTO/ ^{6/}

Wśród międzynarodowych organizacji rządowych, które zajmują się problematyką turystyki i wielostronną współpracą państw w tej dziedzinie, wyjątkowe miejsce zajmuje Światowa Organizacja Turystyki. Zgodnie z rezolucją nr 2529 XXIV Zgromadzenia Ogólnego ONZ z dnia 5 grudnia 1969r, WTO powinna spełniać "centralną i decydującą rolę w dziedzinie turystyki światowej we współpracy z istniejącym aparatem Narodów Zjednoczonych."

Powstanie WTO może być również rozpatrywane jako charakterystyczny przykład tworzenia się i umacniania międzynarodowej organizacji, poczynając od luźnej formuły konferencji jako forum wymiany opinii i doświadczeń, poprzez uzyskanie osobowości prawnej w wyniku uchwalenia statutu i formalnego powstania organizacji, rozwój struktury wewnętrznej i umocnienie pozycji wśród innych organizacji międzynarodowych, aż do uzyskania statusu organizacji międzyrządowej. Można bez przesady stwierdzić, że rola i pozycja głównej organizacji turystycznej na świecie, jaką jest obecnie WTO, wzrastały wraz z rozwojem i wzrostem znaczenia turystyki w życiu społecznym i ekonomicznym współczesnego świata.

1. Geneza Światowej Organizacji Turystyki

W historii powstania WTO należy wyodrębnić następujące charakterystyczne okresy:

Międzynarodowe Konferencje Narodowych Organizacji Turystycznych

W okresie przed I wojną światową, przede wszystkim w Europie, nastąpił dość ożywiony rozwój turystyki krajowej i między

^{6/} Skrót WTO pochodzi od nazwy angielskiej i rosyjskiej Organizacji /World Tourism Organization: Всемирная Туристская Организация/.

narodowej. Charakter, zakres i skala ruchu turystycznego znacznie różniły się od sytuacji, jaka powstała pół wieku później, jednakże zjawisko to było na tyle charakterystyczne, że już wtedy zaczęły powstawać pierwsze międzynarodowe organizacje, zajmujące się tą problematyką /AIT, AICAR itd/.

Rozwój turystyki międzynarodowej został zahamowany na skutek wybuchu I wojny światowej. W wyniku wojny nastąpiły na świecie, a szczególnie w Europie, zasadnicze zmiany polityczne, społeczne i gospodarcze. Powszechny brak stabilizacji, słabość gospodarcza i inflacja były przyczyną poważnego ograniczenia wymienialności walut, zachwiania roli złota w rozliczeniach międzynarodowych i restrykcji dewizowych. Niepewna sytuacja - powstanie nowych państw, ruchy rewolucyjne - spowodowała z kolei wprowadzenie znacznych ograniczeń w ruchu osobowym między państwami. Zjawiska te bardzo niekorzystnie wpływały na możliwości uprawiania podróży międzynarodowych i rozwijania turystyki. W tej sytuacji w szeregu państw coraz lepiej zaczęto zdawać sobie sprawę z potrzeby współpracy międzynarodowej, która miałaby na celu przeciwdziałanie tym negatywnym zjawiskom, usuwanie ich przyczyn i stymulowanie turystyki.

W dniach 4-9 maja 1925r Narodowy Urząd Turystyczny Holandii zorganizował w Hadze konferencję międzynarodową, w której wzięli udział przedstawiciele oficjalnych organizacji ruchu turystycznego z 14 państw europejskich.^{7/} Następne konferencje odbywały się corocznie; w 1929 roku - w Warszawie, kiedy to po raz pierwszy podjęta została inicjatywa stworzenia regularnej organizacji międzynarodowej.

Formą pracy i efektem Międzynarodowych Konferencji Narodowych Organizacji Turystycznych były głównie uzgadniania i wspól

7/ W pierwszym Kongresie wzięli udział przedstawiciele Belgii, Czechosłowacji, Danii, Francji, Grecji, Hiszpanii, Holandii, Jugosławii, Niemiec, Norwegii, Portugalii, Szwajcarii, Szwecji i Włoch.

przedsięwzięcia z zakresu propagandy i reklamy turystycznej oraz wymiana doświadczeń w tej dziedzinie.

Powstanie Międzynarodowego Związku Oficjalnych Organizacji Propagandy Turystycznej /UIOOPT/

Związek ostatecznie ukonstytuował się na Konferencji w Hadze w 1934r. W Hadze mieściła się również siedziba UIOOPT. Dzięki uzyskaniu osobowości prawnej, Związek zdołał nawiązać ścisłe kontakty z Komitetem Ekonomicznym Ligi Narodów. W okresie tym wzbogaciła się działalność Związku; podjęte zostały próby badań. Działalność UIOOPT została zawieszona w związku z wybuchem II wojny światowej. Na skutek działań wojennych zaginęły w większej części archiwa i dokumentacja UIOOPT.

Rekonstytuowanie organizacji jako Międzynarodowego Związku Oficjalnych Organizacji Turystycznych /UIOOT/^{8/}

Po zakończonej wojnie, jeden z poprzednich członków UIOOPT, a mianowicie Stowarzyszenie Podróży Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, wystąpił z inicjatywą zwołania Światowej Konferencji Narodowych Organizacji Turystycznych. Otrzymała się ona w Londynie, w dniach 1-4 października 1946 r przy udziale delegatów i obserwatorów z 41 państw świata. W wyniku Konferencji, od 1947r reaktywowano działalność Związku, który przybrał nową nazwę. Wychodzone przy tym z założenia, że narodowe organizacje turystyczne, które w większości były już wyspecjalizowanymi agencjami rządowymi do spraw turystyki /mającymi zarazem różną rangę w hierarchii urzędowej w poszczególnych krajach/, zajmują się nie tylko propagandą i reklamą turystyki, ale ingerują w inne sektory związane z tą dziedziną.

Polska zgłosiła swój ponowny akces do UIOOT w 1948 r. W tym samym roku do UIOOT przystąpiła większość krajów demokracji ludowej.

8/ Skrót UIOOT, który używany był w literaturze polskiej i w nomenklaturze urzędowej, pochodzi od nazwy Związku w jęz. franc. /Union internationale des organismes officiels de tourisme/.

Nową siedzibą Związku stała się Genewa. Mimo wejścia w skład członków organizacji agencji rządowych, a nawet ministerstw, UIOOT miał status organizacji pozarządowej /niepaństwowej/ określony statutem opartym na przepisach prawa szwajcarskiego.^{9/} Niezależnie od jednoznacznej sytuacji prawnej UIOOT, na jego forum z zasady reprezentowane były stanowiska rządów.

W latach 1947-1963 raz do roku odbywały się sesje najwyższego organu Związku, czyli Zgromadzenia Ogólnego. W tym okresie wykształciła się wewnętrzna struktura UIOOT, powstały m.in. komisje techniczne, zajmujące się problemami promocji, rozwoju oraz ułatwień i badań. Pod koniec tego okresu powstały również komisje regionalne. Każdorazowe zmiany organów i struktury wewnętrznej wymagały odpowiednich zmian w statucie UIOOT.

Okres od Konferencji Rzymskiej 1963r do uchwalenia statutu Światowej Organizacji Turystyki

Realizując swoją funkcję rzecznika turystyki międzynarodowej, UIOOT ściśle współpracował z Organizacją Narodów Zjednoczonych i jej wyspecjalizowanymi agencjami; miał przy tym status konsultatywny Rady Gospodarczo-Społecznej ONZ /I/ ¹⁰. Ważny w historii UIOOT był rok 1963, kiedy to z inicjatywy Związku, w wyniku długotrwałych negocjacji z ONZ odbyła się w Rzymie Konferencja Narodów Zjednoczonych na temat podróży międzynarodowych i turystyki.

Od 1963 r sesje Zgromadzenia Ogólnego UIOOT odbywały się co dwa lata /w kolejnych latach nieparzystych/. Pod koniec lat sześćdziesiątych rozwiązano komisje techniczne ^{11/}, a ich funkcje przejęły różne komitety i powoływane doraźnie grupy robocze, Sekretariat Generalny oraz inne statutowe organy Związku.

9/ Art. 60 i nast. Szwajcarskiego Kodeksu Cywilnego.

10/ Na temat statusu konsultatywnego ONZ patrz Rozdział 1/II/D.

11/ XXI Zgromadzenie Ogólne, Dublin 1969.

W 1965r XIX Zgromadzenie Ogólne UIOOT przyjęło rekomendację Komitetu Wykonawczego w sprawie proklamowania Roku Turystyki Międzynarodowej. UIOOT zgłosił w tej sprawie wniosek do ONZ, która odniosła się doń pozytywnie wybierając w tym celu rok 1967. Hasło Roku: "Turystyka - paszportem pokoju" stało się powszechnie znane na świecie. Dla samego Związku kulminacyjnym momentem Roku było uchwalenie przez XX Zgromadzenie Ogólne UIOOT /Tokio 1967/ rezolucji o potrzebie przekształcenia Związku w międzynarodową organizację rządową. Odtąd sprawa stała się przedmiotem sporów prawnych i kompetencyjnych. Rozważana była zwłaszcza kwestia wyodrębnienia w systemie organizacji NZ wyspecjalizowanej agencji do spraw turystyki. Rozważania na ten temat były kontynuowane na Międzynarodowej Konferencji Turystycznej w Sofii, w maju 1969r. Rezultat Konferencji nie był jednoznaczny. W tym samym roku, jesienią, XXI Zgromadzenie Ogólne UIOOT w Dublinie potwierdziło swoją gotowość do zaakceptowania formuły, która będzie najbardziej odpowiednia i zostanie zalecona przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych. We wspomnianej na wstępie rezolucji nr 2529/XXIV, Zgromadzenie Ogólne ONZ zaleciło państwom członkowskim utworzenie międzyrządowego organu do spraw turystyki poprzez zmianę statutu UIOOT. W wyniku tego zalecenia we wrześniu 1970r odbyło się w mieście Meksyk Nadzwyczajne Zgromadzenie Ogólne UIOOT, które 27 września uchwaliło statut Światowej Organizacji Turystyki /WTO/ wraz z zasadami finansowania, stanowiącymi część statutu, a także podjęło odpowiednią rezolucję w sprawie przekazania go państwom, których narodowe organizacje turystyczne były członkami UIOOT oraz w sprawie powiadomienia Sekretarza Generalnego ONZ.

Okres ratyfikacji i wejście w życie statutu WTO

Po uchwaleniu statutu WTO, Związek nadal realizował dotychczasowy program pracy, uchwalany na kolejne cykle dwuletnie przez sesje Zgromadzenia Ogólnego UIOOT. Sesje te odbyły się kolejno w Ankarze /1971 r/ i w Caracas /1973 r/. Stałym punktem porządku dziennego obu sesji, jak również wszystkich posiedzeń

Komitetu Wykonawczego, była sprawa wejścia w życie statutu WTO, które było uzależnione od złożenia 51 ratyfikacji tymczasowemu depozytariuszowi^{12/}, oraz od przygotowania projektów różnych dokumentów wewnętrznych WTO - zasad procedury Zgromadzenia Ogólnego i Rady Wykonawczej, regulaminu finansowego, formuły obliczania składek członkowskich, budżetu programowego i innych. Odpowiednie zredagowanie tych projektów, które odpowiadałoby interesom możliwie największej liczby państw, przychodziło z trudem i było przedmiotem licznych kontrowersji, zwłaszcza jeśli chodzi o dokumenty związane z finansami i budżetem Organizacji. Opracowany został również projekt porozumienia między WTO a ONZ^{13/}.

Statut WTO wszedł w życie 2 stycznia 1975r, tj. po upływie 120 dni od daty złożenia 51 dokumentu ratyfikacyjnego tymczasowemu depozytariuszowi^{14/}.

Zgodnie ze statutem WTO, tymczasową siedzibę Organizacji została Genewa, a sekretarz generalny UIOOT zaczął pełnić obowiązki jej tymczasowego Sekretarza Generalnego.

Formalne powstanie WTO oznaczało, z punktu widzenia prawa międzynarodowego wyrażonego w statucie WTO, że UIOOT przestał istnieć, a wszystkie prawa i obowiązki Związku zostały przeniesione na nową organizację^{15/}. Przyjęto równocześnie, że nadal

12/ Tymczasowym depozytariuszem dokumentów ratyfikacyjnych statutu WTO był rząd Konfederacji Szwajcarskiej.

13/ Sprawie opracowania tego projektu poświęciło swoją uwagę XXVI Zgromadzenie Ogólne w rezolucji nr 2802 z 14 grudnia 1971r, jak również Rada Gospodarczo-Społeczna ONZ w raporcie nr E/486/ z lipca 1972r oraz rezolucji nr 1758/LIV z dnia 16 maja 1972r. Dokumenty te, podobnie jak rezolucja UNCTAD nr 37/III, wzywały także państwa członkowskie do szybkiego zakończenia procesu ratyfikacji statutu WTO.

14/ Do czasu I Zgromadzenia Ogólnego WTO za datę wejścia w życie Statutu Organizacji uznawano 1 listopada 1974r. Ponieważ Zgromadzenie to uznało za nieważną ratyfikację statutu dokonaną w 1972r przez Taiwan, za datę złożenia dokumentu ratyfikacyjnego /przez Cypr/ przyjęto 4 września 1974, a więc Organizacja powstała oficjalnie 2 stycznia 1975r.

15/ Taką interpretację przyjął Komitet Wykonawczy UIOOT na ostatniej, 99 sesji w grudniu 1974r w Panamie.

istniejącą dotychczasową strukturę i aparat wykonawczy UIOOT, ponoszące odpowiedzialność za realizację będącego w toku programu pracy UIOOT, do czasu wejścia w życie nowych struktur i uchwalenia nowego programu pracy WTO. Taka interpretacja stanu prawnego i faktycznego budziła jednak wśród dotychczasowych członków UIOOT liczne kontrowersje, które wynikały przede wszystkim z faktu, że nie wszyscy oni reprezentowani byli wśród pełnoprawnych członków nowej organizacji.

Wśród spraw, którymi zajmowali się członkowie UIOOT po 1970r, należy również wymienić kwestię wyboru przyszłej siedziby WTO. Rozważane były kandydatury New Delhi, Genewy, Instambułu, Korfu /Grecja/, Madrytu, Manili, Meksyku, Nairobi i Zagrzebia. Istniały także rozbieżne opinie na temat miejsca i terminu I Zgromadzenia Ogólnego /konstytucyjnego/. W tej ostatniej sprawie wybór padł na Madryt i na maj 1975 r. ^{16/}

2. UIOOT w ostatnim okresie działalności

Zakres i charakter działalności UIOOT wynikały ze statutu i regulaminu. Ostatnie zmiany statutu pochodzą z 1973r, kiedy to XXIII Zgromadzenie Ogólne uchwaliło zwiększenie liczby wiceprzewodniczących Związku do pięciu.

Podstawowym celem Związku było działanie na rzecz rozwoju turystyki międzynarodowej. Aby osiągnąć ten cel, Związek dążył do usuwania przeszkód w ruchu turystycznym między państwami, badał zjawiska i współzależności związane z rozwojem tego ruchu, służył za podstawowe źródło informacji o turystyce, współdziałał w swojej dziedzinie z innymi organizacjami międzynarodowymi, ze szczególnym uwzględnieniem Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz dążył do zapewnienia jak najściślejszej wzajemnej współpracy swoich członków.

16/ Decyzję w sprawie terminu i miejsca I Zgromadzenia Ogólnego podjął osobiście tymczasowy Sekretarz Generalny WTO po konsultacjach z państwami mającymi prawa członkowskie w Organizacji

Organy

Najwyższy organ Związku - Zgromadzenie Ogólne miało prawo uchwalania statutu i regulaminu, dokonywania w nich zmian, przyjmowania lub wykluczenia członków bądź zawieszania ich w prawach członkowskich, jak również określania polityki Związku, uchwalania programu pracy i zatwierdzania jego wykonania, uchwalania rezolucji oraz podejmowania decyzji w sprawach administracyjnych, z których najważniejsze dotyczyły budżetu i finansów oraz wielkości składek członkowskich.

Zgromadzenie wybierało również przewodniczącego Związku i jego zastępców na okres 2-letni oraz sekretarza generalnego na czas nieograniczony. Przewodniczący Związku był jednocześnie przewodniczącym Zgromadzenia, poza tym reprezentował Związek na zewnątrz i ponosił odpowiedzialność za wykonywanie decyzji jego organów.

Drugim ważnym organem UIOOT był Komitet Wykonawczy, w skład którego wchodziłi członkowie pełnoprawni wybrani na okres 4 lat przy czym połowa jego składu zmieniała się co dwa lata. W ostatniej kadencji Komitet liczył 27 członków. Ponadto w skład Komitetu wchodziłi z urzędu, z głosem doradczym /bez prawa udziału w głosowaniu/ - przewodniczący Związku i jego zastępcy, poprzedni przewodniczący, sekretarz generalny, przewodniczący Podkomitetu Finansów, dwaj komisarze finansowi /tzw. audytorzy/, członkowie Technicznego Komitetu Programowania i Koordynacji, przewodniczący Komieji Regionalnych oraz członkowie honorowi.

Podkomitet Finansów oraz Techniczny Komitet Programowania i Koordynacji były pomocniczymi ciałami Komitetu Wykonawczego, z których pierwsze miało za zadanie opiniować i przedstawiać wnioski w sprawach budżetu i finansów Związku, zaś drugie podejmowało wstępne ustalenia dotyczące programu pracy Związku ze szczególnym uwzględnieniem działalności naukowo-badawczej i operacyjnej. Zadaniem Komitetu Wykonawczego było prowadzenie spraw Związku w okresie między sesjami Zgromadzenia Ogólnego, w ramach określonych statutem i regulaminem oraz ogólną polityką Związku

określoną przez Zgromadzenie. Komitet podejmował zwłaszcza decyzje w sprawach bieżących, wynikających z realizacji programu pracy, opiniował kandydatury na członków UIOOT, przygotowywał projekty rezolucji i decyzji, a także przedkładał propozycje dotyczące programu pracy na następne okresy - do rozważenia i podjęcia decyzji przez Zgromadzenie Ogólne.

Statutowymi organami Związku były Komisje Regionalne dla Afryki, Ameryki, Azji Płd., Bliskiego Wschodu, Europy oraz Pacyfiku i Azji Wschodniej /6 Komisji/. Komisje: afrykańska, amerykańska, południowo - azjatycka i bliskowschodnia miały własne sekretariaty regionalne zlokalizowane odpowiednio w Lagos /Nigeria/, Limie /Peru/, Colombo /Sri Lanka/ i Kairze /ARE/.

Komisje Regionalne realizowały własne programy pracy, uwzględniające specyfikę i potrzeby danego regionu. Spotkania Komisji odbywały się z reguły raz do roku. Komisje kierowane były przez przewodniczącego i jego dwóch zastępców /wybieranych na 2 lata/ w czasie sesji Zgromadzenia Ogólnego przy współudziale Sekretariatu Generalnego.

Sekretariat Generalny był czwartym statutowym organem UIOOT. Od 1957 r. funkcję sekretarza generalnego pełnił Robert C. Lonati /Francja/ ^{17/}. W ostatnim okresie liczba osób zatrudnionych w Sekretariacie wynosiła 41 /sekretarz generalny, 36 pracowników w Genewie oraz 4 sekretarzy regionalnych/. Merytoryczna działalność Związku była prowadzona przez wydziały: operacyjny, programowania i prasowy; istniał również Ośrodek Dokumentacji Turystycznej.

17/ R.C. Lonati urodził się w Nicei w 1918r. Studiował prawo kiedy wybuchła II wojna św. Pracował następnie w Agence France Presse, specjalizował się w sprawach politycznych i społecznych. Uczestniczył w wielu konferencjach międzynarodowych, m.in. "Wielkiej Czwórki", GATT, w sprawach atomowych, prawa morskiego itp. Pracę w UIOOT rozpoczął w 1952r na stanowisku redaktora d/s informacji i wydawnictw, był redaktorem naczelnym organu UIOOT "World Travel-Tourisme Mondial". Zgromadzenie Ogólne w Waszyngtonie w 1957r mianowało go sekretarzem generalnym Związku.

Statut UIOOT stanowił także o utworzeniu Rady Honorowej, złożonej w pierwszym rzędzie z byłych przewodniczących Związku jak również innych osób wybranych przez Zgromadzenie Ogólne ze względu na ich szczególne zasługi dla organizacji. Rada nie była organem Związku, miała jednak możliwość udzielania porad oraz występowania jako rozjemca w kwestiach dotyczących wszystkich organów UIOOT.

Członkowie

UIOOT składał się z członków pełnoprawnych /rzeczywistych/, którymi były narodowe organizacje turystyczne utworzone lub uznane przez rządy, inne organy rządowe pełniące funkcję narodowych organizacji turystycznych oraz oficjalne organizacje turystyczne na terytoriach zależnych, nie ponoszących odpowiedzialności za swoje stosunki zewnętrzne.

Drugą kategorię stanowili członkowie stowarzyszeni, uprawnieni do udziału w technicznej działalności Związku i korzystania z jego dorobku, nie mający natomiast prawa do udziału w podejmowaniu decyzji /głosowaniu/. Członkowie stowarzyszeni byli w uproszczeniu określane jako organizacje prywatne. W istocie były nimi różnorodne organizacje międzynarodowe i krajowe zajmujące się różnymi aspektami turystyki. Członkowie stowarzyszeni tworzyli własny Komitet, którego przewodniczący był reprezentowany w Komitecie Wykonawczym. W okresie po XXIII Zgromadzeniu Ogólnym UIOOT liczba członków pełnoprawnych osiągnęła 115, natomiast członków stowarzyszonych - 89. Dane te świadczą o rzeczywście powszechnym charakterze Związku.

Państwa socjalistyczne były reprezentowane w UIOOT przez urzędy turystyczne Bułgarii, CSRS, Jugosławii, Kuby, Mongolii, NRD, Polski, Rumunii, Węgier i ZSRR.

Działalność UIOOT

Działalność Związku można podzielić na następujące rodzaje: informacyjna, publicystyczna, naukowo-badawcza i tzw. operacyjna.

a/ Stała działalność informacyjna i wydawnicza

Obejmowała ona przede wszystkim wydawanie stałych biuletynów technicznych /na tematy zagospodarowania turystycznego, bazy turystycznej, statystyki turystycznej, finansowania turystyki, organizacji turystyki, popytu turystycznego, transportu, marketingu i reklamy, gospodarki turystycznej oraz kształcenia za-rodowego/. Innego rodzaju biuletyny dotyczyły działalności członków UIOOT, przeglądu prasy światowej na tematy turystyczne itp.

Oficjalnym organem prasowym Związku był dwumiesięcznik pt. "World Travel - Tourisme Mondial" - wydawany w językach: angielskim, francuskim i hiszpańskim.

Od wielu lat UIOOT wydawał Międzynarodową Statystykę Turystyczną /ITS/, będącą unikalnym źródłem informacji o ruchu turystycznym, płatnościach i bazie w krajach członkowskich Związku. Podobnie źródłowy charakter miał stale aktualizowany zbiór informacji pt. "Turystyka zagraniczna - Formalności graniczne".

Periodyczny charakter miały "Zeszyty Naukowe Turystyki" oraz "Ekonomiczny Przegląd Turystyki Światowej". Ponadto wydano kilkadziesiąt pozycji stanowiących trwałe źródło licznych badań i analiz. W Sekretariacie Generalnym prowadzony był również Ośrodek Dokumentacji Turystycznej, publikujący spis posiadanych pozycji i informacje o ukazujących się publikacjach na temat wszelkich aspektów turystyki na świecie.

b/ Działalność naukowo-badawcza

Ten rodzaj działalności obejmował przygotowanie konkretnych podręczników /statystyka, prognozy, bilans płatniczy, techniki marketingowe i inne/ studiów i analiz /na temat bazy turystycznej, komunikacji lotniczej, przepisów prawnych w turystyce, zatrudnienia, motywacji turystycznych i wielu innych /oraz sprawozdań /np. dot. pomocy państwa dla przemysłu turystycznego, klasyfikacji hotelowej, finansowania turystyki, budżetów narodowych organizacji turystycznych i środowiska/. Odrębną po-

zycję stanowiły raporty Komisji Regionalnych.

Większość prac badawczych przeprowadzał Sekretariat Generalny, który korzystał z danych dostarczanych przez członków Związku. W pewnych wypadkach wykonawcami poszczególnych prac byli niektórzy członkowie Związku; korzystano również ze współpracy konsultantów z zewnątrz.

Przeglądu i oceny podręczników, studiów, analiz i raportów dokonywało Zgromadzenie Ogólne przy pomocy dwóch powołanych w tym celu komisji, tworzonych spośród delegatów uczestniczących w sesji /Komisja "A" do spraw popytu turystycznego oraz "B" do spraw podaży turystycznej/.

c/ Działalność operacyjna

Mianem tym określano różnorodną działalność organizacyjną Związku, jak na przykład kształcenie zawodowe oraz przygotowywanie różnego rodzaju seminariów, sympozjów i konferencji międzynarodowych.

UIOOT od dłuższego czasu zwracał uwagę na problematykę kształcenia kadr turystycznych. Na ten temat organizowane były seminaria międzynarodowe, np. seminarium na temat turystycznego kształcenia zawodowego w Afryce /Nairobi 1972/. Przede wszystkim jednak UIOOT prowadził stałe formy kształcenia i doskonalenia kadr poprzez organizowanie regularnych kursów stacjonarnych i korespondencyjnych.

Latem 1967r rozpoczął działalność Międzynarodowy Ośrodek Wyższych Studiów Turystycznych /CIEST/, zlokalizowany w ośrodku szkoleniowym Międzynarodowej Organizacji Pracy w Turynie /Włochy/. Do 1974r odbyło się 8 cykli stacjonarnych 3-4 tygodniowych poświęconych ogólnej problematyce oraz 4 cykle dotyczące marketingu, reklamy, organizacji i zarządzania oraz planowania przestrzennego i zagospodarowania turystycznego.

Podobny zakres tematyczny miały kursy korespondencyjne, zapoczątkowane już w 1963r. Ich treść i zakres zmieniono i rozsze-

rzono w 1969r. Od 1971r odbyło się ponadto kilka dodatkowych kursów, uwzględniających szczególnie niektóre tematy, takie jak nauczanie marketingu, promocja i dystrybucja produkcji turystycznej, zarządzanie i ustawodawstwo turystyczne.

Z ciekawszych seminariów i konferencji międzynarodowych organizowanych przez UIOOT w latach siedemdziesiątych wymienić należy:

- seminarium w Nassau, Bahama /1971/ na temat marketingu turystycznego,
- seminarium w New Delhi /1973/ na temat zagospodarowania przestrzennego i turystycznego,
- seminarium w Halsemere /Wielka Brytania, 1974/ na temat prognoz turystycznych i bilansu płatniczego,
- międzynarodowa konferencja w Manili /1975/, organizowana wspólnie z IATA, na temat turystyki i komunikacji lotniczej,
- seminarium w Ottawie /1975/ na temat turystyki krajowej i efektywności propagandy turystycznej. 18/

Podobnie jak w innych formach działalności, również w działalności operacyjnej wiele uwagi poświęcał UIOOT problematyce rozwoju turystyki w krajach rozwijających się. 19/

Jeżeli chodzi o kontynent europejski, to należy w tym miejscu wymienić udział UIOOT w przygotowaniu Konferencji Statystyków Europejskich na temat statystyki turystycznej /Genewa, marzec 1972/ oraz przygotowanie, wspólnie z sekretariatem Europejskiej Komisji Gospodarczej Rady Gospodarczo-Społecznej ONZ, sym-

18/ W seminariach w New Delhi, Halsemere i Ottawie uczestniczyli przedstawiciele Polski.

19/ Np. seminaria w Akrze /1973/ i Libreville /1974/ na temat marketingu w krajach rozwijających się oraz roli administracji turystycznej w odniesieniu do środowiska naturalnego i folkloru. Z działalności badawczej wymienić w tym miejscu należy zrealizowane w 1975r sprawozdanie dla ECOSOC na temat wpływu turystyki na rozwój gospodarczy krajów rozwijających się.

pozjum na temat planowania i rozwoju przemysłu turystycznego w Europie /Dubrownik, październik 1975/.^{20/}

Innym przykładem działalności operacyjnej UIOOT było angażowanie ekspertów Związku do bezpośredniej realizacji tzw. projektów pomocy technicznej Programu Rozwoju Narodów Zjednoczonych /UNDP/,^{21/} w ramach kontraktów powierzonych do wykonania Międzynarodowej Organizacji Pracy /ILO/, ostatnio w Libanie i na Cyprze.

Udział Polski w pracach UIOOT

Od 1960r członkiem pełnoprawnym UIOOT był Główny Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki; wcześniej Polska była reprezentowana w UIOOT przez Komitet do Spraw Turystyki. Przedstawiciele Polski wnieśli twórczy udział do działalności Związku już w latach pięćdziesiątych, szczególnie po 1956r. Z pierwszym udziałem Polski w Komitecie Wykonawczym UIOOT w latach 1957-60 wiąże się nazwisko ówczesnego przedstawiciela Polski w UIOOT, przewodniczącego Komitetu d/s Turystyki, dr K. Załuskiego.

Na konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie podróży międzynarodowych i turystyki w Rzymie /1963 r/, organizowanej przy udziale UIOOT, przewodniczący delegacji polskiej, dr W. Reczek współprzewodniczył Komitetowi Rozwoju oraz był głównym referentem tematu o urządzeniach i usługach turystycznych. Za swój wkład w pracę Konferencji delegacja polska otrzymała osobiste podziękowania od Sekretarza Generalnego ONZ.

20/ Zarówno w konferencji statystycznej jak i symposium EKG aktywnie uczestniczyła delegacja polska. Na symposium dubrownickim polscy delegaci przedstawili dwa referaty wprowadzające. Polska była również wiceprzewodniczącym symposium.

21/ UNDP - United Nations Development Programme. Temat programów pomocy technicznej ONZ jest szerzej potraktowany w podrozdziale: "System Organizacji Narodów Zjednoczonych".

W latach sześćdziesiątych aktywnie uczestniczył w działalności UIOOT prof. dr Kazimierz Libera z warszawskiej SGPiS. Pełnił on funkcję przewodniczącego Komisji Naukowo-Badawczej /1960-67/, a następnie kierował Międzynarodowym Ośrodkiem Wyższych Studiów Turystycznych /CIEST/ w Turynie, którego był inicjatorem i pierwszym dyrektorem /1967-70/. W latach 1970-71 prof. Libera z ramienia UIOOT, na zlecenie ILO, organizował w Libanie Instytut turystyki.

W 1971r, na XXII Zgromadzeniu Ogólnym UIOOT, Polska ponownie została wybrana na członka Komitetu Wykonawczego, a w 1973r - roku setnego jubileuszu polskich organizacji turystycznych - była gospodarzem jego 95 sesji. Na sesji tej m.in. przyjęto projekty zasad procedury Zgromadzenia Ogólnego i Rady Wykonawczej WTO, uchwalono rekomendację w sprawie reprezentacji NRD w UIOOT oraz wypowiedziano się za przywróceniem praw członkowskich ChRL i za wykluczeniem z UIOOT Afryki Południowej. Sprecyzowano rekomendacje w sprawie obchodów Światowego Dnia Turystyki. Decyzje 95 sesji zostały następnie zatwierdzone przez XXIII Zgromadzenie Ogólne UIOOT w Caracas, w październiku tego samego roku. Na Zgromadzeniu tym przedstawiciel GKKFiT, S. Ostrowski został wyznaczony na reprezentanta Europy w Technicznym Komitecie Programowania i Koordynacji /organ pomocniczy Komitetu Wykonawczego/.

Podkreślenia wymaga również działalność GKKFiT w ramach Komisji Europejskiej UIOOT.^{22/} W latach 1968-69 wiceprzewodniczącym tej Komisji był zastępca przewodniczącego GKKFiT, M. Jekiel. W 1972r Polska była gospodarzem statutowego posiedzenia Komisji. Delegacja GKKFiT przedstawiła podczas tego posiedzenia raport o integracji europejskiej oferty turystycznej, przygotowany wspólnie z Narodowym Urzędem Turystycznym Holandii.^{23/}

22/ RCTE - Regional Commission for Tourism in Europe.

23/ CRTE/I/72/V.1/a/ "Report on the Integration of European Tourist Supply, submitted by Mr. St. Ostrowski Director of Department of Tourism, Poland".

Przedstawiciele Polski w UIOOT byli współtwórcami polityki tej organizacji i wraz z przedstawicielami innych krajów socjalistycznych występowali na jej forum jako rzecznik uniwersalizmu i kultywowania humanistycznych i postępowych ideałów.

3. Światowa Organizacja Turystyki - początki działalności

Powstanie Światowej Organizacji Turystyki jest decydującym etapem w długim procesie kształtowania się międzynarodowej współpracy w tej dziedzinie.

Podstawowy cel Organizacji, to popieranie rozwoju turystyki, jako wkład do ogólnego rozwoju gospodarczego, do międzynarodowego zrozumienia, pokoju, dobrobytu oraz powszechnego poszanowania i przestrzegania praw człowieka. Statut WTO zaznacza, że Organizacja zwracać będzie szczególną uwagę na interesy krajów rozwijających się oraz na nawiązanie efektywnej współpracy z Organizacją Narodów Zjednoczonych i jej wyspecjalizowanymi agencjami, w tym z Programem Rozwoju Narodów Zjednoczonych /UNDP/, jako agencja w nim uczestnicząca a zarazem jego wykonawca.

Ze względu na swój status międzyrządowy, WTO, w odróżnieniu od UIOOT, ma trzy kategorie członków: pełnoprawnych, czyli państw suwerennych; stowarzyszonych, czyli terytoriów zależnych nie ponoszących odpowiedzialności za swe stosunki zewnętrzne oraz afiliowanych, która to kategoria w zasadzie jest równoważna z kategorią członków stowarzyszonych UIOOT i obejmuje międzynarodowe organizacje, zarówno międzyrządowe jak i pozarządowe, a także organizacje handlowe i stowarzyszenia prywatne, o ile zajmują się one różnymi aspektami turystyki wchodzącymi w zakres kompetencji i zainteresowania WTO. Statut przewiduje ponadto, że członkowie afiliowani mogą utworzyć własny Komitet.

Organy WTO to: Zgromadzenie Ogólne, Rada Wykonawcza oraz Sekretariat. Statut przewiduje też możliwość utworzenia Komisji Regionalnych. W odróżnieniu od UIOOT, WTO nie ma przewodniczącego; kadencja Sekretarza Generalnego wynosi 4 lata. Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego ma natomiast Zgromadzenie O-

gólne, które zbiera się na sesje zwyczajne raz na dwa lata. Przewodniczącego oraz jego dwóch zastępców /kadencja jednoroczna/ ma także Rada Wykonawcza, która wybierana jest na okres 4 lat spośród członków pełnoprawnych w proporcji: 1 członek Rady na 5 członków WTO. Budżet Organizacji pochodzi ze składek członkowskich, określonych przez Zgromadzenie Ogólne i uzależnionych od rozwoju gospodarczego i znaczenia turystyki zagranicznej w państwach członkowskich, oraz z innych dochodów. Projekty pomocy technicznej będą finansowane ze środków innych niż pochodzące z obowiązkowych składek członkowskich.

Istotna różnica między WTO a UIOOT, wynikająca z ich różnych statusów prawnych, polega m.in. na tym, że działalność WTO odbywać się będzie przy udziale pełnomocnych przedstawicieli państw, świadomych interesów wszystkich dziedzin życia gospodarczego i społecznego związanych z turystyką i występujących w imieniu swoich rządów. W ten sposób decyzje i zalecenia Organizacji będą bezpośrednio skierowane do rządów państw członkowskich.

WTO będzie mieć znacznie lepsze niż UIOOT możliwości ułożenia wzajemnie korzystnych stosunków oraz współpracy w dziedzinie turystyki między krajami rozwiniętymi gospodarczo i krajami rozwijającymi się. Ponadto WTO ma możliwość stania się godnym partnerem do współpracy z ONZ, a zwłaszcza z jej Programem Rozwoju, z którym zawrze odrębne porozumienie.

Należy oczekiwać, że działalność WTO spowoduje także podniesienie rangi problematyki turystycznej w samych państwach członkowskich. Jeżeli chodzi o bieżącą działalność WTO, to przewiduje się, że znacznie większy nacisk zostanie położony na działalność operacyjną i naukowo-badawczą. Będzie ona w większym stopniu stanowić inspirację dla państw członkowskich w kierunku wykorzystania dorobku Organizacji w praktycznej działalności administracyjnej, gospodarczej i społecznej.

WTO służyć ma jako światowy bank danych o wszelkich aspektach turystyki, który ułatwi państwom członkowskim sporządzanie trafnych, długoterminowych prognoz rozwoju turystyki oraz

tworzenie właściwych metodologii opartych na uwzględnianiu istniejących rozwiązań i informacji uzyskanych ze źródeł oficjalnych.

Wykorzystując pozytywne doświadczenia UIOOT, WTO kontynuować będzie działalność w zakresie kształcenia zawodowego w turystyce, wnosząc tym samym wkład do kształtowania polityki zatrudnienia.

WTO podejmie także inicjatywę w dziedzinie zawierania porozumień turystycznych i konwencji, we współpracy z innymi kompetentnymi organizacjami. Dążyć będzie także do przyjęcia międzynarodowego ustawodawstwa turystycznego. Wreszcie, WTO będzie przede wszystkim światowym forum konfrontacji opinii na tematy turystyczne. Będzie to forum uniwersalne i wysoce reprezentatywne, ze względu na zrównoważony i otwarty charakter członkostwa.

I Zgromadzenie Ogólne Światowej Organizacji Turystyki odbyło się, jak już wspomniano wcześniej, w Madrycie, w dniach 12-24 maja 1975r. Jego wyniki ocenione zostały jako sukces idei współpracy międzynarodowej, tym cenniejszy, że miało ono miejsce w trudnym okresie odradzania się Organizacji w nowych warunkach i formie.

W Zgromadzeniu wzięły udział delegacje 89 państw, na 98 państw mających w danej chwili prawa członkowskie ^{24/}WTO. Obecni byli również przedstawiciele ONZ oraz wielu pozarządowych organizacji turystycznych.

I Zgromadzenie WTO podjęło decyzje we wszystkich ważniejszych sprawach związanych z przyszłym funkcjonowaniem Organizacji.

Wybrano Radę Wykonawczą w składzie 19 państw. Członkiem Ra-

24/ 27 państw, w tym większość państw socjalistycznych łącznie z Polską oraz rozwinięte państwa kapitalistyczne, miało tymczasowe prawa członkowskie w wyniku warunkowego przyjęcia statutu WTO /art.42 statutu/.

dy na lata 1976-79 została m.in. Polska. W wyniku losowania, 9 członków wybrano do Rady tylko na dwa lata, celem zapewnienia dwuletniej rotacji połowy jej składu. Na pierwszego przewodniczącego tego organu wybrano Tunezję, wiceprzewodniczącymi zostały Belgia i Panama. Skład Rady jest wysoce reprezentatywny dla Organizacji, ponieważ jej członkami są również ZSRR, USA oraz przede wszystkim kraje rozwijające się.

Wybór Polski do pierwszej Rady Wykonawczej WTO należy traktować jako wyraz uznania dla naszego kraju ze strony międzynarodowej społeczności turystycznej. Był on możliwy dzięki poparciu pozostałych państw socjalistycznych, aktywnemu i konstruktywnemu uczestnictwu delegacji polskiej w Zgromadzeniu oraz wkładowi Polski do dorobku poprzednika WTO, czyli UIOOT.

Zgromadzenie powołało 6 komisji regionalnych, analogicznych do istniejących w UIOOT. Pierwszym przewodniczącym Komisji Europejskiej została Rumunia.

Sekretarzem Generalnym WTO został przez aklamację wybrany Robert C. Lonati, dotychczasowy sekretarz generalny UIOOT.

Jedną z najbardziej kontrowersyjnych spraw - wybór siedziby WTO - zakończyła się wybraniem Madrytu, w wyniku 5-krotnie powtarzanego głosowania. Najpoważniejszym konkurentem Madrytu był Meksyk.

Uchwalone zostały: budżet Organizacji na lata 1976-77, formuła ustalania składek członkowskich^{25/} oraz regulamin finansowy. Podjęto także decyzje w sprawie zasad procedury Zgromadzenia i Rady oraz regulaminu kadrowego odnoszącego się do pracowników zatrudnionych w Sekretariacie.^{26/}

25/ W tym względzie przyjęto tzw. formułę lusacką, uzgodnioną na 94 sesji Komitetu Wykonawczego UIOOT w listopadzie 1972r w Lusace /Zambia/.

26/ Przewiduje się, że w I okresie budżetowym 1976-77 liczba pracowników Sekretariatu osiągnie 90-100 osób.

Ze względu na konieczność podjęcia wielu trudnych decyzji w sprawach proceduralnych i organizacyjnych, I Zgromadzenie nie zdołało dokładnie przedyskutować ogólnego programu pracy na najbliższe lata. Dalsze prace nad programem i jego realizacją powierzono Radzie, która w okresie dzielącym od następnej sesji Zgromadzenia ma ustalić odpowiednie priorytety i oceniać bieżące działania.

Światowa Organizacja Turystyki znalazła się na początku nowej drogi. Od dalszej woli i zdecydowania państw zależeć będzie w jakim stopniu spełni ona pokładane w niej nadzieje i osiągnie cele statutowe.

II. SYSTEM ORGANIZACJI NARODÓW ZJEDNOCZONYCH

A. Organizacja Narodów Zjednoczonych

=====

Zagadnienia turystyki międzynarodowej i zniesienia ograniczeń w podróżowaniu były przedmiotem zainteresowania ONZ już od 1946 r.

W ostatnich latach Rada Gospodarczo-Społeczna w coraz większym stopniu uwzględniała w swojej działalności turystykę w szerokim aspekcie, szczególnie w odniesieniu do krajów rozwijających się. Działalność ONZ w tej dziedzinie wyznaczyły tak ważne wydarzenia jak zwołanie w 1963r Konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie podróży międzynarodowych i turystyki, rozpoczęcie w 1966r udzielania pomocy technicznej w dziedzinie turystyki krajom rozwijającym się, proklamowanie przez Zgromadzenie Ogólne roku 1967 Rokiem Turystyki Międzynarodowej, rozesłanie w 1968, przez Sekretarza Generalnego do rządów kwestionariusza na temat rezultatów Roku /UIOOT przedstawił wtedy Radzie swój raport na ten temat/, zorganizowanie w 1968r w Bernie /Szwajcaria/ Międzyregionalnego Seminarium ONZ na temat rozwoju turystyki. W 1969 r Sekretarz Generalny ONZ przedłożył Radzie raport na temat wyników tego seminarium i zastosowanie przez rządy zaleceń Konferencji Rzymskiej 1963 oraz na temat działalności w dziedzinie turystyki organizacji systemu Narodów Zjednoczonych.

Od 1969r praca Sekretariatu ONZ koncentrowała się wokół problemów związanych z przekształceniem UIOOT w organizację o charakterze międzyrządowym, stosownie do rezolucji przyjętej w tej sprawie na Międzyrządowej Konferencji w Sprawie Turystyki, która odbyła się w Sofii /Bułgaria/ od 15 do 28 maja 1969r. Jesienią tego roku Sekretarz Generalny przedłożył Radzie raport na temat prawnych, organizacyjnych i finansowych następstw utworzenia międzyrządowej organizacji turystyki. Rezultatem było przyjęcie

odpowiednich rezolucji zarówno przez Radę jak i Zgromadzenie Ogólne. W swojej rezolucji Zgromadzenie zaleciło przekształcenie UIOOT w organizację międzyrządową poprzez zmianę statutu oraz ustanowienie więzi operacyjnych pomiędzy ONZ a przekształconą organizacją na podstawie oficjalnego porozumienia. W rezolucji tej mowa jest między innymi o tym, że nowa organizacja powinna odgrywać decydującą i centralną rolę w dziedzinie turystyki światowej we współpracy z aparatem istniejącym w ramach ONZ.

W maju 1970r Sekretarz Generalny przedłożył Radzie na jej 49 sesji kolejny raport na temat współpracy i stosunków wzajemnych pomiędzy Narodami Zjednoczonymi a UIOOT, a w lutym 1972r na 50 sesji Rady - notę na ten temat. 51 sesja Rady, która odbyła się w 1973r, rozpatrzyła z kolei raport na temat wzajemnych stosunków ze Światową Organizacją Turystyki.

1. Departament Spraw Gospodarczych i Społecznych

Większość podstawowych prac związanych z przedstawioną wyżej działalnością ONZ w dziedzinie turystyki była prowadzona przez Departament Spraw Gospodarczych i Społecznych. W dziedzinie tej Departament odpowiedzialny jest przede wszystkim za inicjowanie działań mających na celu wykonanie rezolucji Zgromadzenia Ogólnego i Rady Gospodarczo-Społecznej ONZ, włącznie ze sporządzeniem, w porozumieniu z zainteresowanymi organizacjami, różnych raportów, takich jak uprzednio wymienione.

Po drugie, Departament jest zaangażowany w niektóre przedsięwzięcia z zakresu pomocy technicznej i finansowej bądź poprzez UNDP, bądź w ramach innych programów pomocy ONZ. Po trzecie wreszcie, Departament podejmuje także prace pozaoperacyjne.

Należy zaznaczyć, że Departament ponosi główną odpowiedzialność za planowanie rozwoju urbanistycznego i regionalnego, w których to dziedzinach możliwości i kompleksowe warunki do rozwoju turystyki mogą być rozpatrzone już w podstawowym stadium. Celem działania Departamentu jest wypracowanie wskazań dla pla-

nowania narodowego, które uwzględniałoby osiągnięcie ogólnego wzrostu gospodarczego oraz ustalenie priorytetów inwestycyjnych i celów częściowych.

Departament ma także kompetencje w odniesieniu do rozwoju socjalnego, który również powinien być uwzględniony w działalności w zakresie turystyki. Departament interesuje się zwłaszcza pewnymi niepożądanymi zjawiskami, które mogą być następstwem rozwoju turystyki /napięcia społeczne, niesprawiedliwy podział korzyści materialnych przynoszonych przez gospodarkę turystyczną, dezintegracja kulturalna itp./.

Pomoc techniczna może dotyczyć zarówno pojedynczego aspektu jak i całego zespołu aspektów rozwoju turystycznego, takich jak ocena potencjału turystycznego, organizacja, planowanie gospodarcze i przestrzenne, programowanie, badanie rynku i rozwój infrastruktury turystycznej.

W większości przypadków wnioski o pomoc techniczną pochodzą z krajów mających tylko szczątkową lub praktycznie żadną gospodarkę turystyczną na całym terenie, bądź w niektórych tylko regionach. Konieczne jest wtedy ułożenie odpowiedniego programu, prowadzenie systematycznych studiów nad potencjalnym popytem i kategoriami przyszłych turystów oraz sporządzenie analizy istniejącej bazy noclegowej i zaplanowanie jej rozwoju. Konkretnie zadania dotyczyć mogą także poradnictwa w zakresie finansowania inwestycji turystycznych, uproszczenia formalności granicznych, doskonalenia bazy, prowadzenia reklamy lub kształcenia zawodowego.

Realizację pomocy technicznej powierza się odpowiednim ekspertom lub ich zespołom. Niejednokrotnie wykonują oni pracę o charakterze krótkoterminowym, na przykład opracowanie wniosków i praktycznych zaleceń w sprawach eksploatacyjnych, organizacji hotelarstwa i systemu organizacyjnego turystyki.

W ostatnich latach istnieje szczególne zapotrzebowanie na pomoc techniczną w zakresie planowania rozwoju turystyki w ska-

li regionalnej. Prace tego rodzaju uwzględniają całokształt gospodarki i planowania przestrzennego, potrzebę ochrony naturalnego środowiska oraz zachowanie i odpowiednią prezentację wartości kulturalnych danego regionu lub miejscowości.

Departament wykonuje również szereg poważnych projektów w dziedzinie zagospodarowania turystycznego, na które składają się badania opłacalności, sporządzanie projektów wstępnych oraz prowadzenie studiów nad społecznymi implikacjami rozwoju turystycznego.

Badania opłacalności /ang. feasibility studies/ biorą pod uwagę określone zasoby w kontekście innych, alternatywnych form rozwoju. W dziedzinie rozwoju turystycznego analizuje się zasoby, przyjmuje przestrzenną strategię rozwojową oraz dokonuje wyboru priorytetowych regionów. Następnie planuje się infrastrukturę i jej przestrzenną koordynację w stosunku do innych przewidzianych form rozwoju, przewiduje się środki zachowania i ochrony przed zniszczeniem wartości naturalnych i stworzonych przez człowieka, a także zapobieżenia zanieczyszczeniom powietrza, wody i gleby.

Departament zorganizował Międzyregionalne Seminarium na temat planowania przestrzennego, które odbyło się jesienią 1970r w Dubrowniku, przy współpracy rządu jugosłowiańskiego.

Inną formą działalności Departamentu w omawianej dziedzinie jest prowadzenie badań gospodarki turystycznej oraz kwestii instytucjonalnych i prawnych. Podjęte zostały również prace nad przygotowaniem norm planowania przestrzennego, w tym także w odniesieniu do zagospodarowania turystycznego.

Warto wymienić jeszcze jedną formę działalności pozaoperacyjnej, mianowicie prowadzenie statystyki turystycznej, uwzględnianej w Rocznikach Statystycznych ONZ. W dziedzinie metodologii badań statystycznych turystyki Departament współpracuje z UIOOT /WTO/.

2. Regionalne komisje gospodarcze 28/

a/ Europejska Komisja Gospodarcza /EKG/

Zainteresowanie problematyką turystyczną w EKG datuje się od czasu działalności tzw. Komitetu Transportu Śródłądowego. Jego prace dotyczyła: a/ motoryzacji /unifikacja przepisów i znaków drogowych/; b/ żeglarsstwa /podobna unifikacja norm oraz wprowadzenie ułatwień dla łodzi sportowych i turystycznych/; c/ unifikacja norm konstrukcyjnych kolejek linowych wykorzystywanych w komunikacji pasażerskiej w górach. Obecnie w przygotowaniu jest projekt konwencji na temat międzynarodowej umowy o przewóz pasażerów i ich bagażu.

EKG była również organizatorem kilku konferencji międzynarodowych poświęconych turystyce. 29/

W wydawnictwie EKG : Przegląd Gospodarczy Europy /Economic Survey of Europe/ okresowo uwzględniana jest również tematyka turystyczna.

b/ Komisja Gospodarcza dla Azji i Dalekiego Wschodu /ECAFE/

Wiosną 1971r, na swojej XXVII sesji, ECAFE zaaprobowwała propozycję utworzenia, jako pomocniczego organu Komitetu Transportu i Komunikacji - Podkomitetu do Spraw Turystyki i Ułatwień Ruchu Międzynarodowego, którego zadaniem będzie stała praca nad tymi tematami. Podkomitet będzie służył pomocą i radą w krzewieniu turystyki i podróży międzynarodowych w skali krajowej i subregionalnej, w rozwijaniu i umacnianiu infrastruktury turystycznej oraz w zakładaniu instytucji kształcenia i badań w tej dziedzinie. Zasadniczym celem podkomitetu będzie dalsze wcielanie w życie zaleceń Konferencji Rzymskiej z 1963r, ze szczególnym uwzględnieniem ułatwień.

28/ Problematyką turystyczną interesuje się również Biuro Gospodarcze i Społeczne ONZ w Bejrucie /UNESOB/.

29/ Patrz hasło: "Działalność operacyjna" UIOOT - podrozdział I. cz. 2.

Obecnie działalność Sekretariatu ECAFE koncentruje się wokół rozwoju w tym regionie instytucji kształcenia zawodowego w turystyce, programowania turystycznych programów kulturalnych we współpracy z UNESCO oraz rozwoju parków narodowych i rezerwatów przyrody jako atrakcji turystycznych, we współpracy z FAO. Podstawowym kierunkiem działalności Sekretariatu jest pomoc w rozwoju projektów regionalnych mających wielonarodowe poparcie oraz intensyfikacja współpracy z regionalnymi i międzynarodowymi organizacjami działającymi w turystyce, w tym także z komisjami regionalnymi UIOOT i zainteresowanymi organizacjami rodziny Narodów Zjednoczonych.

c/ Komisja Gospodarcza dla Ameryki Łacińskiej /ECLA/

Turystyka stanowi stały przedmiot zainteresowania Sekretariatu ECLA i jest włączona do jej długoterminowego programu pracy. Z powodu braku odpowiednich środków, dotychczasowa działalność ograniczała się głównie do periodycznego sporządzenia zwięzłych opracowań na temat ekonomicznego znaczenia turystyki w tym regionie, do wykorzystania przez inne organizacje. ECLA interesuje się zwłaszcza turystyką w krajach andyjskich. Na swojej XIV sesji w Santiago w 1971r ECLA postanowiła opracować studium na temat możliwości stworzenia programu turystyki. Rozważano także propozycję powołania Wydziału Turystyki.

d/ Komisja Gospodarcza dla Afryki /ECA/

Sekretariat ECA stale udziela pomocy krajom członkowskim w rozwijaniu turystyki, popiera ich współpracę w tej dziedzinie oraz formułuje wielonarodowe projekty turystyczne. Wykonując te zadania, ECA przeprowadziła kilka badań na temat turystyki w regionie afrykańskim, w subregionach oraz w poszczególnych krajach Afryki. Była również wraz ze szwedzką fundacją Daga Hammarskjöld da współorganizatorem seminarium na temat rozwoju turystyki w Afryce oraz przygotowała projekty konkretnej współpracy turys-

tycznej między sąsiadującymi ze sobą krajami. Istnienie w Sekretariacie ECA wydziałów i sekcji odpowiedzialnych za zasoby naturalne, transport, handel, statystykę, kształcenie zawodowe itp. ułatwia uwzględnianie różnych aspektów rozwoju turystyki.

3. Konferencja Narodów Zjednoczonych do Spraw Handlu i Rozwoju /UNCTAD/

Sekretariat UNCTAD zaprzestał podejmowania zasadniczych prac związanych z turystyką począwszy od 1 stycznia 1971r. Powodem tej decyzji było przekonanie, że dalsze prace w tej dziedzinie będą prowadzone przez odpowiednią, wyspecjalizowaną komórkę w Sekretariacie ONZ. Jednakże dokończzone zostały rozpoczęte wcześniej opracowania ze statystyki turystycznej, ekonomiki i polityki rozwoju turystycznego oraz rozwoju turystycznego poszczególnych krajów /Grecji, Izraela, Jugosławii i Meksyku/. Opracowania te przedłożone Komitetowi do spraw niewidzialnego handlu na jego V sesji w Genewie, w grudniu 1971r. Komitet podkreślił wysoki poziom i użyteczność tych opracowań; stwierdził także, że UNCTAD jako organ międzyrządowy utrzymał swoje kompetencje w dziedzinie turystyki, niezależnie od stanowiska zajętego przez Sekretariat, szczególnie w odniesieniu do kwestii bilansu płatniczego oraz innych zagadnień ekonomicznych związanych z rozwojem turystyki. Turystyka była także jednym z punktów porządku dziennego na III sesji UNCTAD w 1973r, w związku z wnioskiem w tej sprawie grupy krajów rozwijających się. W punkcie tym podjęto rezolucję w sprawie powierzenia UIOOT opracowania raportu na temat wpływu turystyki na gospodarkę krajów rozwijających się /w porozumieniu z ECOSOC/.

B. Program Rozwoju Narodów Zjednoczonych /UNDP/ =====

Poważny i wzrastający udział UNDP w rozwoju turystyki - poprzez uczestniczące w Programie agencje wykonawcze - to przede wszystkim misje badawcze, specjalistyczna pomoc techniczna rea-

lizowana przez jednego lub kilku ekspertów oraz projekty wstępnych inwestycji na większą skalę, w granicach 1-2 mln dolarów. W okresie 1970-71 zrealizowano 13 takich projektów, przy wkładzie UNDP wynoszącym 10 mln dolarów. Projekty te dotyczyły m.in. badań ogólnych i planowania, kształcenia zawodowego, turystycznych programów kulturalnych i rozwoju parków narodowych.

C. Agencje wyspecjalizowane =====

1. Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Wyżywienia i Rolnictwa /FAO/

Problematyka turystyki podejmowana jest w pracach FAO dotyczących rozwoju i rekreacyjnego wykorzystania parków narodowych oraz rybołówstwa i myślistwa, a także dotyczących produkcji żywności na potrzeby hoteli i innych zakładów turystycznych oraz we wszelkich innych pracach kompleksowych, które dotyczą turystyki oraz problematyki żywnościowej i rolniczej.

FAO udziela pomocy rządowi w przeprowadzaniu badań flory i fauny w związku z zarządzaniem parkami narodowymi i myślistwem, w opracowaniu specjalnych projektów, m.in. wykorzystania przyrody żywej, lasów i zasobów rybnych w celu przyciągnięcia turystów, w opracowaniu planów zarządzania parkami narodowymi oraz innymi naturalnymi rejonami leśnymi, w sprawach dotyczących przygotowania i środków do przygotowania pracowników parków narodowych i innych kadr oraz w opracowywaniu krajowych przepisów prawnych o parkach narodowych i wszelkich aspektach zarządzania zasobami naturalnymi. Prowadzi także studia i badania nad metodami zarządzania zasobami naturalnymi, przepisami prawnymi w tym zakresie i innymi podobnymi zagadnieniami. W ramach badań w dziedzinie rybołówstwa poświęca się między innymi uwagę wędkarstwu sportowemu, jako atrakcji turystycznej będącej źródłem wpływów dewizowych.

Wreszcie działalność FAO dotycząca rozwoju rejonów rolniczych oraz produkcji i sprzedaży artykułów żywnościowych w pew-

nym stopniu odnosi się także do turystyki, na przykład w wypadku, kiedy dostawy produktów żywnościowych mają zaspokajać potrzeby hoteli i innych zakładów turystycznych z których korzystają turyści.

Z form pomocy technicznej udzielanej przez FAO należy wymienić realizowane ostatnio projekty rozwoju parków narodowych i ochrony naturalnego środowiska w regionie Ameryki Łacińskiej oraz projekty rozwoju rybołówstwa i wędkarstwa sportowego w niektórych krajach tego regionu, jak Chile, Ekwador i Peru.

2. Międzynarodowa Morska Organizacja Doradcza /IMCO/

Zainteresowanie IMCO problematyką turystyki idzie w trzech podstawowych kierunkach. Po pierwsze, poprzez realizację istotnych wymagań związanych z bezpieczeństwem na morzu, organizacja przyczynia się do zapewnienia bezpieczeństwa turystom i statkom. Po drugie, jako depozytariusz Konwencji o ułatwieniach morskiego transportu pasażerskiego i towarowego z 1965r, przyczynia się do upraszczania dokumentacji i procedury oraz usuwania różnych przeszkód przy wyjeździe i przyjeździe, na które napotykają turyści, korzystający z komunikacji morskiej. Po trzecie, jako depozytariusz międzynarodowej Konwencji o ochronie morza przed zanieczyszczeniami naftowymi z 1954r /z późniejszymi zmianami z lat 1962 i 1973/, IMCO interesuje się problematyką zanieczyszczeń, stanowiących poważną groźbę dla uzdrowisk nadmorskich, które mają wyjątkowe znaczenie dla rozwoju turystyki w wielu krajach rozwijających się.

3. Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju /IBRD/

Bank uważa turystykę za istotny składnik rozwoju gospodarczego. Dlatego też w listopadzie 1968r utworzył on oddzielny Departament Projektów Turystycznych. Do tego czasu przedsięwzięciami z dziedziny turystyki zajmowała się na zasadzie specjalnych zleceń Grupa Banku Światowego, w skład której poza IBRD wchodziły także: Międzynarodowe Stowarzyszenie Rozwoju /IDA/ oraz

Międzynarodowa Korporacja Finansowa /IFC/.

W turystyce, podobnie jak w innych dziedzinach, podstawowa funkcja Grupy Banku Światowego polega na dostarczaniu środków finansowych państwom członkowskim, w celu sfinansowania inwestycji o priorytetowym znaczeniu dla rozwoju. Ogólne warunki regulujące działalność Grupy podane są w odpowiednich artykułach porozumienia zatwierdzanych przez zarządców Banku; kierują się nimi w podstawowych sprawach dyrektorzy wykonawczy.

Można przyjąć, że Grupa jest w zasadzie gotowa dostarczyć kredytów dla większości rodzajów projektów inwestycji, niezbędnych do rozwoju turystyki w krajach członkowskich pod warunkiem uznania rozwoju turystyki w tych krajach za jedno z priorytetowych zadań gospodarczych oraz ekonomicznego uzasadnienia danego projektu. Grupa rozpatruje sprawy udzielania poparcia finansowego zarówno projektom z zakresu infrastruktury, jak i pojedynczym przedsięwzięciom turystycznym.

W ramach Grupy Banku Światowego, IBRD z zasady zajmuje się finansowaniem inwestycji realizowanych przez sektor państwowy lub prywatny pod warunkiem istnienia gwarancji państwowych. W razie braku tych gwarancji, środki finansowe mogą być zapewnione przez IFC. IDA natomiast interesuje się głównie udzielaniem pomocy finansowej dla projektów rozwoju infrastruktury o charakterze ogólnym, realizowanych z reguły również przez sektor państwowy.

Grupa Banku Światowego interesuje się zwłaszcza przedsiębiorstwami hotelowymi. Oprócz udzielania bezpośrednich kredytów inwestorom lub przedsiębiorstwom, pomoc Grupy może również polegać na udostępnianiu środków finansowych poszczególnym bankom, które dysponują akcjami przedsiębiorstw turystycznych. IBRD może udzielać pożyczek zarówno jednym jak i drugim, jeśli istnieje gwarancja państwowa, natomiast ICF może udzielać pomocy tylko przedsiębiorstwom sektora prywatnego.

W latach 1970-71 Bank sfinansował 4 duże projekty, przeprowadził badania sektora turystycznego w 14 krajach, występował w charakterze agencji wykonawczej w pięciu badaniach przedinwesty-

ynych finansowanych przez UNDP; udzielił również pomocy technicznej w przygotowaniu projektów w Kenii, Paragwaju i Tunezji oraz w programie rozwoju regionalnego w Afryce Zachodniej. Ponadto IFC udzielił lub też przygotował udzielenie pożyczek dla projektów w Afryce Wschodniej /Kenia i Uganda/ oraz w Kolumbii, na Mauritiusie i w Panamie.

Organizacja Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego /ICAO/

Istnieje oczywista, ścisła współzależność między komunikacją lotniczą a turystyką, jeśli uwzględnić fakt, że najwięcej turystów międzynarodowych podróżuje samolotami.

ICAO zostało utworzone po to, aby uczynić międzynarodową komunikację lotniczą bezpieczną, regularną i ekonomiczną oraz aby zapewnić wszystkim krajom równe możliwości realizacji tych zadań. Lotnictwo cywilne w ciągu ostatnich 20 lat osiągnęło poważny rozwój we wszystkich częściach świata, a ICAO, jako światowa organizacja rządowa w tej dziedzinie, odegrała ważną rolę w tym rozwoju.

Oprócz swoich funkcji w technicznych dziedzinach aeronautyki, organizacja ta interesuje się wszystkimi rodzajami działalności, które bezpośrednio dotyczą komunikacji, zwłaszcza zaś turystykę. Charakter i rozmiary tego zainteresowania zależą od tego, w jaki sposób tego rodzaju działalność odbija się lub może się odbijać na rozwoju komunikacji lotniczej. Badając rozwój międzynarodowych przewozów lotniczych, ICAO zrealizowała badania regionalne dla Afryki /1967/, Ameryki łacińskiej /1968/, Bliskiego Wschodu /1969/ oraz Wschodniej i Południowej Azji i basenu Oceanu Spokojnego /1972/. W 1973 rozpoczęto badania regionu Europy. Programom tych badań ICAO poświęca wiele uwagi. Były one szczegółowo rozpatrywane na XVIII sesji Zgromadzenia ICAO w 1971r. Zgromadzenie to przyjęło rezolucję, która zobowiązuje Radę ICAO do prowadzenia stałych badań regionalnych nad rozwojem międzynarodowych przewozów pasażerskich. Zgodnie z niektórymi artykułami Konwencji o Międzynarodowym Lotnictwie Cywilnym, ICAO opracowała program ułatwień oparty na normach międzynarodowych

i zalecanych praktykach, opublikowanych w załączniku nr 9 do Konwencji. Jako jeden z najbardziej efektywnych sposobów realizacji postanowień zawartych w tym załączniku, ICAO poparła utworzenie krajowych komitetów ułatwień, złożonych z przedstawicieli różnych urzędów, których działalność dotyczy problematyki ułatwień, takich jak urzędy celne, organy imigracyjne, ochrony zdrowia, turystyki itp. W ciągu szeregu lat wiele państw zaczęło wprowadzać środki ułatwiające obsługę i odprawę samolotów i ich ładunków.

Konferencja Narodów Zjednoczonych w sprawie podróży międzynarodowych i turystyki w 1963r poprzedziła swoje rekomendacje na temat ułatwień oświadczeniem, że poszczególne państwa, zgodnie z Konwencją o Międzynarodowym Lotnictwie Cywilnym, ponoszą stałą odpowiedzialność za stosowanie i wprowadzanie międzynarodowych norm oraz zalecanych środków praktycznych, podanych w załączniku nr 9 do tej Konwencji.

Załącznik nr 9 zaleca ograniczenie wymagań urzędów celnych, organów imigracyjnych i organów ochrony zdrowia oraz innych służb dokonujących odpraw, jeżeli chodzi o informacje pisemne, a także różnorodność i liczbę formularzy, które wymagane są od linii lotniczych, pasażerów, załóg, importerów i eksporterów. Równocześnie załącznik nr 9 ustala niezbędne warunki, które powinny być zapewnione w obsłudze międzynarodowych portów lotniczych.

Pierwsza wersja załącznika nr 9 weszła w życie we wrześniu 1949r, a następne poprawki i zmiany doprowadziły do wydania wersji szóstej, która weszła w życie w kwietniu 1969r. Poprawki są wnoszone po sesjach Oddziału ICAO do Spraw Ułatwień które odbywają się przeciętnie co 4 lata. W sesjach uczestniczą przedstawiciele organów celnych, władz imigracyjnych, ochrony zdrowia, organizacji turystycznych i innych organizacji rządowych, oraz obserwatorzy międzynarodowych organizacji rządowych i pozarządowych.

ICAO wydała szereg innych dokumentów dotyczących problemu ułatwień, takich jak "Cele ICAO w dziedzinie ułatwień" "Zbiór zaleceń ICAO o ułatwieniach 1951-1963", "Znaki międzynarodowe

dla pasażerów w portach lotniczych", "Polityka podatkowa ICAO w międzynarodowej komunikacji lotniczej" i inne.

5. Międzynarodowa Organizacja Pracy /ILO/

Od roku 1957 ILO prowadzi działalność w dziedzinie zawodowego przygotowania kadr dla turystyki. Pomoc techniczna w ramach UNDP oraz tzw. Regularne Programy ILO są przedkładane rządów zgodnie z zasadami ustalonymi w rekomendacji nr 117, przyjętej przez Konferencję ILO w 1962 r., oraz w rezolucjach 3, 11 i 12 przyjętych przez Trójestronną Naradę Techniczną w sprawie hoteli, restauracji i zakładów pokrewnych, która odbyła się w październiku 1965 r.^{30/} Na drugiej Trójestronnej Naradzie Technicznej w 1974r omówione zostały efekty tych rezolucji oraz warunki pracy robotników emigracyjnych i sezonowych w hotelach, restauracjach i zakładach pokrewnych.

Przyłączając się do wysiłków podejmowanych w ramach systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych, ILO dąży zarówno na szczeblu międzynarodowym jak i w trakcie trójestronnych spotkań technicznych do ustalenia norm pracy w przedsiębiorstwach turystycznych, hotelarskich itp. oraz do uwzględnienia najważniejszych potrzeb wielu krajów rozwijających się w dziedzinie przygotowania kadr.

ILO wykonała wiele prac dotyczących ilościowej i jakościowej oceny potrzeb państw członkowskich w dziedzinie przygotowania kadr. W latach 1957-1971 utworzono w tym celu 70 specjalnych misji, w których udział wzięli specjaliści ILO. Pomoc, której udziela ILO, przybiera różne formy. Jedną z nich jest kierowanie ekspertów na długoletnie kontrakty w celu przygotowania określonych kadr na różnych szczeblach. Oprócz usług ekspertów, projekty tego rodzaju obejmują także dostarczenie odpowiednich urządzeń oraz ufundowanie stypendiów na dalsze studia za granicą.

30/ W naradzie uczestniczyły 3 ośrodki naukowe ILO: Międzynarodowy Instytut Badań Socjalnych, Międzynarodowe Centrum Bezpieczeństwa i Higieny Pracy oraz Międzynarodowe Centrum Doskonalenia Zawodowego i Technicznego.

cę. Szczególną uwagę poświęcono przygotowaniu instruktorów na poziomie średnim i wyższym, posiadających doświadczenie pedagogiczne.

Inną formą jest pomoc w tworzeniu zakładów szkoleniowych przygotowujących kadry dla hoteli i do pracy w turystyce lub dla tworzenia ośrodków szkoleniowych. Wielkie projekty z tej dziedziny są obecnie realizowane na Cyprze, w Iranie, Libanie, Rumunii, Singapurze i Tunisie. Ośrodki szkoleniowe mogą być zakładane w pobliżu określonego zakładu hotelarskiego lub w samym hotelu bądź też w specjalnie przygotowanym budynku, w którym nie ści się pokazowy, doświadczalny hotel komercyjny oraz inne urządzenia turystyczne. W niektórych wypadkach tworzony jest jednolity system zarządzania hotelami, który nadaje się dla różnych kategorii hoteli w danym kraju i służy jako środek zwiększenia rentowności hoteli i przygotowania personelu na wszystkich szczeblach.

ILO świadczy także usługi doradcze lub organizuje dla ośrodków kształcenia zawodowego programy kształcenia za granicą w dziedzinie architektury.

ILO przeprowadza także badania całego szeregu podobnych zagadnień, takich jak metody przygotowania personelu hotelarskiego i turystycznego oraz urządzeń, ujednolicone metody kształcenia, współczesne systemy zarządzania przedsiębiorstwami turystycznymi oraz aspekty zatrudnienia i awansu zawodowego. Wśród publikacji ILO znajduje się wiele studiów technicznych i raportów dotyczących problemów przygotowania zawodowego kadr hotelarskich, zasad wynagradzania, zmienowości i wynagradzania za dni wolne od pracy oraz materiałów szkoleniowych. ILO organizuje także narady ekspertów w dziedzinie kształcenia zawodowego.

6. Międzynarodowy Fundusz Walutowy /IMF/

W trakcie swoich rocznych konsultacji z krajami członkowskimi IMF omawia ich sytuację finansową, w tym sytuację w zakresie bilansu płatniczego. Analizowane są przy tym czynniki, które ma-

ją wpływ na tę sytuację. Do takich czynników należą m.in. wpływy z tytułu przyjazdów zagranicznych, rozwój przemysłu turystycznego i wydatki obywateli danego kraju na podróże zagraniczne. Kraje członkowskie IMF są w związku z tym proszone o dostarczenie odpowiednich danych statystycznych na ten temat. Materiały nie mające charakteru poufnego są publikowane w sprawozdaniach IMF oraz włączane do publikacji ONZ.

Poza konsultacjami z rządami członkowskimi na temat rozwoju i określonej polityki walutowej, IMF udziela na żądanie porad i pomocy na szczeblu technicznym w wypadkach, które pokrywają się z jego kompetencjami.

Z punktu widzenia pełnomocnictw Funduszu istnieją zagadnienia, które mogą powstać w związku z turystyką i za które Fundusz ponosi bezpośrednią odpowiedzialność. Specjalne kursy wymienne dla płatności turystów lub wypłat na ich rzecz, które różnią się od oficjalnego parytetu waluty narodowej w stopniu większym, niż jest to przewidziane limitami określonymi przez odpowiednie artykuły Porozumienia oraz decyzje Funduszu, są uzależnione od uprzedniej zgody Funduszu zgodnie z Art. VIII, rozdziały 2, 3 i 4. Oznacza to, że kraje członkowskie nie mogą wprowadzać specjalnych kursów wymiany turystycznej oraz opłat, których efektem byłoby ustanowienie specjalnych kursów dla niektórych transakcji, bez porozumienia się z Funduszem i uzyskania jego aprobaty. W wypadku, kiedy wielopoziomowe kursy istniały już przed przystąpieniem danego kraju do IMF i zostały utrzymane zgodnie z postanowieniami przejściowymi, określonymi w artykule XIV, członek powinien przeprowadzać z Funduszem regularne konsultacje, mając na względzie usunięcie wielopoziomowych kursów w jak najszybszym terminie.

Kraje członkowskie Funduszu są również generalnie zobowiązane do powstrzymania się od restrykcji w płatnościach i transferach przy płatnościach bieżących, do których zaliczane są również wydatki na turystykę.

7. Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Oświaty, Nauki i Kultury /UNESCO/

Zainteresowanie UNESCO turystyką jest związane z kulturalnymi aspektami tego sektora gospodarczego oraz, mówiąc ściślej, ze stosunkiem do kulturalnego dziedzictwa ludzkości, zwłaszcza dziedzictwa o znaczeniu ogólnoswiatowym w rodzaju zabytków i miejsc historycznych, dzielnic historycznych w miastach oraz do przedmiotów, stanowiących wartość artystyczną bądź naukową. Zgodnie ze swoim statutem, UNESCO jest powołane do ochrony tych wartości, dlatego też odpowiednie przygotowanie przedsięwzięć turystycznych jest jednym ze środków zapewnienia takiej ochrony oraz finansowania prac konserwatorskich.

W ostatnich latach wkład UNESCO do tzw. turystyki kulturalnej, poprzez ochronę spuścizny kulturalnej, obejmował następujące rodzaje działalności : a/ pewna liczba projektów promocyjnych, poświęconych poszczególnym zabytkom lub zespołom zabytkowym ; b/ większa liczba programów ogólnych, mających na celu sporządzenie list zabytków w poszczególnych krajach ; c/ udzielanie pomocy muzeom ; d/ różne rodzaje działalności technicznej obejmującej popieranie takich przedsięwzięć jak na przykład pomoc w opracowaniu katalogów, wymiana informacji, przygotowanie nowych kadr i popieranie badań w różnych specjalnościach z tej dziedziny, współpraca z innymi organizacjami międzynarodowymi oraz przyczynianie się do ustanowienia międzynarodowych standardów technicznych, dotyczących ochrony i rozwoju dziedzictwa kulturalnego.

a/ Projekty promocyjne

Najważniejsze z tych projektów to te, które UNESCO zaczęło realizować w Philae /ARE/, Wenecji i Borobudur / Indonezja /. Każdorazowa wartość realizowanych projektów sięga kwoty od kilku do kilkunastu milionów dolarów.

b/ Programy krajowe

Obecnie UNESCO realizuje projekty, mające na celu zachowanie całego szeregu zabytków historycznych, dzielnic miast i terenów wykopaliskowych w około 30 krajach. Pomoc UNESCO przybiera formę zaleceń udzielanych rządowi, delegowania ekspertów, specjalistów technicznych i sprzętu, oraz udzielania stypendiów. Charakter, zakres i sposób finansowania tych programów różnią się znacznie w zależności od kraju, Niektóre kraje są w stanie całkowicie lub częściowo finansować takie przedsięwzięcia ; inne muszą polegać na subsydiach dwustronnych lub pożyczkach instytucji państwowych i prywatnych oraz kredytach udzielanych przez organizacje międzynarodowe. Niemniej wszystkie te programy mają określone wspólne cechy charakterystyczne: koncentrują się one mianowicie na ograniczonej liczbie najważniejszych zabytków i miejscowości atrakcyjnych dla turystów ; są zarządzane przez aparat międzyresortowy i interdyscyplinarny specjalnie dla nich stworzony ; stanowią stały punkt w narodowych planach rozwoju gospodarczego danego kraju, w części dotyczącej turystyki.

Wśród najbardziej zasługujących na uwagę można wymienić programy realizowane w Esfahanie, Shiraz i Persepolis /Iran/; w Peru, w rejonie od Machu Picchu do Cuzco do Pono; w Tunezji w rejonie Tunisu /Medina i Kartagina/.

Równocześnie rozpoczyna się i planuje nie mniej ważne prace w wielu innych krajach.

c/ Rozwój muzealnictwa

Znaczenie muzeów dla turystyki i dla oświaty jest ogólnie uznane. Specyficzne projekty, związane z muzeami, są częścią większości programów w poszczególnych, wymienionych wyżej krajach. Równocześnie UNESCO przyczynia się do rozwoju muzeów o znaczeniu międzynarodowym poprzez wydawanie odpowiednich publikacji, w tym czasopisma "Museum" i poprzez współpracę z Międzynarodową Radą Muzeów; udziela także pomocy ośrodkom szkolenio-

wym prowadzącym programy z dziedziny muzealnictwa itp.

d/ Ogólna działalność techniczna

Ten rodzaj działalności, który ma na celu zapewnienie środków technicznych do wykonania projektów zachowania dziedzictwa kulturalnego oraz do uprawiania turystyki kulturalnej jest realizowany w kilku różnych formach : szkolenie kadr, współpraca międzynarodowa i wymiana informacji oraz ustanowienie norm technicznych i współdziałanie w tym zakresie. Szkolenie nowych techników we wszystkich dziedzinach odnoszących się do turystyki kulturalnej ma szczególne znaczenie, ponieważ brak obecnie tego rodzaju specjalistów, przede wszystkim w krajach rozwijających się. W dziedzinie konserwacji szkolenie tego rodzaju jest prowadzone w różnych ośrodkach regionalnych popieranych przez UNESCO i Międzynarodowy Ośrodek Studiów nad ochroną i zachowaniem wartości kulturalnych w Rzymie. Niemniej, UNESCO zachęca również kraje, które realizują programy restauracji zabytków, aby przygotowały specjalistów na miejscu, poprzez udział w pracach. UNESCO współpracuje i wymienia informacje z różnymi organami krajowymi i międzynarodowymi. Mając na względzie ustanowienie międzynarodowych norm technicznych, publikuje różnego rodzaju materiały, takie jak podręczniki techniczne dotyczące konserwacji zabytków, turystyki kulturalnej i historycznych dzielnic miast. Od 1972r. wydawana jest publikacja "Konserwacja i restauracja zabytków i budynków historycznych".

UNESCO popiera także zawieranie licznych konwencji międzynarodowych i uchwalanie zaleceń w kilku dziedzinach dotyczących ochrony dziedzictwa kulturalnego. W 1972r, na XVII posiedzeniu Konferencji Generalnej UNESCO w Paryżu, zostały uchwalone międzynarodowa konwencja i rekomendacja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego. Stanowią one istotny wkład do ochrony środowiska w ogóle, z wielką korzyścią dla turystyki.

8. Światowa Organizacja Zdrowia /WHO/

WHO jest administratorem Międzynarodowych Przepisów Sanitarnych /MPS/, które mają na celu zapewnienie maksymalnego bezpieczeństwa wobec łatwego rozprzestrzeniania się chorób na świecie przy zachowaniu warunku jak najmniejszej ingerencji w podróże międzynarodowe. WHO ustaliła normy sanitarne dla portów lotniczych, samolotów i okrętów uczestniczących w ruchu międzynarodowym, publikując wydawnictwa "Wytyczne w sprawie higieny i warunków sanitarnych w lotnictwie" /1960/ oraz "Wytyczne w sprawie warunków sanitarnych na statkach" /1967/. W ostatnim okresie zakończone zostały prace nad ustaleniem wytycznych w sprawie warunków sanitarnych w bazie noclegowej. WHO wydaje także co roku publikacje pod nazwą "Świadectwo szczepienia - wymagania dotyczące podróży międzynarodowych", jako wytyczne dla organizacji turystycznych, agencji podróży oraz potencjalnych turystów. Zawarte w niej informacje są na bieżąco aktualizowane poprzez publikowanie uzupełnień w "Tygodniku Epidemiologicznym" oraz w odrębnych spisach periodycznych takich uzupełnień dla tych, którzy nie abonują "Tygodnika".

Obecnie WHO przygotowuje rekomendacje mające na celu zmniejszenie możliwości przenoszenia przez podróżnych rzadkich chorób do rejonów, gdzie zwykle nie mają one charakteru epidemiologicznego, co jest dosyć istotnym problemem.

Przewoźnikom międzynarodowym i przedsiębiorstwom transportowym przedkładane są rekomendacje o wymaganiach zdrowotnych przy przewozach międzynarodowych; utrzymywana jest także łączność z ONZ, ICAO, IMCO i organizacjami pozarządowymi, takimi jak IATA i UIOOT. Między UIOOT a WHO zostało zawarte wzajemnie korzystne porozumienie, na podstawie którego bieżąca oficjalna informacja w sprawie formalności zdrowotnych otrzymywana przez WHO od rządów członkowskich zgodnie z MPS, zamieszczana jest w wydawnictwie UIOOT pod nazwą "Formalności graniczne".

9. Światowa Organizacja Meteorologiczna /WMO/

Chociaż WMO nie realizuje żadnego programu związanego bezpośrednio z popieraniem turystyki, jej Światowy Plan Obserwacji Pogody ma na celu dostarczenie służbom meteorologicznym całego świata wyczerpującej informacji o pogodzie i klimacie / w tym informacji o normalnych warunkach atmosferycznych, o warunkach panujących w każdym konkretnym momencie lub o pogodzie, jakiej można oczekiwać w określonym momencie w przyszłości/; tym samym wywiera ona istotny wpływ na planowanie i realizację przedsięwzięć związanych z turystyką.

Informacja o pogodzie jest szczególnie ważna dla organizacji zajmujących się planowaniem turystyki i prowadzących badania możliwości wykorzystania tych lub innych rejonów jako uzdrowisk i terenów wypoczynkowych, a także jako podstawa do ustalania kryteriów przedsięwzięć materialnych i technicznych. Informacja o pogodzie ma wartość przy planowaniu rozkładów i szlaków dla komunikacji lotniczej, morskiej lub lądowej, a także dla zwiększenia bezpieczeństwa przewozów.

Program WMO ma tym samym związek ze sprawami ważnymi dla turystyki.

D. Stosunki konsultatywne z Organizacją Narodów Zjednoczonych
=====

1 jej wyspecjalizowanymi agencjami
=====

W tekście niniejszej pracy, oprócz podstawowych informacji o międzynarodowych organizacjach bezpośrednio lub pośrednio związanych z turystyką, w poszczególnych wypadkach podany jest również ich status konsultatywny w stosunku do organizacji rodziny Narodów Zjednoczonych.

Niektóre organizacje systemu ONZ ustanowiły kilka rodzajów statusu konsultatywnego, dla lepszego oznaczenia roli i kompetencji poszczególnych organizacji pozarządowych w problematyce, będącej przedmiotem ich wspólnego zainteresowania. Kategoria statusu konsultatywnego umożliwia wykorzystanie doświadczenia wyspecjalizowanych organizacji pozarządowych w działalności ONZ, z drugiej strony stanowi dla tych organizacji swoistą nobilitację, zależną od rangi statusu.

Ze względu na interdyscyplinarność problematyki turystycznej, wiele organizacji turystycznych uzyskało status konsultatywny. Poza organizacjami systemu ONZ status ten jest przyznawany również przez dwie inne organizacje międzyrządowe, mianowicie Organizację Państw Amerykańskich /OPA/ i Radę Europy.

Poniżej podany jest wykaz organizacji, które ustanowiły status konsultatywny; rodzaje statusu konsultatywnego oraz daty, w których został on ustanowiony.

ECOSOC	-	<u>Rada Gospodarczo-Społeczna ONZ /25.XI.1969r/</u>
I	-	"związana z przeważającą częścią działalności Rady"
II	-	"specjalne kompetencje tylko w kilku dziedzinach objętych działalnością Rady",
/Roe/	-	"może wносить okolicznościowy, pożyteczny wkład do pracy".

- ILO - Międzynarodowa Organizacja Pracy /12.XII.1969r/
- - "ważny udział w szerokim zakresie działalności ILO"
- S - "specjalna lista pozarządowych organizacji zainteresowanych niektórymi szczególnymi dziedzinami"
- FAO - Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Wyżywienia i Rolnictwa /16.I.1970r/
- C - status konsultatywny
- S - wyspecjalizowany status konsultatywny
- L - status łącznikowy
- UNESCO -- Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Oświaty, Nauki i Kultury /listopad 1969r/
- A - "udowodnione kompetencje w ważnej dziedzinie pracy UNESCO"
- B - "zdolna do poradnictwa w poszczególnych dziedzinach"
- C - "zdolna wnieść wkład do osiągnięcia celów UNESCO"
- WHO - Światowa Organizacja Zdrowia /15.XII.1969r/
- ICAO - Międzynarodowa Organizacja Lotnictwa Cywilnego /2.I.1970/
- ITU - Międzynarodowy Związek Telekomunikacji /9.I.1970r/
- WMO - Międzynarodowa Organizacja Meteorologii /3.XII.1969r/
- IMCO - Międzynarodowa Morska Organizacja Doradcza /29.X.1969r/
- IAEA - Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej /27.XI.1969r/
- UNICEF - Fundusz Narodów Zjednoczonych Pomocy Dzieciom /22.I.1970r/

UNCTAD - Konferencja Narodów Zjednoczonych do Spraw Handlu i Rozwoju /25.XI.1969r/

- kategoria ogólna

- kategoria specjalna

UNIDO - Organizacja Narodów Zjednoczonych dla Rozwoju Przemysłowego /11.XI.1969r/

Rada Europy /wrzesień 1969r/

OPA Organizacja Państw Amerykańskich /1.I.1966r/

III. ORGANIZACJE REGIONALNE

Sprawami turystyki interesują się w zasadzie wszystkie regionalne organizacje międzyrządowe o charakterze ogólnym / np. RWPG, EWG, Rada Europy, Organizacja Państw Amerykańskich, OECD/. Trzy organizacje międzyrządowe: Arabski Związek Turystyczny, Międzyamerykańskie Kongresy Turystyki oraz Organizacja Rozwoju Turystyki Afrykańskiej, jako swoje główne cele określają popieranie rozwoju turystyki w swoim regionie i koordynację działań państw członkowskich w tej dziedzinie. Formą wielostronnej współpracy państw w dziedzinie turystyki, noszącą znamiona organizacji międzynarodowej, jest również Konferencja Urzędów Turystycznych Krajów Socjalistycznych. ^{31/}

^{31/} Z punktu widzenia prawa międzynarodowego, Konferencja nie może być uznana za organizację międzyrządową, jednakże zakres i charakter jej działalności zadecydowały o umieszczeniu jej w tym podrozdziale. Autor zdaje sobie również sprawę, że Konferencja nie ma charakteru ściśle regionalnego, jednak dotychczas jej działalność obejmowała głównie europejskie państwa socjalistyczne.

Informacje o wyżej wymienionych organizacjach będą podane według zasady pełnej charakterystyki organizacji ściśle turystycznych oraz przedstawienia tych niektórych aspektów działalności organizacji ogólnych, które dotyczą ich zaangażowania w dziedzinie turystyki.

1. Europejska Wspólnota Gospodarcza /EWG/

Nie wnikając głębiej w złożoność problematyki ekonomicznej podejmowanej przez EWG oraz jej polityczne tło, należy stwierdzić, że zadania i cele tej organizacji mniej lub bardziej bezpośrednio dotyczą turystyki we wszystkich jej formach i aspektach, przede wszystkim jako formy działalności gospodarczej.

Na rozwój ruchu turystycznego w państwach należących do Wspólnoty wpływa zwłaszcza polityka praktycznej eliminacji ograniczeń w ruchu osobowym w ramach EWG. Jako stymulator ekonomiczny turystyki można by wymienić swobodę dokonywania inwestycji w sektorze turystycznym państw członkowskich EWG oraz przepływu siły roboczej.

Zainteresowanie problematyką turystyczną doprowadziło do zorganizowania w Rzymie, w dniach 3-5 października 1974r, I Konferencji Międzynarodowej na temat turystyki w Europejskiej Wspólnocie Gospodarczej. W czasie konferencji dyskutowano takie tematy, jak: "Integracja przemysłu turystycznego w ramach EWG", "Określenie instytucjonalnych narzędzi w celu otwarcia polityki turystycznej Wspólnoty", "Turystyka i jej wpływ na zapewnienie równowagi regionalnej" i inne.

2. Organizacja Wspólnoty Gospodarczej i Rozwoju /OECD/ 32/

Zainteresowanie sprawami turystyki datuje się już od pierwszego okresu działalności OECD /istniejącej wcześniej jako Orga

32/ OECD nie jest ściśle organizacją regionalną /członkowie: 19 państw zachodnioeuropejskich, Jugosławia ze statusem specjalnym oraz Japonia, Kanada i USA/.

nizacja Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej - OEEC/ i realizacji amerykańskiej pomocy gospodarczej w powojennej Europie /Plan Marshalla/, związanej z warunkami politycznymi. 33/

Wśród licznych komitetów technicznych OECD, sprawami turystyki zajmuje się Komitet Turystyki, który wydaje co roku publikację zatytułowaną "Turystyka międzynarodowa i polityka turystyczna w krajach OECD". Zawiera ona szereg metodologicznych i bieżących informacji z zakresu określonego tytułem, w tym wiele tabel statystycznych na temat ruchu turystycznego. W latach siedemdziesiątych Komitet Turystyki zaczął publikować dane uzyskane na podstawie tzw. Krajowych badań urlopów /National Holiday Survey/.

3. Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej /RWPG/

Spośród 21 wyspecjalizowanych komisji RWPG sprawami dotyczącymi turystyki zajmują się m.in. stałe komisje do spraw transportu i statystyki. 34/ Zagadnieniami hotelarstwa, zwłaszcza klasyfikacji obiektów hotelowych, interesuje się działająca w ramach RWPG Konferencja Ministrów Handlu Wewnętrznego.

Rozważana była również sprawa powołania podkomisji turystyki w ramach Stałej Komisji Transportu RWPG. Na ten temat odbyła się w Warszawie, w 1962r, zwołana z inicjatywy GKKFiT międzynarodowa konferencja przedstawicieli urzędów turystycznych krajów członkowskich RWPG. 35/ Ostatecznie współpraca krajów RWPG w dziedzinie turystyki rozwinęła się w ramach Konferencji Urzędów Turystycznych Krajów Socjalistycznych.

33/ Patrz również rozdział 2 "Organizacje pozarządowe "Europejska Komisja Turystyczna".

34/ W maju 1973r odbyła się w Warszawie XXI sesja Stałej Komisji Statystycznej RWPG, podczas której zalecono państwom członkowskim Rady przyjęcie ujednoliconego systemu wskaźników turystycznych.

35/ Ze względu na brak pełnomocnictw niektórych delegacji, w czasie konferencji nie doszło do podpisania uzgodnionej w jej trakcie odpowiedniej rezolucji.

4. Konferencja Urzędów Turystycznych Krajów Socjalistycznych /KUTKS/

Konferencja Urzędów Turystycznych Krajów Socjalistycznych jest ukształtowaną formą wielostronnej współpracy między rządowymi organami do spraw turystyki państw socjalistycznych, obejmującej w praktyce członków RWPG /Bułgaria, Czechosłowacja, Kuba, Mongolia, NRD, Polska, Rumunia, Węgry i ZSRR/.

Idea organizowania dorocznych konferencji urzędów turystycznych tych państw pojawiła się ponownie /patrz wyżej RWPG/ w trakcie Konferencji Rzymskiej w sprawie podróży i turystyki międzynarodowej /1963/. W wyniku wielu konsultacji tych urzędów, których przedstawiciele uczestniczyli w Konferencji Rzymskiej, doszło w kwietniu 1966r w Budapeszcie do zwołania I Konferencji Urzędów Turystycznych Krajów Socjalistycznych. Jesienią tego samego roku odbyła się II Konferencja w Pradze, a następnie już co roku, od 1968r kolejno w Moskwie, Sofii, Bukareszcie, Berlinie, Warszawie, Budapeszcie i Siklos /WRL/, Bratysławie oraz ponownie w Moskwie /kwiecień 1975r/. ^{36/}

Główne cele i formy pracy Konferencji, to:

- przygotowanie i uzgadnianie zaleceń dotyczących głównych kierunków współpracy w dziedzinie rozwoju turystyki między krajami socjalistycznymi, zgodnie z Kompleksowym Programem Socjalistycznej Integracji Gospodarczej,
- opracowywanie i podejmowanie operatywnych decyzji dotyczących różnych form wielostronnej współpracy uczestników Konferencji,
- organizowanie wymiany doświadczeń, informacji i dokumentacji w dziedzinie turystyki,
- współdziałanie w zakresie uczestnictwa w międzynarodowych organizacjach turystycznych.

Jak już stwierdzono wcześniej, KUTKS ma wiele cech organizacji międzynarodowej. Konferencja działa na podstawie "Zasad

36/ Kolejne Konferencje w latach 1976-77 mają się odbyć na Kubie i w Mongolii.

działalności", będących odpowiednikiem statutu, uchwalonych na IX Konferencji w Bratysławie w 1974r.

Funkcję sekretariatu pełni urząd turystyczny kraju, który jest organizatorem i gospodarzem kolejnego posiedzenia plenarnego /sekretariat rotacyjny/ ^{37/}. Funkcja przewodniczącego posiedzenia powierzana jest szefowi delegacji kraju gospodarza. Równocześnie urząd turystyczny kraju gospodarza wyznacza sekretarza posiedzenia.

Najwyższym organem Konferencji jest Posiedzenie Plenarne. Rozróżnienie między terminami "konferencja" a "posiedzenie plenarne" zostało wprowadzone w "Zasadach działalności". Zgodnie bowiem z wykształconą praktyką, Konferencja jest formą współpracy ciągłej i nie ogranicza się do samych posiedzeń plenarnych. Roboczymi organami Konferencji są komisje robocze, utworzone na VIII Posiedzeniu Plenarnym w Budapeszcie i Siklos w 1973r. Konferencja powołała pięć stałych komisji roboczych, a kierowanie ich działalnością powierzyła urzędom turystycznym poszczególnych krajów, które prowadzą stałe sekretariaty tych komisji: Komisji Ekonomicznej - WRL, Komisji Propagandy i Informacji - ZSRR, Komisji Rozwoju Technicznego - SRR, Komisji Stosunków Międzynarodowych - PRL ^{38/} oraz Komisji Techniki Obliczeniowej - LRB.

Komisje realizują własny plan pracy zatwierdzony przez Posiedzenie Plenarne, któremu składają sprawozdania ze swojej działalności. Posiedzenia Komisji odbywają się w miarę potrzeby, zwykle 2 razy w okresie między Posiedzeniami Plenarnymi. Plan pracy Komisji obejmuje szeroki wachlarz zagadnień mających praktyczne znaczenie dla współpracy krajów socjalistycznych w dziedzinie turystyki. Konferencja kieruje się w tym zakresie zwłaszcza założeniami i celami przyjętego przez XXV Sesję RWPG

37/ Instytucję sekretariatu rotacyjnego wprowadzono od VIII Konferencji w Warszawie /1972/ na wniosek GKKFiT.

38/ Pierwszym przewodniczącym Komisji z ramienia GKKFiT był dyrektor Departamentu Turystyki GKKFiT, S. Ostrowski. Po reorganizacji GKKFiT przewodniczącym Komisji został mianowany dyrektor Departamentu Zagranicznego E. Dębicki.

W 1974r Konferencja Urzędów Turystycznych Krajów Socjalistycznych została uznana przez RWPG i może się zwracać do jej poszczególnych organów w interesujących ją sprawach.

5. Organizacja Państw Amerykańskich /OPA/

Od swego powstania OPA^{40/} pozostawała pod dominującym wpływem USA i słusznie uważana była za narzędzie neokolonializmu amerykańskiego. Po rewolucji socjalistycznej na Kubie, USA doprowadziły do bojkotu tego państwa w OPA. W ostatnich latach, wobec opozycji coraz większej liczby postępowo nastawionych państw amerykańskich, zmienia się dotychczasowe oblicze polityczne Organizacji.

W okresie po II wojnie światowej OPA interesowała się kwestiami mającymi bezpośredni związek z ułatwieniami w ruchu turystycznym. Tzw. "Deklaracja Zasad" uchwalona w 1948r w Bogocie stwierdziła, że zasadą polityki państw członkowskich będzie popieranie i ułatwianie podróży ich obywateli na terytoriach wszystkich republik amerykańskich, jako tzw. tymczasowych odwiedzających w dobrej wierze /bona fide visitors/ i w celach prawnie dopuszczalnych. Tzw. Akt Końcowy konferencji bogockiej zapowiedział serię środków, jakie należy podjąć w celu wprowadze-

39/ Plan pracy Komisji realizowany w latach 1973-75 obejmował m.in. następujące pozycje: wymiana doświadczeń organizacji turystycznych w dziedzinie przygotowania i kształcenia pilotów turystycznych, przygotowanie propozycji łączonych wycieczek po stolicach krajów socjalistycznych, podstawowe kryteria klasyfikacyjne kempingów, ujednolicenie przepisów dot. turystów zagranicznych oraz wymiany turystów między krajami socjalistycznymi, opracowywanie długoterminowych prognoz turystycznych w krajach członkowskich RWPG, opracowanie systemu automatycznej rezerwacji miejsc hotelowych.

40/ OPA jest następczynią założonej w 1880r w Waszyngtonie Międzynarodowej Unii Republik Amerykańskich z Biurem Handlowym Republik Amerykańskich. W 1910r Unia i Biuro przyjęły wspólną nazwę "Związek Pan American". Obecna nazwa ustalona została w 1948r w Karcie bogockiej.

nia ułatwień paszportowych i wizowych. W 1954r OPA zatwierdziła statut ITC /patrz; Międzyamerykańskie Kongresy Turystyki/, a ostatnio w ramach Międzyamerykańskiej Rady Gospodarczej i Społecznej utworzyła Wydział Turystyki. Rok 1972 był proklamowany przez OPA i UIOOT "Rokiem Turystycznym Ameryk". OPA wydaje między innymi miesięcznik "Americas", zawierający informacje na temat organizacji turystyki międzyamerykańskiej.

6. Międzyamerykańskie Kongresy Turystyki /ITC/

ITC zostało założone w 1939r w San Francisco jako wyspecjalizowana konferencja OPA. Zatwierdzony w 1954r Statut ITC był następnie zmieniany w 1957r i w latach siedemdziesiątych. Siedziba ITC znajduje się w Waszyngtonie, a usługi sekretariackie są świadczone przez sekretariat OPA.

Cele ITC są określane jako pomoc i krzewienie rozwoju turystyki na obu kontynentach amerykańskich, organizowanie i popieranie regularnych spotkań techników i ekspertów na tematy turystyczne, popieranie prac w tej dziedzinie, ich uwzględnianie w ogólnych planach zagospodarowania w każdej skali terytorialnej: miejskiej, prowincjonalnej, państwowej i ogólnoamerykańskiej, przyczynianie się do ujednolicenia przepisów prawnych dotyczących ruchu turystycznego, służenie za główne ciało doradcze OPA i jej organom we wszystkich sprawach związanych z turystyką na półkuli zachodniej. W praktyce działalność ITC ograniczała się do koordynacji wspólnych przedsięwzięć z zakresu promocji turystyki.

Organami ITC są: Kongres /zwoływany co 2 lata/: Stały Komitet Wykonawczy, złożony z przedstawicieli 7 rządów członkowskich /wybierany raz na 2 lata/: cztery komitety techniczne. ITC publikuje sprawozdania z kongresów i raporty komitetów technicznych.

7. Organizacja Rozwoju Turystyki Afrykańskiej /ODTA/

ODTA została założona przez rządy 11 państw afrykańskich w 1961r w Paryżu, gdzie znajduje się biuro europejskie tej organizacji. Siedziba prawna mieści się w Yaounde /Kamerun/.

Cele ODTA to świadczenie usług technicznych państwom członkowskim, koordynacja działalności turystycznej podejmowanej przez ich narodowe organizacje turystyczne oraz zapewnienie wspólnej reprezentacji za granicą. Obecnie ODTA liczy 17 członków.

Organami ODTA są: Zgromadzenie Ogólne /co roku/ i Rada Administracyjna.

8. Arabski Związek Turystyczny /ATU/

Został założony w 1954r w Kairze jako Arabski Międzynarodowy Związek Turystyczny przez państwa członkowskie Ligi Arabskiej. Obecną nazwę przyjął w 1959r. Był członkiem stowarzyszonym UIOOT. ATU dąży do stania się wyspecjalizowaną organizacją techniczną Ligi Arabskiej. Siedziba znajduje się w Ammanie /Jordania/.

Cele ATU, to popieranie rozwoju turystyki na terytoriach arabskich poprzez koordynację działań członków, ^{41/}tworzenie jednolitej arabskiej polityki turystycznej, świadczenie członkom wszelkich usług i pomocy w osiągnięciu profesjonalizmu w tej dziedzinie, dostarczanie im odpowiednich informacji i opracowań, usuwanie przeszkód w rozwoju turystyki.

ATU organizuje cykle szkoleniowe, konferencje: wydaje własny biuletyn.

Organami są Zgromadzenie Ogólne, Komitet Wykonawczy i Sekretariat Generalny. Oprócz państw członkowskich Ligi Arabskiej, członkami ATU są jeszcze 4 inne państwa.

41/ Na Zgromadzeniu ATU w Algierii w 1975r podjęto decyzję o obchodach Arabskiego Roku Turystycznego w 1977 r.

IV. ORGANIZACJE TECHNICZNE

1. Centralny Urząd Międzynarodowych Przewozów Kolejami /OCTI/

OCTI został utworzony 14.X.1890r w Bernie /siedziba/ na podstawie I Międzynarodowej Konwencji Dotyczącej Przewozu Towarów Koleją /CIM/; zakres tej konwencji został rozszerzony Międzynarodową Konwencją dot. Przewozu Pasażerów i Bagażu Kolejami /CIV/ z 23.X.1924r. Obie konwencje zostały następnie skorygowane w Bernie 7 lutego 1970r i miały wejść w życie w 1973r. Inna konwencja, dotycząca odpowiedzialności kolei za śmierć i odniesienie ran przez pasażerów, podpisana 26 lutego 1966r, weszła w życie 1 stycznia 1973r.

Cele OCTI: Ułatwienie i zapewnienie stosowania Konwencji, stworzenie bardzo dokładnej kodyfikacji międzynarodowych przepisów transportowych odnoszących się do przewozu towarów, pasażerów i bagażu kolejną.

OCTI bada przystosowanie Konwencji do nowych wymagań ekonomicznych i technicznych, tworzy przepisy w sprawie przewozu niebezpiecznych towarów, opracowuje i uaktualnia listy przewoźników, do których odnoszą się konwencje CIM i CIV, prowadzi rejestr dla trybunału arbitrażowego ustanowionego przez obie Konwencje.

Organy OCTI to Komitet Administracyjny /dwa razy do roku/ złożony z 11 członków, wybierany przez konferencję dyplomatyczną na bazie geograficznej /stałe przewodnictwo Szwajcarii/; Dyrektor; Komisja Rewizyjna i Komisja Rzecznawców.

OCTI publikuje biuletyn miesięczny, sprawozdania z konferencji oraz listy linii, do których odnoszą się konwencje CIV i CIM.

Członkami jest 31 państw, w tym głównie europejskich, ale również Bliskiego Wschodu i Afryki. Z państw socjalistycznych: Bułgaria, CSRS, Jugosławia, Polska, Rumunia i Węgry.

2. Rada Współpracy Celnej /CCC/

Rada powstała 15.XII.1960⁵⁰r w Brukseli w wyniku podpisania przez 13 państw Konwencji sporządzonej przez Grupę Studiów do Spraw Europejskiej Unii Celnej przy pomocy Stałego Biura Taryf. W rezultacie zawarte zostały konwencje: o powstaniu CCC, o nomenklaturze celnej i o wycenie celnej. Konwencje weszły w życie odpowiednio 4 listopada 1952r, 11 września i 28 lipca 1953r.

Cele CCC to badanie wszystkich spraw dotyczących współpracy w sprawach celnych oraz aspektów technicznych i czynników ekonomicznych z nimi związanych, studiowanie systemów celnych w celu osiągnięcia harmonii i ujednolicenia, uproszczenia formalności w handlu międzynarodowym, przygotowanie projektów konwencji i rekomendacji, zapewnienie jednolitej interpretacji i stosowania konwencji o nomenklaturze i wycenie, rozpowszechniania informacji w sprawie przepisów celnych i procedury, nadzorowanie i podejmowanie działań pojednawczych w związku ze stosowaniem Konwencji.

CCC utrzymuje stosunki z następującymi organizacjami międzyrządowymi: z ONZ, jej wszystkimi Komisjami regionalnymi i organizacjami wyspecjalizowanymi, z GATT, OECD, Centralną Komisją Żeglugi na Renie, Radą Europy, ECAC, EFTA, CEPT, LAFTA, Ligą Arabską, OCAM, Międzynarodowym Biurem Taryf Celnych, OPA, UDEAC, UNCTAD, Unidroit.

Organami są: Rada /2 sesje w roku/, komitety podporządkowane/do spraw technicznych, wyceny, nomenklatury i finansów/, Sekretariat.

CCC publikuje biuletyn /roczny/, nomenklaturę dla klasyfikacji towarów w taryfach celnych, prace porównawcze dotyczące praktyk celnych.

Członkami Rady jest 68 państw Afryki, Ameryki, Azji i Europy, w tym państwa socjalistyczne: CSRS, Jugosławia, Rumunia i Węgry. Przedstawiciele Polski uczestniczą w sesjach Rady jako obserwatorzy.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

I. ORGANIZACJE ZAJMUJĄCE SIĘ OGÓLNYMI SPRAWAMI TURYSTYKI

A. Organizacje uniwersalne

1. Międzynarodowe Stowarzyszenie Turystyki /AIT/

Siedziba: Genewa, Szwajcaria.

Status konsultatywny: ECOSOC /II/, uznane przez ICAO.

Stosunki z organizacjami pozarządowymi: wspólnie z Międzynarodową Federacją Samochodową /FIA/, AIT założyło Światową Organizację Turystyki i Automobilizmu; porozumienie o współpracy z UIOPT; kontakty z BITS, IRF, IRU, FICC, IAT.

Powstanie: AIT jest jedną z najstarszych organizacji międzynarodowych w dziedzinie turystyki. Założone 4.VIII.1898r w Luksemburgu pod nazwą Międzynarodowej Ligi Stowarzyszeń Turystycznych przyjęło obecną nazwę w 1919r. Ostatnie zmiany statutu AIT pochodzą z 1965r /Kongres w Vichy/ oraz z 1975r, kiedy to na 77 Kongresie AIT w Budapeszcie uchwalono wyodrębnienie w ramach Stowarzyszenia czterech ugrupowań regionalnych.

C e l e: Celem AIT jest popieranie rozwoju turystyki międzynarodowej wszelkimi sposobami, jakie są Stowarzyszeniu dostępne. Dla urzeczywistnienia tego zadania, AIT koordynuje współpracę narodowych stowarzyszeń turystycznych, ułatwia ich współpracę na forum międzynarodowym oraz dąży do ochrony ich interesów. Cele AIT dotyczą przede wszystkim turystyki czynnej i kwalifikowanej w tym głównie turystyki automobilowej. Na podkreślenie zasługuje fakt, że AIT z powodzeniem poszukuje praktycznych sposobów ułatwiania międzynarodowego ruchu turystycznego.

Działalność: Przedmiotem działań AIT jest przede wszystkim turystyka indywidualna. Dlatego krąg zainteresowań AIT obejmuje takie sprawy-jak formalności graniczne, pomoc techniczna i drogowa, usługi prawne, karty kredytowe i talony, dokumentacja turystyczna i drogowa, hotelarstwo. Działalność ta doprowadziła do zawarcia konwencji wielostronnych między stowarzyszeniami różnych krajów, które precyzują wzajemne prawa i obowiązki. Tym sposobem osiągnięta została pewna unifikacja metod pomocy dla turystów indywidualnych, z korzyścią dla stowarzyszeń członkowskich AIT. Wspomniane konwencje regulują funkcjonowanie kart do dotyczących przewozów celnych, kart kredytowych, sprawy pomocy prawnej udzielanej turystom zagranicznym, załatwianie ubezpieczeń grupowych /ubezpieczenie stowarzyszeń od ryzyka przy wydawaniu dokumentów celnych i gwarancji osób trzecich w wypadku strat poniesionych przez turystów korzystających z campingów /.

AIT utworzyło również ośrodki informacyjne dla turystów, ośrodki dokumentacji hotelowej i kempingowej, punkty informacji o stanie dróg, ośrodek rezerwacji wykorzystującej nowoczesną technikę obliczeniową itp.

Od 1966r AIT organizuje kongresy pod stałą nazwą "Czas wolny i turystyka" /Loisirs et Tourisme/. Zakres tematów omawianych na poszczególnych kongresach jest bardzo szeroki - od zagospodarowania przestrzennego do planowania czasu wolnego.

Inną formą działalności AIT są tzw. "Tygodnie Studiów". Jest to forum wymiany doświadczeń i opinii organizatorów turystyki oraz przedstawicieli sektorów odpowiedzialnych za poszczególne rodzaje usług turystycznych.

Organy: Zgromadzenie Ogólne /raz do roku/, które wybiera Radę Administracyjną /złożona z 12 członków czynnych - założycieli oraz 20 innych członków czynnych wybranych na okres 5 lat/, Komitet Dyrektorów /organ kierowniczy składający się z dyrektora, sekretarza generalnego i 11 członków wyznaczonych przez Radę Administracyjną na 3 lata/, Sekretariat generalny /sekretarz generalny, jego zastępca oraz personel/ specjalne Komisje odpowiedzialne za różne formy turystyki kwalifikowanej, Ośrodek Ba-

dań Turystycznych.

Publikacje: Rocznik AIT, "Rozmówki turystyczne", "Czym jest AIT", "Turystyka socjalna", "Badanie AIT na temat wydatków turystów zagranicznych we Francji", "Badanie motoryzacji w Europie", "Turystyka i transport" oraz wiele innych. Ich autorami są znani działacze i teoretycy turystyki międzynarodowej. Publikowane są również sprawozdania i zbiory rezolucji z kongresów i zgromadzeń ogólnych.

Członkowie: Członkostwo w AIT jest otwarte dla narodowych stowarzyszeń automobilowych, kolarskich, kempingowych i karawaningowych, turystyki wodnej i pieszej oraz dla klubów turystycznych i motorowych. W 1974r do Stowarzyszenia należało 136 organizacji z 87 krajów. Oblicza się, że ogólna liczba członków organizacji stowarzyszonych w AIT wynosi ok. 25 milionów. W AIT są reprezentowane prawie wszystkie kraje socjalistyczne, w tym również Polska. Aktywnymi, długoletnimi członkami AIT są: Pol - PTTK
skie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze oraz Polski Związek Motorowy. PZM
42/ Regionalnym odpowiednikiem AIT na kontynencie amerykańskim jest FITAC-Międzyamerykańska Federacja Klubów Turystycznych i Samochodowych z siedzibą w Buenos Aires /Argentyna/

2. Światowe Stowarzyszenie Wypoczynku i Rekreacji /WLRA/

Siedziba: Nowy Jork, USA. Ośrodek europejski: Genewa, Szwajcaria.

Powstanie: WLRA została założona 3.X.1956r w Filadelfii /USA/ początkowo pod nazwą Międzynarodowego Stowarzyszenia Rekreacji /IRA/; zrzesza organizacje i osoby fizyczne zainteresowane problemami rekreacji.

Status konsultatywny: UNESCO /c/; UNICEF; ECOSOC /II/.

Cele: Rozwijanie we wszystkich krajach zabawy i rekreacji wszelkimi stosownymi środkami poprzez organizacje społeczne i pry-

42/ PTTK przystąpiło do AIT 30 maja 1956r. Przewodniczącym Komisji Kolarskiej AIT jest działacz PTTK - J. Przeździecki. 26 października 1925r, do AIT przystąpił Polski Klub Turystyczny, który jako Polski Związek Motorowy ponownie przystąpił do AIT 25 maja 1948 r.

watne;rozwijanie stosunków międzyludzkich w poszczególnych społecznościach; popieranie różnych form życia społecznego w miejscu pracy i zamieszkania.

Działalność: centralne biuro informacyjne; usługi konsultacyjne, pomoc w terenie, zachęcanie do wymiany doświadczeń, organizatorów rekreacji i programów. W ostatnich latach WLRA jest współorganizatorem międzynarodowych kongresów poświęconych problematyce czasu wolnego.

Organy: Rada Dyrektorów złożona z 40 osób. Ze składu Rady są wybierani: przewodniczący Rady i jego zastępca, 6 wiceprezesów, z których jeden pełni funkcję Sekretarza i Dyrektora Generalnego.

Publikacje: "Biuletyn WLRA" 5 razy do roku, "Ku wyzdrowieniu - wskazówki na temat rekreacji w szpitalach", "Globalne spojrzenie na rekreację - fakty o rekreacji w 29 krajach", "Karta czasu wolnego"; sprawozdania z kongresów.

Członkowie: Członkowie indywidualni w 72 krajach;ucześtniczzące, afiliowane i współpracujące agencje /120/ w 56 krajach. W WLRA bardzo szeroko reprezentowane są wszystkie kontynenty,a z państw socjalistycznych- Bułgaria, Jugosławia, Polska i Rumunia. W ostatniej kadencji przedstawiciele Bułgarii i Jugosławii są członkami Rady Dyrektorów.

3. Międzynarodowe Stowarzyszenie Naukowych Ekspertów Turyzmu /AIEST/

Siedziba: Berno /Szwajcaria/.

Status konsultatywny: UNESCO /b/.

Powstanie: Decyzja w sprawie założenia międzynarodowej organizacji zrzeszającej osoby zajmujące się teoretycznymi problemami turystyki została podjęta 9 kwietnia 1949r w Lugano/Szwajcaria/ z inicjatywy grupy naukowców szwajcarskich, w tym przede wszystkim profesorów W.Hunzikera i K.Krapfa. Pierwszy z nich został dożywotnim przewodniczącym AIEST /do stycznia 1974r/, a jego osobowość wywarła zasadniczy wpływ na organizację.Natomiast prof.

K.Krapf pełnił funkcję sekretarza generalnego AIENT /do 1963r/.

Deklarację w sprawie utworzenia AIENT podpisały 22 osoby zgromadzone w Lugano. W dwa lata później, 31.V.1951r po II Kongresie w Rzymie AIENT uzyskało status prawny. Nowy statut AIENT został uchwalony 24.IX.1960r w Stresie. W ciągu ubiegłych 25 lat liczba członków AIENT wzrosła do ponad 300; reprezentują oni ponad 40 krajów.

Od 1951r AIENT organizuje doroczne Kongresy poświęcone problematyce naukowej związanej z nowoczesną turystyką międzynarodową.

Organy: Zgromadzenie Ogólne, które wybiera Komitet złożony z przewodniczącego, dwóch wiceprzewodniczących oraz trzech członków, sekretarz generalny.

Publikacje: AIENT wydaje kwartalnik pod nazwą "Przegląd Turystyczny" /artykuły w głównych językach zachodnioeuropejskich/. Ponadto AIENT wydało wiele innych pozycji, z których część stanowi płon kolejnych Kongresów /np. "Kształcenie w turystyce", "Metody badań turystycznych i ich zastosowanie w krajach rozwijających się", "Turystyka i marketing", "Turystyka a środowisko", "Od turystyki arystokracji do turystyki socjalnej" i inne/.

Członkowie: Członkiem AIENT może zostać osoba, która sama prowadzi badania turystyczne, jest wykładowcą tej dyscypliny lub ułatwia i dopomaga tego rodzaju działalności. Są cztery kategorie członków: profesorowie, członkowie zwyczajni, członkowie nadzwyczajni oraz członkowie honorowi. Członkami AIENT są przede wszystkim naukowcy europejscy. Z krajów socjalistycznych w AIENT reprezentowane są: Bułgaria, CSRS, Jugosławia /organizator XIII Kongresu w 1962r/ Rumunia, Polska ^{43/} i Węgry /organizator XVI Kongresu w 1965r/.

43/ Ze strony Polski w ostatnich latach do AIENT należeli: prof. dr hab. Z.Filipowicz i prof.dr hab. K.Libera/członkowie profesorowie/ oraz doc.dr hab. O.Rogalewski /członek zwyczajny/.

4. Światowe Stowarzyszenie do Spraw Kształcenia Zawodowego w Turystyce /AMFORT/

Siedziba: Paryż, Francja.

Członek stowarzyszony UIOOT.

Powstanie i cele: AMFORT zostało założone w Paryżu w 1969 r w celu popierania kształcenia zawodowego w dziedzinie turystyki i stosowania odpowiednich środków konsultacji na szczeblu międzynarodowym. Mając na uwadze powyższe cele, AMFORT przygotowuje dokumentację i metody, które mogą być zastosowane w kształceniu zawodowym w turystyce, jako podstawowy warunek koordynacji techniki i przyspieszenia szkolenia; udziela władzom turystycznym poradnictwa w sprawie koordynacji ich metod i programów; umożliwia absolwentom turystyki nawiązanie międzynarodowych kontaktów i korespondencji; stanowi forum dla osób zawodowo zajmujących się turystyką, na którym mogą oni zgłaszać swoje postulaty odnośnie szkolenia zawodowego; dostarcza władzom informacji o działalności szkoleniowej w turystyce na świecie i umożliwia im zastosowanie metod szkolenia do wymagań gospodarki turystycznej; współpracuje z organizacjami międzynarodowymi, których działalność ma związek z problemami szkolenia zawodowego w turystyce.

Organy: Rada Honorowa, Walne Zgromadzenie, Komitet Kierujący, funkcjonariusze, Sekretariat Generalny.

Członkowie: Organizacje oficjalne, ośrodki badawcze, agencje i przedsiębiorstwa turystyczne, absolwenci studiów turystycznych.

5. Międzynarodowa Federacja Dziennikarzy i Pisarzy Turystycznych /FIJET/

Siedziba: Paryż, /Francja/.

Powstanie: FIJET została założona 4.XII.1954r w Paryżu przez dziennikarzy i pisarzy z Belgii, Francji, Polski i Włoch piszących o sprawach turystyki.

Stosunki z organizacjami międzynarodowymi

ECOSOC - Status konsultatywny /ros/

UNESCO - Status konsultatywny /B/

UIOOT - członek stowarzyszony

Cele: Dopomaganie organizacjom członkowskim w otrzymywaniu odpowiednich materiałów o sprawach turystyki, badanie warunków rozwoju turystyki, zbieranie i rozpowszechnianie informacji o turystyce.

Działalność: FIJET organizuje co roku spotkania-kongresy; na początku roku odbywa się posiedzenie Komitetu Dyrektorów. W latach 1971-74 kongresy odbyły się kolejno we Włoszech, Grecji, Rumunii i Lizbonie. FIJET prowadzi Międzynarodowy Ośrodek Dokumentacji w Brukseli, który zajmuje się m.in. organizowaniem seminariów dla dziennikarzy turystycznych. Co roku przyznaje nagrodę, tzw. Złote Jabłko, osobom zasłużonym dla turystyki międzynarodowej.

Organy: Zgromadzenie Ogólne /doroczny Kongres/ Komitet Dyrektorów oraz Komitet Wykonawczy.

Publikacje: Rocznik - Sprawozdanie Oficjalne, Vue Touristique /kwartalnik wydawany od 1970r z inicjatywy dziennikarzy turystycznych Węgier/.

Członkowie: FIJET wyróżnia 3 kategorie członkostwa: stowarzyszenia narodowe, członkowie indywidualni oraz korespondenci. Obecnie do FIJET należą dziennikarze i pisarze turystyczni z 35 krajów: z Afryki /kraje arabskie/, Ameryki Płd. i Płn., Azji /Indie, Izrael/ oraz przede wszystkim z Europy, w tym z Bułgarii, CSRS, NRD, Polski ^{44/} Rumunii, Jugosławii, Węgier i Związku Radzieckiego. Liczebność narodowych stowarzyszeń członkowskich jest różna i waha się od 10 do 350. Najliczniejsze stowa-

^{44/} Z dziennikarzy polskich, red. T. Filipkowski jest stałym korespondentem "Vue Touristique".

rzyszenia mają: Francja, Włochy i Belgia. Na ogólną liczbę 1500 osób, członkowie z krajów socjalistycznych stanowią w FIJET ok. 30%. Należy dodać, że są to członkowie bardzo aktywni. FIJET ma swój regionalny odpowiednik na kontynencie amerykańskim w postaci Międzyamerykańskiej Federacji Dziennikarzy i Pisarzy Turystycznych /FIPET/.

6. Międzynarodowa Akademia Turyzmu /AcIT/

Siedziba: Monte Carlo, Monaco.

Powstanie: Akademia została założona 18 maja 1951r w Monte Carlo. Zrzesza osobistości znane w świecie nauki o turystyce. W swojej działalności korzysta z protektoratu księcia Monaco, Rainiera III.

Cele: Rozwijanie kulturalnych i humanistycznych treści turystyki międzynarodowej oraz tworzenie prawidłowego słownictwa turystycznego. AcIT urządza coroczne konkursy międzynarodowe na prace w dziedzinie turystyki.

Organy: Doroczne Zgromadzenie Ogólne; Rada /złożona z przewodniczącego, wybieranego na rok, wszystkich poprzednich przewodniczących oraz dyrektora/; zespoły ekspertów opracowujących słowniki turystyczne; Stały Sekretariat.

Publikacje: "Przegląd Międzynarodowej Akademii Turyzmu", 7 międzynarodowych słowników turystycznych w językach angielsko-amerykańskim, francuskim, niemieckim, polskim, szwedzkim, tureckim i włoskim.

Członkowie: W 1974r AcIT liczyła 117 członków z 32 krajów, w tym członków tzw. tytularnych /47/, korespondentów /54/, honorowych /10/ oraz zasłużonych /6/. Z krajów socjalistycznych w pracach Akademii biorą co pewien czas udział członkowie z CSRS /4/, NRD /1/, Rumunii /3/ i Związku Radzieckiego /12/. Przedstawiciele Polski na początku lat sześćdziesiątych doprowadzili do wydania polskiej wersji międzynarodowego słownika turystycznego /w stosunku do potrzeb dnia dzisiejszego ma on niedostateczny zakres/.

7. Międzynarodowe Stowarzyszenie Skal-Clubów /AISC/

Siedziba: Bruksela, Belgia.

Powstanie: AISC zostało utworzone w Paryżu w 1934r. Statut był następnie zmieniany w latach 1951, 1957, 1966 i 1969. Skrót "SKAL" pochodzi od pierwszych liter czterech słów w języku szwedzkim: "Sundet" - zdrowie, "Karlet" - przyjaźń, "Alder" - długowieczność oraz "Lycka" - pomyślność.

Cele: Rozwijanie przyjaźni i wspólnych zainteresowań wśród kierowników przemysłu turystycznego, rozwijanie wzajemnego zrozumienia, a jednocześnie nadzór i koordynacja działalności Skal-Clubów na całym świecie, popieranie i rozszerzanie ruchu Skal-Clubów, rozstrzyganie wszystkich sporów między Skal-Clubami w wypadkach, kiedy potrzebny jest arbitraż. Podobny zakres działalności, ale o charakterze bardziej technicznym, ma Międzynarodowa Federacja Ośrodków Turystycznych /IFTC/ z siedzibą w Lozannie, Szwajcaria.

Organy: Roczne Zgromadzenie delegatów wszystkich klubów i Rada Międzynarodowa, złożone z delegatów, z których każdy reprezentuje poszczególne kraje lub region geograficzny; Komitet Wykonawczy złożony z 10 członków, wybranych personalnie.

Członkowie: Kluby złożone z członków indywidualnych, którzy muszą być osobami dorosłymi, o dobrej reputacji zawodowej, należącymi do organizacji autentycznie i czynnie zaangażowanej w popieranie turystyki lub sprzedaż usług turystycznych, lub w taką pokrewną działalność, która może być zaaprobowana przez Zgromadzenie. Liczba klubów członkowskich przekracza 360 /w 94 krajach/.

B. Organizacje regionalne

Pozarządowe organizacje turystyczne są tak samo reprezentatywne dla poszczególnych regionów jak ich odpowiedniki rządowe. Charakter ich członkostwa nie jest przy tym jednorodny - obok krajowych organizacji turystycznych, będących jedynymi

członkami takich organizacji jak Europejska Komisja Turystyczna /ETC/ czy Stowarzyszenie Turystyczne Azji Wschodniej /EATA/, ich członkami są też organy rządowe, tour-operatorzy, łańcuchy hotelowe, przewoźnicy lub inne instytucje zainteresowane rozwojem turystyki /Konfederacja Organizacji Turystycznych Ameryki Łacińskiej - COTAL, Stowarzyszenie Turystyczne Rejonu Oceanu Spokojnego - PATA, Karaibskie Stowarzyszenie Turystyczne - CTA, Organizacja Turystyczna Ameryki Południowej - SATO, Stowarzyszenie Turystyczne Rejonu Oceanu Indyjskiego - ATOI/.

Ogólnie cel działania tych organizacji można by określić jako tworzenie korzystnych warunków do rozwoju turystyki poprzez: oddziaływanie na opinię publiczną i politykę władz państwowych, propagandę i reklamę, prowadzenie badań i wymianę doświadczeń, koordynację działań członków itp.

Szczegółowiej zostaną tu omówione organizacje ETC, COTAL i PATA, jako najbardziej znane i interesujące dla czytelnika polskiego.

1. Europejska Komisja Turystyczna /ETC/

Siedziba: Dublin, Irlandia; biuro zamorskie w Nowym Jorku.

Powstanie: Założona 18.VI.1948r na konferencji w Stalheim /Norwegia/, Europejska Komisja Turystyczna za swój podstawowy cel uznała potrzebę uświadomienia znaczenia turystyki dla gospodarki narodowej rządów krajów członkowskich, które wówczas boleśnie odczuwały jeszcze skutki II wojny światowej.

Za dalsze, długofalowe zadania uznano:

- rozpoznanie potrzeb i koniecznych nakładów inwestycyjnych dla bazy turystycznej w każdym z krajów członkowskich,
- ustalenie priorytetu dla turystyki ze względu na jej zdolność do wniesienia pozytywnego wkładu do bilansu wymiany międzynarodowej,
- systematyczne przygotowywanie przedsięwzięć natury administracyjnej, które powinny być podejmowane w poszczególnych kra-

jach celem stworzenia warunków umożliwiających rozwój turystyki.

- przeprowadzanie wspólnych badań nad odpowiednimi środkami mającymi na celu zwiększenie swobody podróżowania oraz zapewnienia maksymalnego wykorzystania bazy turystycznej,
- poszukiwanie środków rozwoju transportu służącego do przyjazdów turystów z innych kontynentów do krajów członkowskich.

Za główny turystyczny rynek wysyłkowy do Europy Zachodniej zostały uznane Stany Zjednoczone. Spośród uzgodnionych przedsięwzięć, które miały zapewnić właściwe wykorzystanie potencjału tego rynku, główne miejsce zajęła wspólna kampania reklamowa, finansowana z wpłat członków ETC. W 1949r przedstawiciele organizacji członkowskich urzędujący w Nowym Jorku utworzyli wspólny komitet, będący odpowiednikiem ETC działającej w Europie. Od początku swego istnienia Europejska Komisia Turystyczna działała w porozumieniu i przy poparciu Organizacji Europejskiej Współpracy Gospodarczej /OEEC/, a następnie Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju /OECD/. Formalnie ETC była i pozostaje niezależna od OEEC /OECD/ i jej Komitetu Turystyki, niemniej program działania ETC w dużym stopniu zależał, przynajmniej w pierwszym okresie, od środków finansowych i kredytów uzyskiwanych z Planu Marshalla. Miał on zastosowanie głównie przy rozwoju bazy turystycznej krajów członkowskich ETC. Cele i funkcje ETC znalazły, ogólnie rzecz biorąc, odzwierciedlenie w bogatym dorobku tej organizacji. Należy w tym miejscu podkreślić, że ETC jest organizacją niezarobkową, niemniej jej działalność ma na względzie osiągnięcie jak najbardziej praktycznych rezultatów, które mogą być wykorzystane przede wszystkim przez prywatną gospodarkę turystyczną w krajach członkowskich.

Organy: przewodniczący ^{45/}, dyrektor wykonawczy.

45/ Kolejni przewodniczący ETC: 1948-49 - H.Ingraud /Francja /, 1949-64 - A.Haulot /Belgia/, 1965-70 - T.J.O'Driscoll /Irlandia/, 1970-71 - W.Kaempfen /Szwajcaria/, 1971-73 - S.Acker /Dania/, 1973-74 - J.P. Dannaud /Francja/, 1974 - J.N. Strijkers /Holandia/.

Dorobek i działalność ETC: W swojej działalności ETC starała się praktycznie realizować zasady i cele nowoczesnego marketingu, zakładającego rozpoznanie określonych rynków oraz właściwe zaspokojenie ich potrzeb. Pod tym względem działania i przedsięwzięcia ETC mają głównie na celu zwiększenie rozmiarów całorocznego ruchu turystycznego do Europy oraz rozwijanie wyspecjalizowanych rynków wysyłkowych. W ostatnich latach działania ETC uwzględniały przede wszystkim:

- badania rynku,
- organizowanie wielkich kongresów na temat turystyki transatlantyckiej jako platformy wymiany nowych idei i informacji,
- seminaria organizowane z myślą o zbliżeniu propagatorów podróży do Europy i dostawców usług turystycznych z przedsiębiorcami amerykańskimi organizującymi turystykę do Europy,
- działania kooperacyjne i konsumenckie kampanie marketingowe, będące przesłankami osiągnięcia celów ETC.

Publikacje: Badania rynku doprowadziły do wydania szeregu interesujących pozycji, szeroko wykorzystywanych w praktycznej działalności członków ETC i przemysłu turystycznego Europy Zachodniej. Wkrótce po swoim powstaniu, Komisja wydała materiał "Odrodzenie Europejskie a Przemysł Turystyczny". W 1955r ETC wydała obszernie studium "Turyści amerykańscy w Europie", w którym zostały przedstawione charakterystyczne postawy turystyczne. Podobne, pogłębione i zweryfikowane studium ukazało się w 1963 r.

Rok 1964 zaowocował wydaniem pierwszego, wielkiego studium motywacyjnego pt. "Podróż dla przyjemności do Europy". W miarę rozwoju ruchu turystycznego, EKT zaczęła badać wyspecjalizowane rynki turystyczne. I tak w 1967r ukazał się materiał pt. "Studium Turystyki Młodzieżowej". Bardzo duże znaczenie praktyczne miało wydane w 1969r studium "Potencjał turystyki sezonowej do Europy". Doprowadziło ono m.in. do zapoczątkowania i wzmożenia masowej sprzedaży 8-dniowych imprez zimowych w Europie po cenach

inclusive tour. W maju 1972r ETC opublikowała wyniki "Europejskiego Studium Rynkowego". W 1973r Komisja badała wpływ dewaluacji dolara na koszt podróży turystycznych do Europy i zgodnie z wynikami badań dokonała odpowiednich zmian w finansowaniu swoich przedsięwzięć. Również w 1973r zakończono badanie pilotażowe na temat zróżnicowania amerykańskiego rynku turystycznego. W wyniku przeprowadzonych badań postanowiono wydać w 1974r obszerniejsze studium na ten temat.

2. Konfederacja Organizacji Turystycznych Ameryki Łacińskiej

/COTAL/

Siedziba: Buenos Aires, Argentyna.

Stosunki z organizacjami międzynarodowymi: COTAL ma porozumienie o współpracy z OPA, utrzymuje oficjalne stosunki ze Stowarzyszeniem Kolei Ameryki Łacińskiej i FUAUV, była członkiem stowarzyszonego UIOOT.

Powstanie: COTAL została utworzona w kwietniu 1957r w Meksyku poprzez przekształcenie Międzyamerykańskiej Federacji Turystyki i Podróży przez prezesów stowarzyszeń turystycznych 10 państw Ameryki Łacińskiej, w obecności obserwatorów z trzech dalszych państw. Do 1961r działalność COTAL ograniczyła się jedynie do samych kongresów. W roku tym, na IV Kongresie COTAL w Argentynie, podjęta została decyzja o utworzeniu stałego sekretariatu i modyfikacji Statutu.

Cele: Zjednoczenie narodowych stowarzyszeń agencji podróży krajów Ameryki Łacińskiej, doprowadzenie do jednoczenia się agencji podróży w stowarzyszenia narodowe, stymulowanie działalności stowarzyszeń narodowych, a poprzez nie - agencji podróży, badanie i ochrona interesów stowarzyszeń narodowych - członków COTAL, zarówno w Ameryce Łacińskiej jak i na świecie, w celu uzyskania dla nich lepszych warunków działalności, popieranie rozwoju turystycznego, uzgadnianie zasad i norm etyki zawodowej i handlowej, ustanowienie stosunków współpracy z organizacjami międzynarodowymi zajmującymi się problemami turystyki w Ameryce

łacińskiej i na świecie, rozwiązywanie drogą arbitrażu sporów powstających między członkami Konfederacji.

Organy: Zgromadzenie Ogólne /zwyczajne i nadzwyczajne, w czasie sesji zwyczajnej odbywa się Kongres COTAL; Zgromadzenie odbywa się kolejno w poszczególnych krajach członkowskich COTAL/, Rada Dyrektorów /organ administracyjny 9-osobowy, wybierany przez Zgromadzenie Ogólne na rok z możliwością jeszcze jednej kadencji rocznej/, Sekretariat /organ wykonawczy/.

Publikacje: COTAL wydaje miesięcznik "Revista COTAL", który omawia różne zagadnienia turystyki w krajach Ameryki łacińskiej, zamieszcza materiały kongresów organizacji międzynarodowych oraz reklamę.

Członkowie: W COTAL istnieje 5 kategorii członków: narodowe organizacje agencji podróży jako członkowie pełnoprawni /W 1974r było ich 21/, członkowie czynni, którymi są agencje podróży zrzeszone w stowarzyszeniach narodowych, członkowie-korespondenci /przedsiębiorstwa transportowe, hotele, dostawcy innych usług turystycznych, agencje podróży spoza Ameryki łacińskiej, oficjalne organizacje turystyczne oraz organizacje związane z turystyką/, członkowie afiliowani /inne organizacje, które nie mieszczą się w wyżej wymienionych grupach/, członkowie honorowi /osoby, które wniosły szczególny wkład do turystyki i agencji podróży/.

Biura podróży kilku krajów socjalistycznych /Czedok - CSRS, Intourist - ZSRR/ są członkami - korespondentami COTAL.

3. Stowarzyszenie Turystyczne Rejonu Oceanu Spokojnego /PATA/

Siedziba: San Francisco, USA.

Stosunki z organizacjami pozarządowymi: PATA było reprezentowane w UIOOT poprzez Regionalną Komisję Turystyczną dla Pacyfiku i Azji Wschodniej.

Powstanie: PATA ukonstytuowało się w styczniu 1951r w Honolulu /Hawaje/ pod nazwą "Pacific Interim Travel Association". Obecna nazwa została przyjęta w 1953r.

Cele: Propaganda i rozwój turystyki w rejonie Pacyfiku; udzielanie pomocy poszczególnym krajom i wyspom w rozwoju turystyki, realizacji planów reklamy, budownictwie bazy turystycznej; zapewnienie więzi pomiędzy sektorami turystycznym i komunikacyjnym; popieranie rozwoju komunikacji pasażerskiej w rejonie Pacyfiku; prowadzenie prac statystycznych i badawczych w odniesieniu do turystyki na Pacyfiku, konsultowanie organów rządowych w sprawach ustawodawstwa turystycznego oraz uproszczenia formalności granicznych.

Organy: Zgromadzenie Ogólne/zbiera się co roku w jednym z pierwszych czterech miesięcy/ Komitet Wykonawczy /wybierany przez Zgromadzenie Ogólne, składa się z 40 osób w tym 30 przedstawicieli członków czynnych, 8- sprzymierzonych, 2-stowarzyszonych/; prezes, wiceprezesi/3/, dyrektor wykonawczy i skarbnik wybierani spośród członków Komitetu Wykonawczego, komitety robocze /do spraw badań i statystyki, rynku, prasy oraz budżetu i finansów/.

Publikacje: Pacific Travel News /miesięcznik/ przewodniki hotelowe i turystyczne, roczny raport statystyczny, tygodniowe biuletyny, sprawozdanie z konferencji, badań i seminariów.

Członkowie: PATA ma 8 kategorii członków o różnym statusie /rządowym i pozarządowym/ i uprawnieniach. W 1973r było ich ogółem ponad 1000 w 57 krajach, w tym na członków czynnych w 32 krajach /organizacje rządowe, linie lotnicze, przewoźnicy morscy, koleje/. W organizacji reprezentowanych było ponad 500 agentów podróży oraz ponad 200 zakładów hotelowych. Równocześnie członkowie są zgrupowani według 8 rejonów geograficznych - Azji Wsch., Azji Płd., Azji Płd.-Wsch., Płd. Pacyfiku, Oceanii, Wysp Hawajskich oraz USA i Kanady. W początkowym okresie działalności, PATA pozostawała pod silnym wpływem USA, które były prawie je-

dynym krajem wysyłkowym w całym rejonie. Sytuacja zmieniła się w latach sześćdziesiątych, w związku ze zmianą kierunków ruchu turystycznego i jego dywersyfikacją. Z państw socjalistycznych, w konferencjach PATA w charakterze obserwatora co pewien czas uczestniczy ZSRR /Intourist/.

II. ORGANIZACJE ZAJMUJĄCE SIĘ WYBRANYMI ASPEKTAMI TURYSTYKI

1. Atlantycka Konferencja Żeglugi Pasażerskiej

Siedziba: Folkestone, W. Brytania.

Powstanie: Założona w 1946r jako Konferencja Atlantycka, jest następczynią poprzednich organizacji zakładanych kolejno w latach 1908 i 1921. Obecna nazwa została przyjęta 1 stycznia 1959r.

Cele: Popieranie wydajnych i ekonomicznych przewozów morskich w możliwie najlepszych do uzyskania warunkach, utrzymywanie przyjaźnielskiej współpracy między liniami członkowskimi, koordynacja działań i harmonizowanie polityki i warunków przewozu pasażerów na liniach transatlantyckich.

Organy: Spotkanie Generalne w marcu każdego roku wybiera przewodniczącego do piastowania urzędu przez 1 rok od październikowego Spotkania Generalnego tego samego roku, Komitet Ruchu, komitety doraźne, Sekretariat.

Członkowie: Członkowie-przewoźnicy /utrzymujący 6 lub więcej połączeń w ciągu 1 roku kalendarzowego/; członkowie sprzymierzeni /1 lub więcej połączeń w ciągu roku/; Członkowie stowarzyszeni /utrzymujący tylko połączenia frachtowe, przy których liczba miejsc pasażerskich nie przekracza 12/. Obecna liczba członków wynosi 15 z 12 krajów. Obserwuje się zmniejszanie liczby członków Konferencji.

2. Biuro Badawcze Europejskich Przewoźników Lotniczych

Siedziba: Bruksela, Belgia.

Powstanie: Jako organizacja tymczasowa, Biuro zostało założone w dniu 3 X 1952r. Jako organizacja o charakterze stałym powstało 1 X 1954r.

Cele: Doskonalenie i rozwój handlowej komunikacji lotniczej w Europie za pomocą studiów, porównań statystycznych i innych przedsięwzięć badawczych podejmowanych we współpracy z członkami Biura. Podobne cele, ukierunkowane zwłaszcza na współpracę lotnisk pasażerskich stawia przed sobą Międzynarodowe Stowarzyszenie Lotnisk Cywilnych /ICAA/ z siedzibą w Paryżu.

Organy: Zgromadzenie złożone z prezesów linii członkowskich, Komitet Przygotowawczy, składający się z Sekretarza Generalnego i przedstawicieli mianowanych przez prezesów z każdej linii lotniczej będącej członkiem pełnoprawnym, Sekretariat, grupy robocze.

Działalność: Zbieranie, analiza i interpretacja informacji dostarczonych przez linie członkowskie, publikowanie raportów, badania ekonomiczne, popieranie współpracy między liniami członkowskimi we wszystkich dziedzinach komunikacji lotniczej.

Członkowie: Aer Lingus, Air France, Alitalia, AUA, BEA, Finnair, Iberia, Icelandair, JAT, KLM, Lufthansa, Olympic, Sabena, SAS, Swissair, TAP, THY.

3. Międzynarodowa Federacja Aeronautyczna /IAF/

Siedziba: Paryż, Francja.

Status konsultatywny: ECOSOC /Ros/; ICAO.

Stosunki z organizacjami pozarządowymi: uznana przez Międzynarodowy Komitet Olimpijski.

Powstanie, członkowie, cele: Została założona w Paryżu 14.X. 1905r. Obecnie członkami są narodowe federacje lub aerokluby 60 państw ze wszystkich kontynentów, w tym z większości krajów so-

cjalistycznych /również Polski - Aeroklub PRL/. Głównym celem IAF jest popieranie rozwoju aeronautyki światowej. W tym celu Federacja między innymi usiłuje zwracać się do władz różnych krajów w sprawie zniesienia przeszkód w ruchu lotniczym. Jednym z celów IAF jest również działanie na rzecz turystyki lotniczej.

4. Międzynarodowa Federacja Samochodowa /FIA/

Siedziba: Paryż, Francja.

Status konsultatywny: ECOSOC /II/.

Stosunki z organizacjami pozarządowymi: porozumienia z AIT, IRF, FICC i in.

Powstanie: FIA została założona w Hamburgu 20.VI.1904r pod nazwą Association Internationale des Automobile Clubs Reconnus. Obecna nazwa przyjęta w 1946r; nowy statut - w 1970r/poprawiony następnie w 1971r/.

Cele: Popieranie rozwoju międzynarodowego ruchu motorowego i turystyki, przyczynianie się do ustalenia przepisów międzynarodowych rządzących sportem motorowym, umacnianie i doskonalenie urządzeń i usług motoryzacyjnych, zapewnianie jednności ruchu motorowego i ochrona interesów automobilizmu we wszystkich krajach.

Organy: Zgromadzenie Ogólne /sesje odbywają się w Paryżu co roku jesienią oraz co 2 lata na zaproszenie klubów członkowskich w innych krajach; w 1964r organizatorem Zgromadzenia była Polska/; Komitet, liczący 22 członków, w tym prezes i jego 5 zastępców / 1/3 składu Komitetu wybierane jest co roku/, stałe komisje /sportowa, kartingu, turystyki, ruchu, celna i techniczna/.

Działalność i publikacje: FIA organizuje system wzajemnych listów kredytowych w zakresie pomocy prawnej, technicznej, lekarskiej itp. Jest również gwarantem i wystawcą dokumentów granicznych

nych dla pojazdów. Bez przynależności do FIA w zasadzie nie można uprawiać sportu samochodowego w skali międzynarodowej. Z wydawnictw należy odnotować: "50-lecie FIA", " Międzynarodowy kodeks sportowy /wraz z załącznikami/", "Międzynarodowy kalendarz sportowy", "Atlas kempingu i karawangu", "Rocznik Sportów Motorowych", "Biuletyn sportowy FIA", "Biuletyn informacyjny FIA", "Główna lista rekordów samochodowych", mapy drogowe.

Członkowie: Członkami FIA są kluby motorowe /90 z 80 krajów reprezentujących wszystkie kontytenty/. Ogólną liczbą członków tych klubów ocenia się na około 23 mln. Członkami FIA są również kluby motorowe wszystkich państw socjalistycznych w tym także Polski /Polski Związek Motorowy/. Przedstawiciele klubów z tych państw pełnią funkcję w organach kierowniczych FIA i są członkami prawie wszystkich Komisji Technicznych. ^{46/}

5. Międzynarodowa Federacja Motocyklowa /FIM/

Siedziba: Genewa, Szwajcaria.

Stosunki z organizacjami międzynarodowymi: W 1912r Międzynarodowe Stowarzyszenie Oficjalnych Klubów Samochodowych /obecnie FIA/ uznało niezależność FIM, a w 1937r została podpisana przez obie organizacje Konwencja o współpracy.

Powstanie: Założona 22 grudnia 1904r w Paryżu, początkowo pod nazwą Międzynarodowej Federacji Klubów Motocyklowych. W 1912r w ramach Federacji występującej nadal pod dotychczasową nazwą, dokonano zmian w strukturze wewnętrznej. Obecna nazwa datuje się od Kongresu w Luksemburgu w 1949r.

46/ Między innymi wiceprezesem FIA i wiceprzewodniczącym Komisji Ruchu jest przedstawiciel Polski w FIA - prezes Zarządu Głównego PZM - R. Pijanowski.

Cele: Zapewnienie współpracy między narodowymi związkami motocyklowymi oraz międzynarodowa kontrola sportu motocyklowego; udzielanie poparcia turystyce międzynarodowej i rozwój kontaktów między motocyklistami różnych krajów, m.in. poprzez organizowane międzynarodowych mistrzostw i rajdów.

Organy: Rada Generalna i Kongres /sesje raz w roku/; Biuro Centralne złożone z 15 członków /prezes, 8 wiceprezesów, sekretarz generalny, skarbnik oraz przewodniczący/, 4 stałe komisje / do spraw sportu międzynarodowego, turystyki motocyklowej, techniki międzynarodowej i finansów/; Sekretariat.

Publikacje: Międzynarodowy Kalendarz Sportowy /rocznik/; listy rekordów.

Członkowie: Narodowe federacje i związki motocyklowe z 45 krajów /każdy kraj może być reprezentowany tylko przez jedną organizację/; do FIM należą także federacje z wielu krajów socjalistycznych: Bułgarii, CSRS, Mongolii, NRD, Jugosławii, Węgier, Ku- by i ZSRR. Ich przedstawiciele pełnią różne odpowiedzialne funkcje w kierowniczych organach FIM. ^{47/}

6. Światowa Organizacja Turystyki i Automobilizmu /OTA/

Siedziba: Londyn, Wielka Brytania.

OTA została założona 23 listopada 1950r przez Międzynarodowe Stowarzyszenie Turystyczne /AIT/ i Międzynarodową Federację Automobilizmu /FIA/, w celu reprezentowania ich interesów wobec organizacji międzyrządowych. Przed powstaniem OTA istniało tzw. Genetalne Biuro AIT/FIA, założone w 1947 r. Również Międzyamerykańska Federacja Klubów Turystycznych i Motorowych upoważniła OTA do reprezentowania jej interesów, przede wszystkim wobec ECOSOC.

47/ Wiceprezesem FIM jest przedstawiciel ZG PZM - B.Matuszak. W Polsce odbył się Rallye FIM 1969 r.

Z samej idei powołania OTA wynikały jej podstawowe cele, czyli koordynacja działalności stowarzyszonych organizacji dla zapewnienia obrony ich wspólnych interesów we wszystkich formach automobilizmu z wyjątkiem sportów motorowych.

Działalność OTA, to przede wszystkim studiowanie wszelkich zagadnień dotyczących rozwoju międzynarodowej turystyki motorowej, zapobiegania wypadkom drogowym oraz kierowania ruchem drogowym. OTA prowadziła również kartotekę prac i artykułów na powyższe tematy; opublikowała katalog filmów o bezpieczeństwie na drogach oraz modelowy podręcznik do nauki jazdy /na prośbę Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ/.

Organy: Rada Delegatów spotyka się co roku. Należą do niej delegaci wyznaczeni przez organizację założycielskie /po 16 z AIT i FIA/. 3 razy do roku spotyka się Komitet Wykonawczy, złożony z 3 członków wyznaczonych przez AIT i FIA. Istnieje także tzw. Komisja Ruchu Drogowego, wybrana przez Radę i licząca 12 członków.

Publikacje: Międzynarodowy Słownik Inżynierii Ruchu, materiały międzynarodowych tygodni studiów i z kongresów poświęconych problematyce bezpieczeństwa na drogach oraz wspomniane wyżej katalogi i podręczniki do nauki jazdy.

7. Międzynarodowa Federacja Campingu i Caravanningu /FICC/

Siedziba: Lucerna, Szwajcaria.

Powstanie i cele: FICC powstała w Holandii w 1932 r i jako główne swoje zadanie określiła rozwój turystyki kempingowej. Ostatnia zmiana statutu FICC pochodzi z 1974r. FICC realizuje swoje zadania działając na rzecz gromadzenia i wymiany informacji o istniejących terenach kempingowych w różnych krajach i o przepisach normujących korzystanie z nich. Ułatwia organizację podróży i organizuje coroczne rajdy międzynarodowe. Udziela odpowiednich informacji poprzez własny Ośrodek Informacji Tury-

stycznej. FICC zawarła konwencje z AIT i FIA w sprawie wprowadzenia wspólnego karnetu kempingowego i ujednolicenia zasad ubezpieczenia posiadaczy karnetów od odpowiedzialności cywilnej.

Organy: Walne Zgromadzenie /doroczne/, które wybiera Radę Międzynarodową; Komitet Wykonawczy; komisarze finansowi; stałe komisje: arbitrażowa, statutowa, rajdowa, do spraw młodzieży i inne.

Członkowie: Krajowe federacje, grupy i stowarzyszenia z 30 krajów jako członkowie założyciele i stowarzyszeni; również członkowie honorowi. Kraje socjalistyczne reprezentowane są przez federacje kempingowe z Bułgarii, Czechosłowacji, Polski /Polska Federacja Campingu/ i Węgier. W 1974r Czechosłowacja była organizatorem Rajdu FICC 1974r.

8. Międzynarodowa Komisja Ratownictwa Alpejskiego /IKAR/

Siedziba: Gwatt /Thun, Szwajcaria/.

Powstanie i cele: Organizacja IKAR została założona w 1951 r przez organizacje krajowe zajmujące się ochotniczo lub zawodowo ratownictwem górskim w Austrii, Francji, RFN, Szwajcarii i Włoszech. Obecny statut został uchwalony przez Zgromadzenie Delegatów we wrześniu 1970r w Szwajcarii. IKAR stanowi forum wymiany informacji i współpracy w dziedzinie techniki ratownictwa górskiego, pomocy medycznej, wyposażenia w nowoczesny sprzęt ratowniczy, dokumentacji technicznej. IKAR dąży do ujednolicenia i upowszechnienia najlepszych i sprawdzonych metod ratownictwa w górach. W tym celu organizowane są kursy i sympozja naukowe z udziałem specjalistów od problemów metodycznych, technicznych i medycznych ratownictwa i doraźnej pomocy w górach.

Organy: Zgromadzenie Delegatów /raz w roku/; Zarząd w składzie: prezes, przewodniczący komisji fachowych oraz co najmniej 3 osoby wybrane spośród delegatów; komisje fachowe do spraw: techniki ratownictwa, zagadnień medycznych, służby lawinowej, ratowni

ctwa lotniczego. W razie potrzeby mogą być powoływane inne komisje.

Członkowie: Poza wymienionymi wyżej organizacjami założycielskimi, do IKAR zostały także przyjęte organizacje ratownictwa górskiego Czechosłowacji, Hiszpanii, Jugosławii i Polski / G O P R P T T K od 1968 r/. Stałym obserwatorem w IKAR jest Szwecja, poza tym o członkostwo ubiegają się: Bułgaria, Szkocja i Liechtenstein. Organizacje członkowskie IKAR mianują swoich stałych delegatów. Polska zgłosiła na forum IKAR inicjatywę utworzenia komisji do spraw profilaktyki.

9. Międzynarodowy Związek Stowarzyszeń Alpejskich /IUAA/

Siedziba: Berno, Szwajcaria.

Powstanie i cele: Założony w 1932r w Chamonix. Spośród celów Związku, które dotyczą przede wszystkim zagadnień wspinaczki wysokogórskiej, jak również doskonalenia i standaryzacji środków i metod ratownictwa, należy również wymienić ochronę przyrody alpejskiej.

Publikacje: Biuletyny bibliograficzne i informacyjne.

Organy: Komitet Wykonawczy; Stałe Biuro; pięć komisji.

Członkowie: Do IUAA należy 41 stowarzyszeń i federacji wysoko - górskich w 36 krajach, liczących ogółem prawie 2 mln członków indywidualnych. Do IUAA należą także organizacje zajmujące się turystyką górską w niektórych krajach socjalistycznych /Bułgaria, CSRS, Jugosławii, Polski i ZSRR/.

10. Międzynarodowa Konfederacja Wędkarstwa Sportowego /CIPS/

Siedziba: Rzym, Włochy.

Powstanie i cele: CIPS została utworzona w Rzymie, 22.II.1952r, przez 20 krajowych zrzeszeń wędkarskich. Podstawowe cele CIPS

to ujednolicenie przepisów dotyczących sportowego połowu ryb, popieranie wędkarstwa jako formy wypoczynku i turystyki, podejmowanie działań na rzecz ochrony wód i zachowania naturalnych warunków biologicznych i klimatycznych.

CIPS opracowuje regulaminy zawodów wędkarskich oraz wytyczne do działalności sportowej w dziedzinie wędkarstwa, organizuje zawody międzynarodowe wraz ze zrzeszonymi w niej związkami wędkarskimi, patronuje organizacji międzynarodowych zgrupowań młodzieży wędkarskiej, pełni rolę banku informacji o warunkach uprawiania wędkarstwa na świecie, pośredniczy w rozstrzyganiu ewentualnych rozbieżności między zrzeszeniami członkowskimi.

Organy: Kongres, Prezydium, Prezydium Zarządzające; komitety techniczne /do spraw: zawodów wędkarskich, turniejów sportowych, wędkarstwa morskiego/; komisje /turystyczna, ochrony wód, stosunków naukowych i technicznych, prasy i propagandy/; Zespół Rewizyjny; Sekretariat Generalny.

Członkami CIPS są zrzeszenia wędkarskie z 30 państw, głównie europejskich, w tym z Bułgarii, CSRS, Jugosławii, NRD, Polski, Rumunii i Węgier. Polski Związek Wędkarski jest członkiem CIPS od 1958 r. Przedstawiciele krajów socjalistycznych pełnią w CIPS szereg funkcji w organach kierowniczych, komitetach technicznych i komisjach.

11. Światowa Konfederacja Działalności Podwodnej /CMAS/

Siedziba: Paryż, Francja.

CMAS została utworzona w celu koordynacji międzynarodowych wysiłków na rzecz szkolenia, opracowywania zasad bezpieczeństwa i wyposażenia pływaków, wykorzystywania działalności podwodnej do badań naukowych oraz przedsięwzięć gospodarczych i technicznych, uprawiania sportu podwodnego i turystyki.

CMAS powstała w styczniu 1959r w wyniku przekształcenia istniejącej od 1952r Międzynarodowej Konfederacji Rybołówstwa Sportowego. W zgromadzeniu konstytucyjnym uczestniczyły organizacje

krajowe z 15 państw, głównie europejskich. Statut został uchwalony w 1959r, a następnie zmodyfikowany w maju 1967r w Rzymie .

Organy: Zgromadzenie Ogólne, Biuro Wykonawcze / prezes, sekretarz generalny, trzech wiceprezesów, którzy pełnią funkcje przewodniczących komitetów: sportowego, technicznego i naukowego oraz 11 członków/; komisje /medyczna i prawna/; Sekretariat Generalny, skarbnik.

Działalność CMAS obejmuje organizowanie zawodów i mistrzostw, w tym mistrzów świata /w dziedzinach łowiectwa podwodnego, szybkiego pływania pod wodą, orientowania się pod wodą, pływania na duże dystanse/; kodyfikację i działanie na rzecz ujednolicenia przepisów prawnych dotyczących pływania i działalności podwodnej; wydawanie roczników i biuletynów zawierających informacje i materiały na tematy fachowe.

Członkami CMAS są federacje i kluby z 50 państw zajmujące się działalnością podwodną. Oblicza się, że ogółem liczą one około 250 tys. członków. Do CMAS należą także organizacje działalności podwodnej z Bułgarii, Jugosławii, Kuby, NRD, Polski i ZSRR. Komisja Turystyki Podwodnej PTTK jest członkiem CMAS od 1959 r.

W 1959 r, na Walnym Zgromadzeniu w Monaco, Federacja Sportu Podwodnego ZSRR przedłożyła wniosek o uchwalenie deklaracji o pokojowym wykorzystaniu dna mórz i oceanów. Tekst tej deklaracji, w wyniku decyzji Zgromadzenia, został przedłożony Sekretarzowi Generalnemu ONZ.

12. Międzynarodowy Związek Speleologiczny /IUS/

Siedziba: Wiedeń, Austria.

Powstanie: Międzynarodowy Związek Speleologiczny jako organizacja międzynarodowa ukonstytuował się w 1965 r, na kongresie w Postojnej /Jugosławia/. Wcześniej współpraca międzynarodowa w dziedzinie speleologii odbywała się w ramach Międzynarodowych

Kongresów Speleologicznych, z których pierwszy odbył się w 1953 r.

Najwyższym organem IUS jest Kongres, który odbywa się co dwa lata, przeważnie w miejscowościach obfitujących w tereny o walorach speleologicznych, gdyż równolegle z Kongresem odbywają się różne imprezy speleologiczne.

W 1973r w czasie Kongresu w Ołomuńcu /CSRS/ do IUS należały krajowe organizacje speleologiczne z 30 krajów, głównie europejskich, w tym również z szeregu krajów socjalistycznych: Bułgarii, CSRS, NRD, Polski, Rumunii i Węgier. Z ramienia Polski w pracach Związku uczestniczy Komisja Speleologii PTTK.

W okresach między Kongresami działalność Związku realizowana jest poprzez szereg komisji specjalistycznych, takich jak do spraw sprzętu, szkoleniową, najgłębszych i najdłuższych jaskiń itp.

IUS wydaje również własny biuletyn, który zawiera informacje o różnych imprezach speleologicznych odbywających się na świecie, ze szczególnym uwzględnieniem krajów reprezentowanych w Związku, oraz stanowi formę wymiany doświadczeń i informacji specjalistycznych z dziedziny speleologii.

13. Międzynarodowa Federacja Imprez na Orientację /IOF/

Siedziba: Sztokholm, Szwecja.

Federacja IOF została założona w 1961r na kongresie założycielskim w Danii z inicjatywy Rady Krajów Północnych do Spraw Imprez na Orientację. IOF stawia sobie za cel upowszechnienie znajomości zasad orientacji w terenie, organizowanie międzynarodowych zawodów na orientację, propagowanie turystyki krajoznawczej oraz prowadzenie szkolenia w zakresie swojej działalności. Najwyższym organem IOF jest Kongres, który odbywa się co dwa lata. Organami roboczymi są: Prezydium, Zarząd, Sekretariat. Ponadto istnieją organy techniczne: komisja do spraw przygotowania

kadr i propagandy, komisja do spraw map, komisja do spraw orientacji narciarskiej, komisja techniczna, kolegium redakcyjne biuletynu informacyjnego /wydawanego od 1963r/. Oficjalnymi zawodami Federacji są mistrzostwa świata i Europy, które odbywają się co dwa lata.

DO IOF należą organizacje krajowe 18 państw europejskich oraz Japonii, Kanady i Australii. Aktywnymi członkami IOF są organizacje członkowskie krajów socjalistycznych: Bułgarii, CSRS, NRD, Polski i Węgier. PTTK jest członkiem IOF od 1967r. Również od 1967r w Kongresach IOF, a następnie w mistrzostwach świata i Europy uczestniczyli w charakterze obserwatorów przedstawiciele Centralnej Rady Turystyki i Wycieczek ZSRR. Kraje Socjalistyczne, w tym także Polska, były organizatorami szeregu kongresów IOF i mistrzostw świata: w 1970r /NRD/ i w 1972r /CRSS/.

Popieraniem turystyki pieszej zajmuje się również Międzynarodowa Federacja Piechurów /FIP/, mająca siedzibę w Hadze.

14. Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń Turystycznych Kolejarzy /FIATC/

Siedziba: Paryż, Francja.

Powstanie i cele: FIATC została założona w Paryżu, 20.VII.1947r z inicjatywy 6 krajów, w tym Czechosłowacji i przy udziale Polski jako obserwatora. Jej celem jest popieranie rozwoju ruchu turystycznego wśród narodowych stowarzyszeń kolejarskich oraz zbieranie i wymiana wszelkiej dokumentacji i informacji potrzebnej do przygotowania i organizacji wycieczek i wczasów; wykorzystanie ulg taryfowych do uprawiania turystyki krajowej i zagranicznej. Federacja organizuje obozy młodzieżowe oraz udziela stypendiów turystycznych.

Organy: Walne Zgromadzenie /co roku/, złożone z przedstawicieli stowarzyszeń członkowskich, wybiera Prezydium, które zbiera się dwa razy do roku; Komisja Rewizyjna.

Członkowie: Kolejarskie stowarzyszenia narodowe liczące ogółem ponad 1,5 mln członków w 23 krajach. Członkami FIATC są również stowarzyszenia kolejarskie z kilku krajów socjalistycznych-Bułgarii, Czechosłowacji, Jugosławii i Polski /Federacja "Kolejarz"/. W maju 1965r Polska była organizatorem XIX Kongresu FIATC. Od 1967r przedstawiciel Polski przewodniczy Komisji Rewizyjnej FIATC.

Przykładami organizacji podobnych w założeniu do FIATC są: Międzynarodowy Związek Stowarzyszeń Turystycznych i Kulturalnych przy Służbach Pocztowych i Telekomunikacyjnych /UTCPTT/ z siedzibą w Paryżu, Międzynarodowa Federacja Organizacji do Spraw Korespondencji i Wymiany Międzyszkolnej /FIOCES/, również z siedzibą w Paryżu oraz Międzynarodowe Stowarzyszenie Personelu Linii Lotniczych /ASIA/ mające biuro w Kopenhadze.

15. Międzynarodowa Federacja Organizacji Termalnych i Klimatycznych /FITEC/

Siedziba: St.Gallen, Szwajcaria.

Powstanie i cele: Założona w Pradze w 1947r, FITEC dąży do ustanowienia ściślejszej współpracy międzynarodowej dla rozwiązania teoretycznych i praktycznych kwestii naukowych, medycznych, ekonomicznych, administracyjnych, prawnych i turystycznych wspólnych społecznym i prywatnym instytucjom termalnym i klimatycznym.

Organy: Zgromadzenie delegatów /co roku/; Komitet Wykonawczy; 4 komitety techniczne.

Członkowie: Organizacje społeczne, państwowe i prywatne w 21 krajach, w większości europejskich, w tym z krajów socjalistycznych: Bułgarii, Czechosłowacji, Polski /Uzdrowiska Polskie/, Jugosławii, Rumunii i Węgier.

16. Międzynarodowe Biuro Turystyki Socjalnej /BITS/

Siedziba: Bruksela, Belgia.

Powstanie: BITS zostało założone 7.VI.1963r na konferencji w Brukseli, poświęconej turystyce socjalnej. Statut przyjęto na Ogólnym Zgromadzeniu BITS w Rzymie, w 1964 r.

Cele: Celem BITS jest przyczynianie się do rozwoju turystyki socjalnej w skali międzynarodowej. W statucie BITS są określone 3 podstawowe kierunki działania: przyczynianie się do badania problemów turystyki socjalnej, doskonalenie współpracy między organizacjami i instytucjami zajmującymi się zagadnieniami turystyki socjalnej i przejawiającymi zainteresowanie jej rozwojem oraz występowanie z inicjatywami i propozycjami przedsięwzięć dotyczących turystyki socjalnej.

Działalność BITS realizowana jest poprzez Kongresy i sympozja oraz pracę Sekretariatu, który wydaje biuletyn informacyjny, bibliografie i monografie oraz publikuje szczegółową dokumentację dotyczącą turystyki socjalnej. W ramach BITS działają również Komisje, których zadaniem jest stałe badanie następujących zagadnień: finansowania urlopów, przepisów prawnych dotyczących urlopów i ich udzielania, nauki i kultury, wyposażenia i sprzętu, turystyki młodzieżowej oraz kongresów międzynarodowych.

Organy: Najwyższym organem jest Zgromadzenie Ogólne, które zbiera się co najmniej raz do roku. Wybiera ono Radę Administracyjną na okres 4 lat. Obecnie w skład Rady wchodzi 23 członków: zbiera się ona 2 razy do roku i wybiera Sekretarza Generalnego, który kieruje pracą Sekretariatu.

Członkowie: Członkami BITS są inne organizacje międzynarodowe zajmujące się problematyką turystyki socjalnej /FITS^{48/}, FUAAY, NFI, AIT, FICC, AIH, UIC, CSITSL, FIAJ/, 59 zrzeszeń krajowych z 17 krajów oraz, w charakterze członków honorowych, rządy Belgii, Francji, Włoch i Szwajcarii. Z krajów socjalistycznych w

48/ FITS - Międzynarodowa Federacja Turystyki Socjalnej zajmuje się podobną problematyką co BITS.

BITS reprezentowane są: Polska /PTTK/, Rumunia /Automobil -. Klub Rumuński/, ZSRR /Centralna Rada Wycieczek Wszechzwiązkowej Centralnej Rady Związków Zawodowych/oraz Jugosławia/stan w 1974 r./

Do BITS należą także członkowie indywidualni /71/ z 17 krajów. Zgodnie ze Statutem członkowie BITS dzielą się na trzy kategorie : członków założycieli, członków afiliowanych oraz honorowych. Oprócz wymienionych organizacji międzynarodowych będących członkami BITS, Biuro współpracuje również z OECD, UNESCO, ILO, Radą Europy.

III. ZAWODOWE ORGANIZACJE TURYSTYCZNE

A. Organizacje transportowe =====

3. Zrzeszenie Międzynarodowego Transportu Lotniczego /IATA/

Siedziba: Montreal, Kanada oraz Genewa, Szwajcaria. Biura usług ruchu w Nowym Jorku i Singapurze oraz regionalne biura techniczne w Montrealu, Rio de Janeiro, Bangkoku i Nairobi.

Status konsultatywny: ECOSOC /II/, IAEA.

Oficjalne stosunki: ICAO, ITU, WHO.

Status prawny: Organizacja zarejestrowana w Kanadzie zgodnie z prawem kanadyjskim.

Powstanie: Po wstępnych negocjacjach między przedstawicielami linii lotniczych w Chicago, w 1944r, IATA ukonstytuowała się w 1945r w Hawanie. Jest następcą Międzynarodowego Stowarzyszenia Ruchu Lotniczego /skrót również IATA/, utworzonego w 1919 r w Hadze, którego działalność była ograniczona do kontynentu europejskiego.

Cele: Popieranie bezpiecznej, regularnej i ekonomicznej komunikacji lotniczej z korzyścią dla ludzi na całym świecie, krzewienie handlu poprzez rozwój komunikacji lotniczej i studiowanie zagadnień z tym związanych; umożliwienie współpracy między przedsiębiorcami transportu lotniczego związanymi bezpośrednio lub pośrednio z usługami międzynarodowej komunikacji lotniczej; współpraca z ICAO i innymi organizacjami międzynarodowymi.

Działalność: IATA działa jako agencja, za pośrednictwem której linie lotnicze dążą do wspólnego rozwiązywania problemów, których nie mogłyby podjąć indywidualnie. Interesuje się takimi dziedzinami jak ruch i finanse, sprawy prawne i techniczne, medycyna, informacja publiczna. Dla linii członkowskich IATA odgrywa rolę centralnego banku informacji technicznych; prowadzi Ośrodek Rozliczeniowy /IATA Clearing House/; sprawuje nadzór nad komitetami ekspertów lotniczych powołanymi do rozwiązywania zagadnień ciągłych, reprezentuje linie lotnicze w ich stosunkach z innymi organizacjami międzynarodowymi. Szerszej publiczności IATA jest znana przede wszystkim jako organizacja ustalająca taryfy lotnicze; w stosunku do agentów podróży IATA ustala m.in. wysokość prowizji od sprzedanych biletów lotniczych. Wspólnie z FUAAV, IATA organizuje kursy dla personelu agencji podróży prowadzącego akwizycję turystyki lotniczej i sprzedaż biletów. W lutym 1975r IATA, wspólnie z UIOOT, zorganizowała w Manili międzynarodową konferencję w sprawie turystyki i transportu lotniczego.

Organy: Doroczne Zgromadzenie Ogólne; Komitet Wykonawczy wybierany na 3 lata; Stały Sekretariat pod przewodnictwem Dyrektora Generalnego; 5 stałych komitetów /finansowy, prawny, techniczny, doradczy w sprawach ruchu, medycyny/; zazwyczaj co roku odbywają się Konferencje do Spraw Ruchu /one właśnie podejmują zagadnienia taryf i opłat lotniczych, skali warunków przewozu oraz agencji/.

Publikacje: IATA wydaje roczny biuletyn oraz różnego rodzaju broszury. 10 razy do roku ukazuje się Przegląd Wiadomości IATA /IATA News Review/.

Członkowie: Uczestnictwo w IATA jest dla towarzystw lotniczych dobrowolne. Jednakże ze względu na światowy zasięg tej organizacji oraz jej praktyczne znaczenie przy rozwiązywaniu ważkich dla poszczególnych towarzystw lotniczych zagadnień, przynależność do IATA staje się często nieodzowna, szczególnie gdy jakaś linia lotnicza zmuszona jest do współpracy z innymi przewoźnikami w szerokiej skali światowej. Określone towarzystwo lotnicze może zostać członkiem IATA, jeżeli obsługuje przeloty regularne przy najmniej między dwoma krajami oraz jeżeli przeloty te /obejmu - jące transport pasażerów, poczty lub ładunków/dokonywane są pod flagą państwa odpowiadającego warunkom członkostwa w ICAO.

Do IATA należą również niektóre towarzystwa lotnicze krajów socjalistycznych /PLL "Lot", CSA, Cubana Aviacion JAT.

2. Międzynarodowa Federacja Niezależnego Transportu Lotniczego /FITAP/

Siedziba: Paryż, Francja.

FITAP jest uznana przez ICAO i ma status konsultatywny /Ros/ ECOSOC. Współpracuje z Międzynarodową Izbą Handlową /CCI/.

FITAP została utworzona w Paryżu w 1946r przez Zawodowe U - grupowanie Prywatnych Przewoźników Lotniczych /GPTAP/ oraz Brytyjskie Stowarzyszenie Czarterów Lotniczych. Celem FITAP jest ochrona interesów niezależnych /czarterowych/ linii lotniczych, działanie na rzecz umożliwienia im pełnej ekspansji oraz zniesienia istniejących restrykcji w tym względzie. Aby zrealizować te cele, FITAP prowadzi badania problemów ekonomicznych i społecznych, związanych z charakterem działalności linii członkowskich; reprezentuje je również na szczeblu międzynarodowym.

Raz do roku zbiera się Zgromadzenie Ogólne FITAP, w którym uczestniczy po jednym przedstawicielu z każdej organizacji członkowskiej, natomiast co kwartał obraduje Komitet Wykonawczy. Do FITAP należy 60 towarzystw z 12 krajów /Afryka Płd., USA, Austria, Francja, Belgia, RFN, Hiszpania, Wielka Brytania, Szwecja, Finlandia, Norwegia i Islandia/.

Popieraniem działalności przewoźników czarterowych zajmuje się również Międzynarodowe Stowarzyszenie Przewoźników Powietrznych /IACA/, z siedzibą w Genewie, które grupuje 14 towarzystw lotniczych z 9 państw.

3. Międzynarodowa Izba Żeglugi /ICS/

Siedziba: Londyn, Wielka Brytania.

Status konsultatywny: ITU, OMCO, WHO, ECOSOC /Ros/.

ICS została założona w Londynie 23.XI.1921r pod nazwą Międzynarodowej Konferencji Żeglugi. Nazwa dzisiejsza została przyjęta w 1948r. W 1972r ICS obejmowała 20 krajowych zrzeszeń armatorów reprezentujących prywatnych właścicieli statków /głównie bogatych państw kapitalistycznych/.

Celem ICS jest popieranie w skali międzynarodowej interesów jej członków we wszystkich sprawach generalnych /międzynarodowe umowy i konwencje, stawki frachtowe itp./ z wyjątkiem tych spraw, które są regulowane przez Międzynarodową Federację Żeglugi /płace pracowników, warunki zatrudnienia personelu pływającego itp./. ICS stanowi forum wymiany opinii i kształtowania polityki żeglownej poprzez udział w Izbie przedstawicieli rządów reprezentowanych krajów.

Działalność ICS koncentruje się w Londynie; odbywają się tu co roku sesje Zgromadzenia Ogólnego ICS, posiedzenia Komitetu Wykonawczego oraz Stałego Komitetu i specjalnych komisji wyznaczonych do opracowania poszczególnych problemów.

4. Międzynarodowa Federacja Drogowa /IRF/

Siedziba: Waszyngton, USA. Biuro w Genewie.

Status konsultatywny: ECOSOC /II/, współpraca z OPA i OECD oraz Konferencją Europejskich Ministrów Transportu.

Status prawny: IRF zarejestrowana jest według prawa amerykańskiego, brytyjskiego, francuskiego i szwajcarskiego.

IRF powstała w 1948r w Londynie i Waszyngtonie. Popiera działania na rzecz tworzenia i stosowania programów ulepszania i rozszerzania sieci drogowej we wszystkich krajach; gromadzi i rozpowszechnia wszelkie informacje odnoszące się do problematyki dróg i ruchu. Działa poprzez swoje biura w Waszyngtonie i Genewie, z których każde ma Radę Dyrektorów wybieraną przez członków IRF na dorocznym spotkaniu. Oprócz tego istnieje wspólna Rada Światowa, składająca się z prezesa, dyrektorów wykonawczych oraz członków Komitetów Wykonawczych obu biur. Rada Światowa koordynuje ogólną politykę i działalność IRF.

Federacja wydaje miesięcznik "Autostrady świata", "Koszty utrzymania autostrad", "Statystykę drogową i samochodową", "Główne międzynarodowe arterie ruchu", "Książki adresowe IRF", "Sprawozdania z seminariów", raporty techniczne.

Członkowie: Istnieją dwie kategorie członków: członkowie pełnoprawni, którymi mogą być prywatne organizacje przemysłowe z całego świata, oraz członkowie stowarzyszeni, którymi mogą zostać krajowe stowarzyszenia i federacje drogowe, obecnie z 84 krajów wszystkich kontynentów, w tym wielu krajów Afryki, Ameryki łacińskiej i Azji. Do IRF należy także 19 krajów europejskich, w tym z krajów socjalistycznych - Jugosławia. Również Polska współpracuje z IRF, nie ma jednak statusu członka tej organizacji.

5. Międzynarodowy Związek Przewoźników Drogowych /IRU/

Siedziba: Genewa, Szwajcaria.

Status konsultatywny: ECOSOC /II/, Rada Europy.

IRU był także członkiem stowarzyszonym UIOOT. Został założony w Kopenhadze w 1947r, początkowo pod nazwą Międzynarodowego Biura Transportu Autobusowego i Towarowego /IBLTO/. Od roku 1948

posługuje się obecną nazwą. Ostatnie zmiany statutu pochodzą z 1969 r.

Podstawowym celem IRU jest wniesienie wkładu do bezpieczeństwa na drogach oraz zapewnienie pomyślnego rozwoju międzynarodowego transportu drogowego, ochrona interesów użytkowników dróg.

Co dwa lata zbiera się Kongres IRU; 2 razy do roku - Rada; istnieją również sekcje: komunikacji pasażerskiej, transportu towarowego oraz transportu na własny rachunek, ponadto działają wyspecjalizowane komisje: techniczne, finansowa, spraw socjalnych, bezpieczeństwa drogowego. Rada wybiera Prezydium, które jest organem wykonawczym.

IRU wydaje liczne publikacje, m.in. "Pomóż zwalczać zanieczyszczenia" /1971/; "Podręcznik międzynarodowego transportu drogowego" /kilka wydań/; "Rozważania na temat problematyki ustalania opłat za korzystanie z urządzeń drogowych" /1971/. IRU przyczynił się do wprowadzenia systemu przewozów międzynarodowych na podstawie karnetów TIR.

Członkami IRU są krajowe organizacje transportu drogowego /towarowego i pasażerskiego/ oraz przedsiębiorstwa prywatne, towarzystwa, stowarzyszenia, ogółem w 39 krajach. Do IRU należą głównie organizacje z krajów europejskich w tym również z Bułgarii, CSRS, Jugosławii, NRD, Polski, Rumunii i Węgier.

6. Międzynarodowy Związek Kolejowy /UIC/

Siedziba: Paryż, Francja.

Status konsultatywny: ECOSOC /II/; uznany przez ICAO i ITU.

UIC utrzymuje również stosunki z Międzynarodowym Komitetem Przewozów Kolejami, Europejską Konferencją Rozkładów Jazdy Pociągów Towarowych, Międzynarodowym Związkiem Wagonowym, Związkiem Służb Drogowych Europejskich Kolei Żelaznych. Specjalny pro

tokół został podpisany przez UIC z Europejską Konferencją Rozkładów Jazdy Pociągów Pasażerskich.

UIC powstał w Paryżu w 1922 r., w wyniku zalecenia uchwalonego przez Międzynarodową Konferencję Ekonomiczną w Genui. Członkostwo w UIC jest dostępne dla ministerstw lub zarządów kolei posiadających przynajmniej 1.000 km linii kolejowych. W 1972 r. UIC miał 45 członków w 43 krajach Europy, Ameryki, Azji i Afryki. Do UIC należą również koleje większości krajów socjalistycznych, w tym także Polaki /PKP/.

Podstawowym celem UIC jest działanie na rzecz ujednolicenia i podwyższenia norm obowiązujących przy zakładaniu i eksploatacji linii kolejowych w ruchu międzynarodowym, jak również studiowanie zagadnień będących przedmiotem wspólnego zainteresowania zarządów i przedsiębiorstw kolejowych. Wśród tych zagadnień wymienia się także rozwój turystyki międzynarodowej przy wykorzystaniu kolei jako środka transportu.

Organy: Zgromadzenie Ogólne /raz w roku/ - liczba głosów, którą dysponują poszczególni członkowie, jest proporcjonalna do liczby kilometrów eksploatowanych linii; Komitet Zarządzający składa się z przewodniczącego i 17 członków, wśród których znajdują się wybrani wiceprzewodniczący; komisie /8/ : pasażerska, towarowa, finansowa, prawna, rozliczeń i statystyki, zagadnień eksploatacji lokomotyw i taboru kolejowego, badań ogólnych i urządzeń kolejowych.

UIC wydaje liczne publikacje. Z turystycznego punktu widzenia na szczególną uwagę zasługują "Międzynarodowa karta odległości" oraz wydawana co roku "Ogólna statystyka międzynarodowa".

B. Organizacje hotelarskie

=====

1. Międzynarodowe Stowarzyszenie Hotelowe /AIH/

Siedziba: Paryż, Francja.

Powstanie: AIH zostało założone w Londynie 18.III.1946 r, dla umożliwienia międzynarodowej działalności na rzecz zawodu hotelarskiego w ramach jednego stowarzyszenia. AIH jest organizacją niezarobkową, zarejestrowaną we Francji, zgodnie z przepisami francuskimi z 1901 r. Obecny statut Stowarzyszenia pochodzi z maja 1962 r, natomiast regulamin wewnętrzny został uchwalony w 1963 r i w Rio de Janeiro w 1964 r.

Cele AIH: Działanie międzynarodowe na rzecz zjednoczenia stowarzyszeń hotelarskich wszystkich krajów; stworzenie im możliwości omówienia i rozwiązania wspólnych problemów, ochrona osobistych i zawodowych interesów właścicieli i kierowników hoteli i restauracji w ramach ich udziału w pracy AIH; rozwijanie międzynarodowego przemysłu hotelarskiego; podnoszenie jego standardu i reputacji.

Stosunki z organizacjami międzynarodowymi

AIH utrzymuje stosunki z ILO, UNESCO, OECD, EWG, UIOOT, BITS i Międzynarodową Izbą Handlu. Ma status konsultatywny EOCOSOC /II/, Rady Europy, OPA i UNCTAD. W odniesieniu do problematyki komercyjnej, AIH pozostaje w ścisłym kontakcie z przewoźnikami reprezentowanymi przez IATA i IRU, z klubami turystycznymi reprezentowanymi przez AIH oraz przede wszystkim z Powszechną Federacją Stowarzyszeń Agencji Podróży /FUAAV/. AIH opracowało tzw Międzynarodowe Przepisy Hotelarskie oraz wspólnie z FUAAV tzw. Konwencję AIH/FUAAV /o wzajemnych stosunkach między hotelami a agentami podróży/.

Działalność AIH można podzielić na wydawniczą, informacyjną, rozjemczą, dokumentacyjną i doradczą. AIH wydaje Międzynarodowy Przewodnik Hotelarski, który dla członków ma przede wszystkim wartość reklamową, ponieważ dociera także do linii lotniczych, agencji podróży, księgarni i dużych firm handlowych. Inną pozycję stanowi "Książka adresowa agencji podróży", obejmująca około 5 tys. agencji podróży, które zgodziły się przestrzegać Konwencji AIH/FUAAV i zasługują na zaufanie. Wspomniana Konwencja podaje dokładne zasady, które powinny być przestrzegane w stosun-

kach między hotelami a agencjami podróży, np. w kwestiach rezerwacji pokoi, anulowania rezerwacji, zaliczek lub innych form zabezpieczenia finansowego z tego tytułu. "Międzynarodowy Przegląd Hotelarski" podaje ogólne informacje o przemyśle hotelarskim, sytuacji na rynku turystycznym, urządzeniach i technikach hotelowych itp. Zamieszcza również ogłoszenia reklamowe.

Zainteresowanym członkom AIH udziela informacji o agencjach podróży, ich wypłacalności i reputacji handlowej. Prowadzenie odpowiednich kartotek w tym celu jest możliwe dzięki innej formie działalności AIH, jaką jest pomoc w egzekwowaniu należności i rola rozjemcy w wypadkach sporów z agencjami podróży.

AIH prowadzi ośrodek dokumentacji branżowej, dzięki któremu jest w stanie udzielać stałych informacji swoim członkom według ustalonych form. Dzięki daleko posuniętej specjalizacji i doświadczeniu członków Sekretariatu oraz posiadanym informacjom, AIH udziela porad swoim członkom w zakresie szkolenia zawodowego, praktyk handlowych i innych tematów. Niezależnie od poradnictwa w dziedzinie szkolenia zawodowego, AIH ułatwia również nawiązywanie kontaktów między zainteresowanymi hotelami w celu wymiany praktyk, prowadzi rejestr zgłoszeń z tego zakresu itp.

Dzięki publikacjom i utrzymywaniu szerokich kontaktów z dziedziny "public relations", AIH wywiera określony wpływ na środki masowej informacji, przez co przyczynia się do kształtowania pozytywnego stosunku do zawodu hotelarskiego i jego problematyki.

Organy AIH - Organem podejmującym decyzje jest Rada, składająca się z delegatów mianowanych przez członków. Z kolei Rada wybiera Komitet Wykonawczy, liczący około 40 osób, oraz mianuje prezesa, jego zastępcę, wiceprezesów i skarbnika. Komitet przedkłada Radzie swoje rekomendacje oraz realizuje jej decyzje. Rada tworzy również komitety /do spraw: finansów, publikacji, agencji podróży, hoteli sezonowych, kształcenia zawodowego i rekrutacji personelu, usług dla członków oraz do spraw kulturalnych/.

Oprócz komitetów są też dwie grupy robocze: do spraw rezerwacji elektronicznej oraz rozwoju.

Wszystkie kategorie członków AIH spotykają się raz na dwa lata na Kongresie, w celu omówienia swoich doświadczeń zawodowych, technicznych i handlowych.

Członkowie AIH - dzielą się na trzy kategorie: krajowe stowarzyszenia hotelarskie, zakłady członkowskie oraz członkowie indywidualni /osoby fizyczne, które piastują bądź piastowały wysokie i odpowiedzialne stanowiska w hotelu członkowskim/.

Oblicza się, że AIH obejmuje ponad 3.200 hoteli klasy międzynarodowej w 140 państwach i terytoriach, 65 krajowych stowarzyszeń hotelarskich oraz prawie 500 członków indywidualnych. Kraje socjalistyczne są reprezentowane w AIH tylko przez 3 organizacje hotelarskie: Jugosławii, Polski i Węgier. Z ramienia Polski do AIH należy Zrzeszenie Polskich Hoteli Turystycznych.

2. Międzynarodowy Związek Krajowych Organizacji Hotelarskich, Restauracyjnych i Kawiarnianych /HoReCa/

Siedziba: Paryż, Francja.

Celem organizacji HoReCa, założonej w Zurichu 8.V.1949 r, jest zjednoczenie krajowych organizacji hotelarskich, restauracyjnych i kawiarnianych dla podniesienia rangi zawodu i rozwoju ich usług w interesie publicznym. W zasadzie cele HoReCa są zbieżne z celami AIH, jednak skala działalności HoReCa jest znacznie mniejsza. Do HoReCa należy obecnie 20 zrzeszeń krajowych, głównie europejskich, w tym Jugosławii i Polski /ZPHT od 1964 r/.

W latach siedemdziesiątych działalność HoReCa straciła rozmach. W 1975 r zaprzestano wydawania Przewodnika Hotelowego HoReCa, który miał pewną wartość reklamową i początkowo dosyć duży zasięg. W okresie tym z udziału w HoReCa zrezygnowały niektóre organizacje krajowe, m.in. w 1971 r wycofała się organizacja czeskosłowacka. W 1973r odbył się w Warszawie XXIV Kongres

HoReCa - był on dużym sukcesem organizacyjnym i reklamowym dla polskiego hotelarstwa. W 1974r na XXV Kongresie HoReCa w Lozannie wprowadzono zmiany w statucie organizacji. Według jego nowej wersji organami HoReCa są: Kongres; Komitet Generalny / w składzie po dwóch przedstawicieli z każdej organizacji członkowskiej/; Biuro - Komitet Wykonawczy liczące 11 osób /prezes, jego 4 zastępcy, skarbnik, 5 członków/; tzw. Małe Prezydium /do pomocy sekretarzowi generalnemu - 3 osoby/; Komisja Rewizyjna.

Regionalnymi odpowiednikami HoReCa na półkuli zachodniej są: Karaibskie Stowarzyszenie Hotelowe /CHA/ z siedzibą w Puerto Rico, Międzyamerykańskie Stowarzyszenie Hotelowe /IAHA/ z siedzibą w Cali /Kolumbia/.

3. Europejskie Stowarzyszenie Dyrektorów Szkół Hotelarskich /EUHOFA/

Siedziba: Lozanna, Szwajcaria.

Zostało założone w 1955r w Bad Wiessee, w celu rozwijania ścisłej współpracy między dyrektorami szkół hotelarskich i gastronomicznych w Europie, przede wszystkim poprzez doroczne konferencje. Członkami jest 90 osób fizycznych z różnych krajów zachodnio - europejskich.

4. Międzynarodowa Federacja Schronisk Młodzieżowych /FIAJ/

Siedziba: Welwyn Garden City, Wielka Brytania.

Status konsultatywny: UNESCO /B/, ECOSOC /Ros/.

Powstanie: FIAJ została utworzona w Amsterdamie w październiku 1932r pod nazwą "Internationale Arbeitsgemeinschaft für Jugendherbergen /Międzynarodowe Stowarzyszenie Schronisk Młodzieżowych/. Jednym ze współzałożycieli była Polska. Federacja wznowiła działalność w 1946r, przyjmując obecną nazwę.

Cele: Krzewienie współpracy między Stowarzyszeniami schronisk młodzieżowych we wszystkich krajach; rozwijanie wśród młodzieży na całym świecie zamiłowania do krajoznawstwa oraz kulturalnych wartości miast; zapewnienie młodzieży tanich noclegów w schroniskach młodzieżowych, bez względu na rasę, klasę czy narodowość.

Działalność: Oblicza się, że w 1974r liczba schronisk młodzieżowych zarejestrowanych w FIAJ wynosiła prawie 4.400, z czego najwięcej /prawie 3.200/ w Europie, zaś najmniej /tylko 10/- w Ameryce Płd. Odpowiednio liczba miejsc noclegowych wynosiła prawie 300.000, z czego aż 232.000 w schroniskach europejskich. Młodzieży będący członkami krajowych stowarzyszeń schronisk młodzieżowych mogą korzystać ze schronisk za granicą, pod warunkiem posiadania ważnych legitymacji FIAJ, wydawanych przez krajowe stowarzyszenia członkowskie.

FIAJ udziela również pomocy finansowej niektórym swoim członkom; jeżeli sami nie są oni w stanie zdobyć się na wybudowanie lub urządzenie schroniska w miejscu o szczególnych walorach turystycznych. Praktyka ta dotyczy głównie stowarzyszeń w krajach rozwijających się. Środki FIAJ na te cele pochodzą z tzw. funduszu R.Schirrmanna /od nazwiska jednego z założycieli FIAJ/, utworzonego z dobrowolnych wkładów.

Publikacje FIAJ obejmują przede wszystkim stale aktualizowany spis schronisk, znajdujących się w sieci federacji, jak również rozmówki turystyczne, biuletyny miesięczne, roczne sprawozdania.

W niektórych, przeważnie wysoko rozwiniętych krajach kapitalistycznych, obserwuje się zjawisko stopniowego przejmowania przez schroniska funkcji właściwych dla agencji podróży. W łonie samej Federacji toczy się również dyskusja na temat roli, funkcji i perspektyw schronisk młodzieżowych we współczesnym świecie.

Organy: Najwyższym organem FIAJ jest Konferencja, która odbywa się z reguły co dwa lata. Wybiera ona Komitet Wykonawczy,^{49/} złożony z 9 osób. Na czele Federacji stoi prezes.

Członkowie: Członkiem FIAJ może zostać organizacja krajowa posiadająca co najmniej 5 schronisk z co najmniej 100 łózkami, która w sumie udziela w ciągu roku minimum 5.000 noclegów oraz liczy przynajmniej 500 indywidualnych członków. Obecnie /1975/ do FIAJ należy 48 organizacji z 45 krajów /w tym 2 odrębne organizacje z Belgii i 3 z Wielkiej Brytanii/. Polskie Towarzystwo Schronisk Młodzieżowych jest członkiem FIAJ od 1960r. W latach 1968-70 do FIAJ zostały przyjęte organizacje LRB, CSRS, SFRJ i WRL. Należy przy tym dodać, że kraje te nie mają klasycznych federacji schronisk młodzieżowych. Wydzieliły one natomiast z bazy młodzieżowych biur turystycznych lub ogólnokrajowych organizacji turystycznych pewną część miejsc, przeznaczoną dla ruchu schronisk młodzieżowych. Spośród wszystkich członków FIAJ, PTSM posiada największą liczbę schronisk młodzieżowych /ponad 800/, jest na trzecim miejscu pod względem liczby łózek /ponad 33 tysięcy/ oraz na czwartym - pod względem liczby udzielonych noclegów /1,4 mln/. Najwięcej łózek /ponad 74 tys./ i najwięcej udzielonych noclegów /ponad 9 mln/ liczą schroniska młodzieżowe w RFN.

C. Organizacje podróży =====

1. Powszechna Federacja Stowarzyszeń Agentów Podróży /FUAAV/

Siedziba: Bruksela, Belgia. Siedziba prawna /miejsce rejestracji/ FUAAV znajduje się w Paryżu, gdzie ma ona status stowarzyszenia zagranicznego zgodnie z prawem francuskim.

49/ Przedstawiciel Polski, wiceprezes PTSM W.Czepulis jest członkiem Komitetu Wykonawczego FIAJ.

Federacja FUAHV została utworzona w Rzymie 22.XI.1966 r. w wyniku połączenia się dwóch organizacji: FIAV i UOTAA.^{50/} Statut FUAHV został uchwalony na Zgromadzeniu Konstytucyjnym w Montreux /Szwajcaria/ 14.VII.1967 r. Nowy statut został przyjęty przez Walne Zgromadzenie w Abidżanie /Wybrzeże Kości Słoniowej/ w listopadzie 1973 r.

Cele: Nazywając siebie jedynym reprezentantem agentów podróży w skali światowej, FUAHV za jedno ze swych podstawowych zadań uznaje działanie na rzecz podniesienia rangi zawodu agenta podróży w przemyśle turystycznym.^{51/} W tym celu FUAHV występuje na forum międzynarodowym w imieniu swoich członków do innych organizacji, zarówno rządowych jak i pozarządowych, współpracuje z nimi w przygotowaniu konwencji i porozumień regulujących stosunki agencji podróży ze wszystkimi instytucjami związanymi z turystyką.

Działalność informacyjna wśród członków za pośrednictwem wydawnictw prasowych; rozjemcza w wypadku sporów i skarg na tle etyki i praktyki zawodowej /poprzez Radę Arbitrażową/; szkoleniowa, w tym również we współpracy z innymi organizacjami /np. IATA/ ; studyjna za pośrednictwem różnorodnych komisji i grup roboczych.

Organy: Kierowniczym organem FUAHV jest Walne Zgromadzenie, które odbywają się co roku, z reguły w listopadzie. Określa ono generalną politykę Federacji, zatwierdza program pracy na rok następny, podejmuje decyzje w sprawie składek członkowskich, wykluczenia z organizacji lub czasowego pozbawienia praw członkowskich; wybiera członków Rady Dyrektorów, nadaje tytuły honorowe osobom zasłużonym dla organizacji. Rada Dyrektorów kieruje działalnością FUAHV i jest upoważniona do podejmowania

50/ FIAV - Międzynarodowa Federacja Agencji Podróży UOTAA- Powołana Organizacja Stowarzyszeń Agentów Podróży.

51/ Podobne cele stawia przed sobą założona w Paryżu w 1952 r. Międzynarodowa Rada Agentów Podróży /ICTA/, z siedzibą w Londynie. Jej zakres jest o wiele mniejszy niż zakres FUAHV.

decyzji z wyjątkiem tych, które należą do kompetencji Zgromadzenia. Posiedzenia Rady odbywają się zwykle 2 razy do roku. Rada składa się z 15 członków, spośród których 8 to dyrektorzy regionów /wybierani w latach nieparzystych/ a 8 - członkowie wybierani ad personam /w latach parzystych/. Komitet Wykonawczy w składzie: prezes, dwóch wiceprezesów /jeden z nich jest dyrektorem finansowym organizacji/ oraz trzech członków wybierany jest spośród członków Rady Dyrektorów na okres 1 roku. Komitet zbiera się 1-2 razy do roku. Realizacja decyzji przyjętych przez organy FUAHV należy do obowiązków Sekretariatu.

Członkowie FUAHV: 2 kategorie - członkowie rzeczywisci, którymi są krajowe stowarzyszenia agentów podróży /1974 r - 64/ oraz członkowie stowarzyszeń, którymi są zarejestrowane w FUAHV agencje podróży i instytucje związane z działalnością turystyczną: linie lotnicze, hotele lub systemy hotelowe, linie żeglugowe, przedsiębiorstwa wynajmu samochodów i inne. Obecnie w FUAHV zarejestrowane jest ponad 800 agencji podróży i około 400 innych instytucji.

Kongresy FUAHV, tzw. Światowe Kongresy Agentów Podróży, odbywają się równocześnie z Walnym Zgromadzeniem. Mogą w nich brać udział wszyscy członkowie obu kategorii, inne agencje podróży nie będące członkiem FUAHV, przedstawiciele firm transportowych i organizacji międzynarodowych. Każdy Kongres ma wcześniej określony główny temat - hasło obrad. Stale działającym organem FUAHV jest Konferencja Sekretarzy Generalnych stowarzyszeń krajowych, zwoływana raz do roku.

Kraje socjalistyczne są reprezentowane w FUAHV przez główne biura podróży i zrzeszenia biur krajowych z Bułgarii, Czechosłowacji, Jugosławii, NRD, Polski, Rumunii, Węgier i ZSRR. Tworzą one region nr 6 FUAHV. Przedstawiciele regionu uczestniczą w działalności kierowniczych organizacji i grup roboczych. Do IX Kongresu FUAHV w 1975 r. funkcję wiceprezesa i dyrektora finansowego pełnił M.Hlade /Kompas - Jugosławia/, a członka Komitetu Wykonawczego W.Bojczenko /Intourist - ZSRR/.

2. Światowe Stowarzyszenie Agencji Podróży /WATA/

Siedziba: Genewa, Szwajcaria.

WATA było członkiem stowarzyszonym UIOOT. Zgodnie z prawem szwajcarskim ma status stowarzyszenia - kooperatywy.

Powstanie i cele: WATA powstało 5.V.1949 r w Genewie. Jego cele to popieranie i obrona interesów gospodarczych członków poprzez wymianę usług, zwłaszcza poprzez racjonalną organizację imprez turystycznych ; centralizowanie i rozwijanie dokumentacji i reklamy w dziedzinie organizacji turystyki międzynarodowej ; uczestniczenie we wszelkich transakcjach finansowych i handlowych, które pozostają w pośrednim lub bezpośrednim związku z wyżej wymienionymi celami.

Działalność WATA polega na tym, że jego członkowie tworzą sieć agencji podróży, organizujących podróże po całym świecie, które wzajemnie przekazują sobie klientów, a tym samym przyczyniają się do zwiększenia swoich dochodów. Członkowie WATA są zobowiązani do udzielania sobie większych prowizji niż w obrocie z agencjami nie należącymi do WATA. Co roku WATA wydaje dwutomowy rocznik, obejmujący dane o agencjach podróży, hotelach jak również informacje turystyczne o poszczególnych krajach /WATA MASTERKEY/. Zawiera on także informacje o niektórych ofertach handlowych swoich członków, wycieczkach łączonych itp.

Członkowie WATA do Walnego Zgromadzenia w październiku 1973 r w Kuala Lumpur dzielili się na trzy kategorie: członków rzeczywistych, członków korespondentów oraz członków kontraktowych. Nowe zasady przewidują tylko jedną kategorię członkowską. Ma się to przyczynić do uaktywnienia WATA i jego członków. Zasadą jest, aby WATA posiadało po jednym członku w każdym większym mieście lub też więcej członków w miastach liczących ponad 3 mln mieszkańców. W 1974 r WATA miało ogółem 340 członków w 96 krajach.

Organy: Walne Zgromadzenie zbiera się z zasady raz do roku, a

w każdym razie nie rzadziej niż raz na 3 lata; Rada Gubernatorów wybierana jest przez Walne Zgromadzenie i składa się z przedstawicieli regionów geograficznych /w tym 3 członków Komitetu Zarządzającego i 6-12 delegatów z poszczególnych regionów/, zbiera się z reguły raz w roku, a na jej czele stoi prezydent WATA; Rada Dyrektorów składa się z 5-9 osób, wybieranych przez Walne Zgromadzenie, przygotowuje zagadnienia do rozpatrzenia przez Walne Zgromadzenie, realizuje jego decyzje i Rady Gubernatorów; Komitet Zarządzający w składzie 3 członków Rady Dyrektorów, wybranych przez samą Radę, ma bardzo szerokie pełnomocnictwa; organ kontrolny, który składa się z dwóch kontrolerów-rewidentów, wyznaczonych przez Walne Zgromadzenie.

Kraje socjalistyczne są reprezentowane w WATA przez biura podróży Bułgarii /Bałkanturist/, CSRS /Czedok/, Jugosławii /Kompas/, NRD /Reisebüro/, Polski /Orbis/.

3. Amerykańskie Stowarzyszenie Agentów Podróży /ASTA/

Siedziba: Nowy Jork, USA.

ASTA było członkiem stowarzyszonym UIOOT oraz do 1973r jednym z członków FUAHV. Założone w 1931 r jest branżową organizacją zawodowych agentów podróży w Stanach Zjednoczonych i Kanadzie. 52/

Głównym celem ASTA jest reprezentowanie i ochrona wspólnych interesów agentów podróży, członków organizacji. Organizacja świadczy im usługi informacyjne i konsultacyjne, organizuje seminaria na tematy zawodowe i regionalne spotkania członków. Co roku ASTA organizuje Konwencję i Światowy Kongres Turystyczny. W latach nieparzystych tradycyjnie odbywają się one poza Stanami Zjednoczonymi i Kanadą.

52/ Charakter regionalny mają również: Arabskie Stowarzyszenie Turystyki i Agentów Podróży /AATTA/, z siedzibą w Bejrucie, istniejące od 1954r i liczące 350 członków w 25 krajach /1972r/; Nordycki Związek Biur Podróży założony w 1939 r /Sekretariat rotacyjny/. W dalszej części jest także omówiona Konferencja Biur Podróży Krajów Socjalistycznych.

Członkowie: Obecnie Stowarzyszenie liczy ponad 8.400 członków w około 100 krajach świata. Rdzeniem tak znacznej organizacji jest ponad 2.600 członków czynnych, którzy mają prawo głosowania i którzy utrzymują ponad 2.800 biur na terenie 50 stanów USA i 10 prowincji Kanady. Drugą grupę członków ASTA stanowią członkowie czynni nierezydenci, którymi są również przedsiębiorstwa turystyczne zaangażowane w rozwijanie i sprzedaż usług pod firmą ASTA. Jest ich blisko 700. Członkami sprzymierzonymi ASTA są inne pokrewne organizacje i przedsiębiorstwa - krajowe i zagraniczne linie lotnicze, linie okrętowe, koleje, linie autobusowe, hotele, uzdrowiska, przedsiębiorstwa wynajmu i sprzedaży samochodów, rządowe organy turystyczne itp. Ogółem członków tej kategorii jest około 1.600. Wreszcie ostatnią grupę stanowią członkowie stowarzyszeni, których jest około 3.500.

Organy: Doroczne Zgromadzenie członków /Konwencja/ ; Rada Dyrektorów złożona z 16 członków, w tym z prezesa, wiceprezesów, sekretarza i skarbnika ; komitety przewidziane w statucie lub utworzone dla doraźnych potrzeb przez Radę. Na szczeblu lokalnym oraz przy utrzymywaniu ścisłej łączności z organizacjami krajowymi, ASTA działa poprzez 23 wydziały, z których każdy ma swoich własnych, wybranych funkcjonariuszy oraz wyznaczone komitety.

Publikacje : Co roku ASTA wydaje informator zawierający dokładne listy członków oraz sporo materiału informacyjnego.

4. Międzynarodowe Stowarzyszenie Kongresów i Zjazdów /ICCA/

Siedziba: Amsterdam, Holandia.

Powstanie i cele: ICCA powstało w Paryżu w 1962 r. W 1964 r., w Amsterdamie, zostało oficjalnie zarejestrowane jako organizacja międzynarodowa. Celem Stowarzyszenia jest przede wszystkim dążenie do tego, aby jego członkowie organizowali jak najwięcej kongresów oraz aby wzajemnie przekazywali sobie do obsługi zor-

organizowane grupy uczestników biorących udział w tych imprezach; również wymiana wszelkich informacji o organizowanych kongresach, dzielenie się doświadczeniami na ten temat oraz dążenie do zapewnienia jak najwyższego poziomu fachowej obsługi kongresów, konferencji międzynarodowych i innych zjazdów.

Działalność ICCA realizowana jest głównie za pośrednictwem organizowanego co roku Zgromadzenia członków, Sekretariat wysyła organizacjom członkowskim wydawnictwo, w którym podane są wszystkie usługi, jakie są do dyspozycji członków ICCA. Ponadto członkowie otrzymują regularnie biuletyny informacyjne. Szczególne zainteresowanie ICCA kongresami i zjazdami, jako częścią rynku turystycznego, wynika z faktu, że liczba kongresów rośnie szybciej od liczby turystów zagranicznych, a wydatki uczestników turystyki kongresowej są z reguły znacznie wyższe od wydatków przeciętnego turysty.

Członkowie ICCA dzielą się na 9 kategorii: biura podróży, linie lotnicze i przedsiębiorstwa wynajmu samochodów, organizatorzy kongresów i wystaw, państwowe organizacje i przedsiębiorstwa turystyczne, inne organizacje transportowe, hotele, ośrodki organizujące kongresy i wystawy, przedsiębiorstwa obsługi kongresów, członkowie honorowi. W 1974 r. do ICCA należało ok. 200 członków różnych kategorii z ponad 70 państw.

Organami ICCA są: Zgromadzenie ; Rada Dyrektorów, składająca się z 11 członków, podejmująca decyzje w sprawie przyjęcia w poczet członków organizacji ; Dyrektor ; Sekretarz i aparat administracyjny.

Kraje socjalistyczne są reprezentowane w ICCA przez biura podróży Bułgarii, Czechosłowacji, Jugosławii, Polski, Rumunii, Węgier i ZSRR. PBP "Orbis" wstąpiło do ICCA w 1972 r.

5. Międzynarodowe Stowarzyszenie Zwiedzania i Wycieczek /ISTA/

Siedziba: Wiedeń, Austria.

ISTA powstało początkowo jako Europejskie Stowarzyszenie Zwiedzania w 1957 r. Celem ISTA jest organizowanie wspólnej reklamy, wymiana informacji oraz publikacja cenników wycieczek.

Członkami ISTA mogą być te biura podróży, które organizują własne imprezy wycieczkowe. Członkostwo jest ograniczone. Na jeden milion ludności w każdym dużym mieście może przypadać tylko jeden członek ISTA. W 1973r ISTA liczyło 135 członków, ze 104 miast. Członkami ISTA są również duże biura podróży większości krajów socjalistycznych: Bułgarii, CSRS, Jugosławii, NRD, Rumunii, Polski, Węgier i ZSRR. PBR "Orbis" jest członkiem ISTA od 1957 r, tj. od powstania organizacji.

W latach siedemdziesiątych działalność ISTA sprowadzała się w zasadzie do wydawania tzw. Cennika ISTA /ISTA Tariff Book/ który w nakładzie 6000 egzemplarzy jest rozprowadzany przez sekretariat wśród członków oraz innych biur i organizatorów podróży.

Organami ISTA są: Zgromadzenie Ogólne /raz w roku/ Komitet Wykonawczy i Rada Dyrektorów /obradują kilka razy do roku w zależności od potrzeb/. Ponieważ większość członków ISTA to zarazem członkowie FUAHV, posiedzenia ISTA odbywają się niejednokrotnie podczas Kongresów FUAHV.

6. Międzynarodowy Zielony Krąg /IGR/

Siedziba: Wiedeń, Austria.

IGR jest organizacją wyspecjalizowanych biur podróży, których działalność skierowana jest na organizowanie wycieczek zawodowych i tematycznych w dziedzinie rolnictwa, przemysłu spożywczego i gospodarki leśnej. Biura członkowskie IGR organizują również imprezy wypoczynkowe dla ludności wiejskiej i rolniczej.

Organami IGR są: Walne Zgromadzenie, które zbiera się co roku, z reguły w listopadzie. Pełni ono zarazem funkcję giełdy turystycznej; wymienione i prezentowane są wówczas konkretne programy i oferty handlowe, w wyniku czego są podpisywane umowy; Prezydium zbiera się raz na kwartał.

Członkami IGR jest obecnie 13 biur podróży/rok 1974/. Do IGR należą także z krajów socjalistycznych: "Tatratur" /CSRS/ i BTZ "Gromada" /od 1974 r/. Czechosłowacja była w 1973 r gospodarzem Walnego Zgromadzenia IGR.

7. Międzynarodowa Federacja Powazecznych Organizacji Turystycznych /IFPTO/

Siedziba: Bruksela, Belgia.

Statut konsultatywny: ECOSOC /Ros/ ; UNESCO /B/.

Powstanie: w Helsinkach w 1950 r. Statut został zmieniony 16. XI.1967 r na Konferencji Generalnej w Brukseli.

Cele: Zapewnienie łączności między stowarzyszonymi organizacjami narodowymi, tworzenie robotniczych stowarzyszeń turystycznych w krajach, w których przedtem nie istniały, popieranie organizacji tygodni międzynarodowych oraz umożliwianie grupom studyjnym i ekspertom nawiązanie odpowiednich kontaktów w krajach, które odwiedzają.

Organy: Konferencja Generalna /co 2 lata/, Komitet Wykonawczy.

Członkowie: stowarzyszenia krajowe i spółdzielcze biura podróży w 18 krajach, głównie europejskich, w tym również Bułgarii, Czechosłowacji, Węgier i Polski /ST "Turysta" od 1973 r/. Wybór na członków stałych następuje po 2-letnim stażu kandydeckim.

8. Międzynarodowe Biuro Turystyki i Wymiany Młodzieży /BITEJ/

Siedziba: Budapeszt, Węgry.

Powstanie i stosunki z organizacjami pozarządowymi: BITEK zostało założone 20.X.1961 r w Wiedniu, w wyniku rezolucji uchwalonej przez Światową Federację Młodzieży Demokratycznej /ŚFMD/w Konakri, w marcu 1960 r.

BITEJ jest członkiem Koordynacyjnego Komitetu Międzynarodowej Służby Ochotniczej, organizacji założonej przez UNESCO /zajmuje się ona m.in. organizowaniem młodzieżowych obozów pracy /.

Cele: Popieranie działalności turystycznej młodzieży oraz ułatwianie pracy organizacjom członkowskim, popieranie wspólnych przedsięwzięć, organizowanie wycieczek okrężnych po Europie, działanie na rzecz rozwoju międzynarodowych ochotniczych obozów pracy dla młodzieży, umacnianie przyjaźni i solidarności wśród młodzieży całego świata. Dewizą BITEJ jest hasło: "Turystyka - paszportem pokoju i przyjaźni".

Działalność: BITEJ utrzymuje kontakty z ponad 300 organizacjami młodzieżowymi i turystycznymi. Kontakty te są ułatwione dzięki rozgałęzionym usługom informacyjnym /biuletyn informacyjny, wydawnictwa ŚFMD, pisma okólne itp/, jak również dzięki organizowaniu konferencji, spotkań i seminariów. BITEJ jest pośrednikiem przy nawiązywaniu kontaktów między organizacjami turystyki młodzieżowej różnych krajów, udziela wskazówek technicznych, dostarcza materiałów i informacji na temat imprez kulturalnych i sportowych, obozów pracy i ulg finansowych dla podróży młodzieżowych.

Organy: Konferencja Generalna /zbiera się co dwa lata i wybiera Radę BITEJ/; Rada /spotyka się przynajmniej 2 razy do roku/, przy której działają 4 komisje robocze: transportowa, programowa, propagandowa i do spraw przewodników; Komisja Rewizyjna; Sekretariat z Dyrektorem Wykonawczym, wybranym przez Konferencję Generalną. 53/

53/ Dyrektorem Wykonawczym BITEJ jest Polak, I. Matela.

Członkowie: Członkiem BITEJ może zostać każda organizacja młodzieżowa, niezależnie od tego, czy jest członkiem ŚFMD, jeżeli tylko akceptuje statut BITEJ. Istnieją 2 kategorie członków: pełnoprawni /obecnie 28/ oraz stowarzyszeni /10/. Członkowie stowarzyszeni mogą uczestniczyć w działalności BITEJ, ale nie mają prawa głosowania. Ich kontakty z BITEJ regulowane są odrębnymi porozumieniami dwustronnymi.

Główną rolę w BITEJ odgrywają organizacje turystyki młodzieżowej krajów socjalistycznych.

9. Konferencja Biur Podróży Krajów Socjalistycznych /KBPKS/

Konferencja Biur Podróży Krajów Socjalistycznych jest ukształtowaną od 1957r formą wielostronnej współpracy biur podróży krajów socjalistycznych w dziedzinie turystyki międzynarodowej. Odbywa się ona na szerokiej podstawie geograficznej i obejmuje biura podróży Bułgarii, CSRS, Jugosławii, KRLD, Kuby, Mongolii, NRD, Polski, Rumunii, Węgier i ZSRR.

Podstawowym celem Konferencji jest działanie na rzecz rozwoju turystyki między krajami socjalistycznymi, w interesie umacniania przyjaźni, współpracy, wzajemnego poznania i zrozumienia między narodami krajów socjalistycznych.

Konferencja skupia swoją uwagę na następujących rodzajach współpracy biur podróży krajów socjalistycznych:

- wymiana informacji i doświadczeń w dziedzinie rozwoju turystyki, szkolenia kadr turystycznych, działania na rynkach turystycznych krajów trzecich, współpracy z innymi branżowymi przedsiębiorstwami uczestniczącymi w obsłudze ruchu turystycznego ;
- prezentowanie stanowisk biur podróży w różnych kwestiach wynikających z rozwoju turystyki ;
- inicjowanie współpracy w zakresie konkretnych przedsięwzięć handlowych, reklamowych i organizacyjnych, dwu- i wielostronnych ;

- badanie i poszukiwanie praktycznych rozwiązań w różnych kwestiach technicznych wzajemnej współpracy;
- działanie na rzecz rozwoju turystyki środowiskowej i specjalistycznej;
- konsultowanie udziału biur podróży krajów socjalistycznych w międzynarodowych organizacjach turystycznych, kongresach, sympozjach i innych tego rodzaju imprezach, w celu ich praktycznego wykorzystania dla rozwoju turystyki.

KBPKS działa na zasadach zbliżonych do Konferencji Urzędów Turystycznych Krajów Socjalistycznych, przy czym w przypadku KBPKS nie nastąpiła tak silna instytucjonalizacja działalności. Jest ona oparta na Regulaminie KBPKS oraz na uchwalanym każdorazowo porządku dziennym kolejnego posiedzenia plenarnego KBPKS. Posiedzenie plenarne jest najwyższym organem KBPKS. Innymi organami są stałe i doraźne komisje i grupy robocze. Obecnie istnieją trzy stałe komisje: Komisja d/s Organizacji Kongresów, Komisja Wschód-Zachód oraz Komisja Turystyki Indywidualnej. Funkcję sekretariatu KBPKS pełni biuro podróży, które będzie gospodarzem kolejnego posiedzenia plenarnego.

Stałymi punktami porządku dziennego KBPKS są:

- informacje na temat rozwoju turystyki w minionym okresie oraz perspektywy jej rozwoju w roku następnym /informacje te przedstawiają wszystkie delegacje/;
- sprawozdania przewodniczących komisji i grup roboczych.

Od pewnego czasu stałym punktem obrad stał się temat rozwoju turystyki młodzieżowej, który jest referowany na kolejnych posiedzeniach plenarnych przez coraz to inne biuro turystyki młodzieżowej.

Na XIII Konferencji w Sofii w 1974 r, KBPKS przyjęła dodatkowy program pracy, który jest wykładnikiem praktycznych zamiarów biur podróży krajów socjalistycznych w zakresie realizacji Kompleksowego Programu Socjalistycznej Integracji Gospodarczej. Wykonanie poszczególnych punktów tego programu zostało powierzone biurom podróży różnych krajów socjalistycznych.

Jeżeli chodzi o technikę przeprowadzania formalnych obrad Konferencji, należy wymienić 3 formy, które ukształtowały się w dotychczasowej praktyce KBPKS:

- posiedzenia plenarne wszystkich delegacji narodowych in corpore ;
- konferencje przewodniczących delegacji, którymi są zazwyczaj dyrektorzy głównych biur podróży, zjednoczeń lub stowarzyszeń biur podróży,
- prace grupy redakcyjnej, opracowującej protokół z obrad.

Oprócz delegacji biur podróży, w obradach KBPKS mogą również uczestniczyć zaproszeni goście będący przedstawicielami innych organizacji i instytucji, które pośrednio lub bezpośrednio są związane z turystyką /przewoźnicy, hotelarze itp./.

Polskie biura podróży dwukrotnie były gospodarzami KBPKS; w 1967 r w Krakowie oraz w 1975 r w Poznaniu. PBP "Orbis" przewodniczy jednej ze stałych komisji KBPKS, tzw. "Komisji Wschód-Zachód".

IV. ORGANIZACJE POŚREDNIO ZWIĄZANE Z TURYSTYKĄ

1. Międzynarodowa Izba Handlowa /CCI/

Siedziba: Paryż, Francja.

Stosunki z organizacjami międzynarodowymi: Status konsultatywny ECOSOC /I/, FAO, IMCO, IAEA, OECD, ITU, ICAO, UNCTAD, CCC, WIPO, Rady Europy. Wspólny Komitet Doradczy z organizacjami gospodarczymi ONZ i GATT został utworzony w 1969r przy współudziale OECD. Doroczne konsultacje oficjalne z Europejską Komisją Gospodarczą.

Powstanie i cele: CCI została założona w 1920 r zgodnie z decyzją podjętą przez Międzynarodową Konferencję Handlu, która odbyła się w Atlantic City w 1919r. W 1973 r CCI miała organizacje

członkowskie w 45 krajach oraz obejmowała kolektywne organizacje i stowarzyszenia w dalszych 39 krajach. Z krajów socjalistycznych do CCI należy Jugosławia. Inne kraje socjalistyczne / w tym Polska/ uczestniczą w działalności CCI poprzez tzw. Komitet Łączności.

Celem powstania CCI było zapewnienie przedstawicielstwa dla handlu, przemysłu, transportu, finansów i wszelkich innych gałęzi międzynarodowej działalności gospodarczej. W tym charakterze CCI jest ściśle powiązana z rozwojem turystyki międzynarodowej. W dziedzinie transportu CCI zajmuje się między innymi zagadnieniami opłat, przepisów międzynarodowej komunikacji drogowej, urządzeń komunikacji lotniczej oraz innych zagadnień dotyczących turystyki.

Organy: Kongres lub Zgromadzenie Ogólne / co dwa lata/; Rada /przedstawiciele komitetów krajowych/; Komitet Wykonawczy ; 40 komisji i komitetów wyspecjalizowanych, z których dwie to komisje regionalne : dla Europy oraz dla Azji i Dalekiego Wschodu ; Sekretariat.

CCI publikuje szereg prac, w tym: "Światowy podręcznik Izb Handlowych", "Słownik reklamy i dystrybucji" /w ośmiu językach /, "Warunki i przepisy dotyczące reklamy w różnych krajach", "Kodeks lojalnych praktyk w dziedzinie reklamy" oraz "Turystyka międzynarodowa i rozwój gospodarczy".

2. Międzynarodowy Związek Ochrony Przyrody i Zasobów Naturalnych /IUCN/

Siedziba: Morges, Szwajcaria.

Status konsultatywny: ECOSOC /II/ ; FAO /S/ ; UNESCO /B/; WMO ; Rada Europy /I/. Utworzony we Francji w 1948 r pod nazwą Międzynarodowego Związku Ochrony Przyrody, IUCN przyjął obecną nazwę w 1956 r, po połączeniu się w Międzynarodowym Biurze Ochrony Przyrody.

Podstawowy cel Związku, to ochrona naturalnego środowiska, rezerwatów przyrody i stref chronionych. IUCN działa również na rzecz tworzenia i realizacji programów wychowawczych w dziedzinie ochrony przyrody oraz współpracuje przy zawieraniu międzynarodowych porozumień w tej dziedzinie. IUCN przeprowadził badania na temat przyrody w różnych krajach, wspólnie ze Światowym Funduszem Przyrody /WWF/.^{54/}

Związek uczestniczy w finansowaniu programów ochrony /projekty całościowe lub tylko badawcze i częściowe/.

Organy: Zgromadzenie Ogólne, Rada Wykonawcza, 6 komisji: /ekologii, wychowania, parków narodowych, prawna, ochrony rzadkich gatunków i planowania przestrzennego/, Sekretariat.

Publikacje: Raporty, studia oraz sprawozdania z obrad organów IUCN. Ponadto Związek wydaje miesięczny biuletyn w językach angielskim i francuskim wraz ze streszczeniami i tłumaczeniami wybranych artykułów w językach hiszpańskim, niemieckim i rosyjskim.

Członkowie: IUCN ma kilka kategorii członków: organy rządowe /w 29 krajach/, organy resortowe, stowarzyszenia, towarzystwa i instytuty w 60 krajach oraz 9 organizacji międzynarodowych. Z krajów socjalistycznych do IUCN należą Bułgaria, CSRS, Jugosławia, Polska, Rumunia i ZSRR. Ze strony Polski w pracach Związku biorą udział: Państwowa Rada Ochrony Przyrody poprzez Ministerstwo Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego, Liga Ochrony Przyrody oraz Polska Akademia Nauk.

Pod patronatem IUCN działa odpowiednik Związku przeznaczony dla organizacji młodzieżowych, a mianowicie Międzynarodowa Federacja Młodzieży do Spraw Badania i Ochrony Środowiska /IYF/. Usługi sekretariackie są prowadzone przez sekretariat IUNC. W 1972 r IYF liczyła 29 członków z 16 krajów, głównie europejskich.

54/ WWF - World Wildlife Fund.

UMOWY I KONWENCJE MIĘDZYNARODOWE oraz wielostronne programy współpracy turystycznej w Europie

I. UMOWY I KONWENCJE MIĘDZYNARODOWE POLSKI W SPRAWACH TURYSTYKI LUB ZAWIERAJĄCE POSTANOWIENIA DOTYCZĄCE ZAGADNIEN TURYSTYCZNYCH

Polityka i współpraca międzynarodowa państwa w dziedzinie turystyki są między innymi funkcją zawartych przez to państwo umów i konwencji międzynarodowych, zarówno dwu- jak i wielo- stronnych. Poza określonymi przepisami wewnętrznymi, te akty międzypaństwowe decydują w znacznym stopniu, w jaki sposób dane państwo ułatwia na swoim terenie międzynarodowy obrót osobowy i jakie stwarza dla niego warunki. Tym samym warunkują one rozwój turystyki międzynarodowej, decydując o dostępności turystycznej danego kraju.

Polska może być przykładem państwa, które aktywnie działa na rzecz ułatwień w międzynarodowym ruchu osobowym, będąc stroną i sygnatariuszem wielu międzynarodowych umów i konwencji, pośrednio lub bezpośrednio związanych z turystyką. Wymienione wyżej akty międzypaństwowe można podzielić na międzynarodowe konwencje wielostronne, dwustronne umowy graniczne oraz porozumienia turystyczne.

1. Międzynarodowe konwencje wielostronne dotyczące turystyki

Polska ratyfikowała następujące konwencje:

a/ Konwencje Organizacji Narodów Zjednoczonych 55/

- konwencja dotycząca ułatwień celnych dla turystyki /Nowy Jork, 4.VI.1954 /.

55/ Dz.U. Nr 42, poz. 216 i 217 z 1961r oraz Nr 11, poz. 60 z 1968 r.

- Protokół dodatkowy do Konwencji dot. ułatwień celnych dla turystyki, odnoszący się do przywozu dokumentów i materiałów propagandy turystycznej /jw./.
- Konwencja celna w sprawie czasowego przywozu prywatnych pojazdów drogowych /jw./.

Wyżej wymienione teksty konwencji zostały sporządzone w wyniku Konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie formalności celnych dotyczących czasowego przywozu prywatnych samochodowych pojazdów drogowych oraz w sprawie turystyki, która odbyła się w Nowym Jorku w 1954 r. Konwencje te wprowadzają m.in. interpretację pojęcia rzeczy osobistych podróżnego, szczegółowo określają rodzaj turystycznych materiałów reklamowo-propagandowych zwolnionych od należności celnych oraz precyzują warunki dokonywania warunkowych odpraw celnych pojazdów drogowych w międzynarodowym ruchu turystycznym.

W tym miejscu należy przypomnieć, że już w okresie międzywojennym Polska przystąpiła do międzynarodowej konwencji o uproszczeniu formalności celnych /Genewa, 11.VII.1928/. Do Konwencji przystąpiło także 17 innych państw europejskich.

b/ Konwencje Rady Współpracy Celnej /CCC/

- Konwencja celna dotycząca ułatwień przy przywozie towarów przeznaczonych do wystawiania albo wykorzystania na wystawach, targach, kongresach lub podobnych imprezach, sporządzona w Brukseli 8.VI.1961 r. ^{56/}

Prace nad przygotowaniem tekstu Konwencji były prowadzone przez CCC wspólnie z Międzynarodową Izbą Handlu /CCI/, UNESCO i Związkiem Targów Międzynarodowych. Konwencja dotyczy ułatwień i uproszczenia formalności przy warunkowej odprawie celnej przedmiotów przeznaczonych na różnego rodzaju imprezy wystawowe o profilu handlowym, przemysłowym, rolniczym lub rzemieślniczym

^{56/} Dz. U. Nr 30 poz. 238 i 239 z 1969 r.

oraz nas spotkania organizowane w celu popierania nauki, sztuki, rzemiosła, sportu, szkolnictwa i kultury.

- Konwencja celna w sprawie karnetu ATA dla odprawy warunkowej towarów, sporządzona w Brukseli 6.XII.1961 r. ^{57/}

Tekst konwencji był uzgodniony z GATT, UNESCO i CCI. Skrót "ATA" pochodzi od wyrazów francuskich i angielskich oznaczających odprawę warunkową /admission temporaire - temporary admission/. Konwencja wprowadza ujednolicony karnet zastępujący krajowe dokumenty celne.

- Konwencja celna dotycząca czasowego przywozu wyposażenia zawodowego, sporządzona w Brukseli 8.VI.1961 r. ^{58/}

Konwencja ta stanowi uzupełnienie dwóch konwencji poprzednio wymienionych i dotyczy zwolnień celnych przy przywozie wyposażenia technicznego.

Wszystkie trzy konwencje stanowią w zasadzie jedną całość. W odniesieniu do turystyki mają one znaczenie dla dokonywania bezcłowych odpraw celnych materiałów turystyczno-reklamowych.

c/ Konwencje Międzyrządowej Morskiej Organizacji Doradczej /IMCO/

- Międzynarodowa Konwencja o zapobieganiu zanieczyszczeniu morza olejami /Londyn, 12.V.1954 r/ z późniejszymi zmianami z 11.VI.1962 r /Londyn/. ^{59/}

Konwencja określa m.in. pojęcie "spustu ropy", który jest główną przyczyną zanieczyszczeń morza, oraz zawiera postanowienia dotyczące postępowania w tym zakresie, w zależności od tonażu tankowców.

57/ Dz.U. Nr 30, poz. 242 i 243 z 1969 r.

58/ Dz.U. Nr 30, poz. 240 i 241 z 1969 r.

59/ Dz.U. Nr 28, poz. 135 i 136 z 1961 r.

W listopadzie 1973 r w Londynie został podpisany tekst nowej konwencji w sprawie zapobiegania zanieczyszczeniom powodowanym przez statki. Ma ona zastąpić Konwencję z 1954 r.

- Konwencja o ułatwieniu międzynarodowego obrotu morskiego /Londyn, 9.IV.1965/.^{60/}

Konwencja została uchwalona w 1965 r na międzynarodowej konferencji poświęconej ułatwieniom w podróży i w transporcie morskim. M.in. w rezolucji nr 6 Konferencja wypowiedziała się na temat turystyki międzynarodowej, ustosunkowując się przy tym do rekomendacji Konferencji Rzymskiej ONZ z 1963 r w sprawie turystyki i podróży międzynarodowych.

d/ Konwencje Międzynarodowej Organizacji Lotnictwa Cywilnego

- Konwencja w sprawie przestępstw i innych aktów popełnionych na pokładzie samolotu.^{61/}

Konwencja została podpisana w Tokio, 14.IX.1963 r. Przyznaje ona państwu rejestracji jurysdykcję nad przestępstwami i innymi akcjami popełnionymi na pokładzie samolotów.

- Konwencja o zwalczaniu bezprawnego zawładnięcia statkami powietrznymi, podpisana w Hadze 16.XII.1970 r.^{62/}

Konwencja nakłada na państwa - strony konwencji obowiązek eurowego karania przestępstw związanych z porywaniem samolotów,

2. Umowy graniczne

Umowy graniczne PRL spełniają zasadniczą rolę w sprawach regulowania, ułatwiania i obsługi ruchu turystycznego, chroniąc przy tym podstawowe interesy państwa i ustanawiając stosunki su

60/ Dz.U. Nr 30, poz. 236 i 237 z 1969 r.

61/ Dz.U. Nr 25, poz. 181 i 182 z 1972 r.

62/ Dz.U. Nr 25, poz. 181 i 182 z 1972 r.

werenne z innymi państwami. Spośród całego wachlarza umów granicznych, które w większym lub mniejszym stopniu dotyczą różnych aspektów turystyki, szczególne znaczenie mają umowy o zniesieniu wiz. Umowy takie Polska zawarła w pierwszej kolejności z państwami socjalistycznymi: z ZSRR /ostatnie porozumienie z 5 lutego 1970 r./, CSRS /24 sierpnia 1960/, NRD /25 listopada 1971r./, Bułgarię /8 czerwca 1965/, Rumunię /28 czerwca 1971/, Jugosławię /2 sierpnia 1963/, Węgry /18 kwietnia 1964/. Wprowadzone równoległe z podpisaniem tych umów daleko idące ułatwienia paszportowe i dewizowe w wyjazdach obywateli polskich przyczyniły się do bardzo poważnego wzrostu ruchu turystycznego między Polską a innymi państwami wspólnoty socjalistycznej.

Polska podpisała również umowy o wzajemnym zniesieniu wiz z Austrią /18 lipca 1972/, Finlandią /13 grudnia 1973/ oraz Szwecją /9 kwietnia 1974/. I w tym wypadku zniesienie wiz stało się silnym bodźcem do rozszerzenia turystyki i poszukiwania możliwości wzajemnej współpracy w tej dziedzinie.

Duże znaczenie praktyczne mają międzypaństwowe umowy o współpracy w dziedzinie komunikacji kolejowej, drogowej i lotniczej, jak również o żegludze śródlądowej i morskiej. Określają one, w przypadku umów kolejowych, tryb pracy służb zdawczo-odbiorczych na granicach, zawierają postanowienia eksploatacyjne, o przekroczeniu granicy państwowej, o odpowiedzialności za szkody o odpłatności oraz o wymianie przesyłek pocztowych. Umowy drogowe zawierają postanowienia m.in. o warunkach przewozu osób oraz o prowadzeniu regularnych linii autobusowych. Szereg zasadniczych postanowień zawierają umowy o komunikacji lotniczej /oddanie do dyspozycji stron urządzeń nawigacyjnych, o kontroli i ulgach celnych, dokumentach pokładowych, postanowienia o postępowaniu w sytuacjach przymusowych, nadanie uprawnień do eksploatacji poszczególnych linii lotniczych.

Powyższe umowy Polska zawarła przede wszystkim z państwami graniczącymi /ZSRR, CSRS, NRD/, jak również z większością państw socjalistycznych i niektórymi innymi państwami. Jeżeli chodzi o umowy o żegludze, to na pierwszym miejscu należy wymienić umowy

zawarte między Polską a NRD o współpracy w zakresie żeglugi na wodach granicznych /Odra/. Zawierają one szereg postanowień dotyczących bezpośrednio turystyki, np. ustalenie miejsc postoju dla statków sportowych i turystycznych oraz okresów i godzin, w których można z nich korzystać.

Wreszcie ważną rolę w regulowaniu ruchu turystycznego odgrywają umowy o wspólnej kontroli ruchu granicznego, zawarte przez Polskę z CSRS i NRD oraz umowy o współpracy i wzajemnej pomocy w sprawach celnych, podpisane z CSRS, NRD i ZSRR, a także z Bułgarią, Jugosławią i Węgrami.

3. Umowy turystyczne

Polska zawarła umowy o współpracy w dziedzinie turystyki z Węgrami /16 września 1967/, Bułgarią /9 stycznia 1969/, Jugosławią /9 grudnia 1969/, ZSRR /15 listopada 1971/, NRD /23 lutego 1972/, Rumunią /20 października 1972/, jak również z Włochami /16 czerwca 1967/ i Finlandią /28 listopada 1974/.

Porozumienia te w sposób ramowy określają współpracę między państwową w dziedzinach: propagandy i reklamy turystycznej, szkolenia kadr turystycznych, budownictwa turystycznego oraz w zakresie innych przedsięwzięć związanych z rozwojem ruchu turystycznego między stronami. Są one ze strony rządów wyrazem woli rozwijania i popierania wzajemnego ruchu turystycznego i stworzenia warunków do jego dalszego rozwoju.

Za realizację wyżej wymienionych umów odpowiada ze strony Polski Główny Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki, który z poszczególnymi partnerami z krajów - sygnatariuszy tych umów przeprowadza okresowe konsultacje, z reguły odbywające się raz do roku. W wyniku dwustronnych konsultacji międzyresortowych podpisywane są protokoły wykonawcze do umów bądź protokoły o rozmowach, w których zawarta jest ocena współpracy prowadzon przez biura podróży, analiza trendów rozwojowych ruchu turystycznego i określone są perspektywy oraz kierunki współpracy na

najbliższe dalsze okresy. Na podstawie turystycznych umów międzyrządowych podpisywane są również międzyresortowe porozumienia o reklamie turystycznej, zawierające szczegółowe ustalenia na temat rodzaju, ilości i warunków wymiany materiałów informacyjno-reklamowych, o wspólnych przedsięwzięciach z tej dziedziny, o wymianie kadr i specjalizacji oraz inne porozumienia międzyresortowe.

Rolę umowy turystycznej z Czechosłowacją odgrywa w pewnym stopniu umowa między rządami Polski i Czechosłowacji o turystycznym ruchu pogranicznym, podpisana 6 września 1955 r /tzw.konwencja/, wraz z późniejszymi zmianami z 1961 i 1962 r.

II. POROZUMIENIA WIELOSTRONNE O WSPÓŁPRACY W DZIEDZINIE TURYSTYKI EUROPEJSKIEJ

Oprócz form współpracy dwustronnej oraz realizowanej za pośrednictwem międzynarodowych organizacji turystycznych, rozwinęły się również inne rodzaje współpracy międzynarodowej, mające głównie na celu promocję turystyki w określonych regionach geograficznych. Porozumienia tego rodzaju rozwinęły się szczególnie w Europie, zwykle z udziałem więcej niż dwóch krajów. W latach siedemdziesiątych interesowała się nimi szczególnie Europejska Komisja dla Turystyki w Europie UIOOT, w dyskusji na temat integracji europejskiej oferty turystycznej. Raport sporządzony w tej sprawie dla Komisji przez GKKEiT, przy współudziale Holenderskiego Urzędu Turystycznego /NNTO/ i Sekretariatu Generalnego UIOOT, wymienia następujące przykłady takich form współpracy wielostronnej. ^{63/}

1. Porozumienie o współpracy w dziedzinie turystyki między krajami bałkańskimi, podpisane w Bukareszcie 13 maja 1971r. między Bułgarią, Grecją, Jugosławią, Rumunią i Turcją, podczas IV Konferencji oficjalnych urzędów turystycznych tych krajów.

W wyniku tego porozumienia utworzona została Komisja, która spotyka się raz do roku, aby przedyskutować zagadnienia wzajemnej współpracy oraz znaleźć odpowiednie rozwiązania w celu osiągnięcia stawianych przed nią i określonych w porozumieniu zadań. Celem podstawowym jest promocja turystyki do rejonu Bałkanów. W porozumieniu wymienia się następujące środki, mające służyć temu celowi: sprzedaż przez agentów podróży imprez obejmujących wszystkie lub kilka krajów bałkańskich, w tym przy użyciu różnych środków transportu; wprowadzenie ułatwień granicznych oraz większej elastyczności w realizowaniu przepisów już istnieją--

63/ Patrz wzmianka o raporcie w rozdz. 1, podrozdział 1.

cych; wspólne kampanie reklamowe w krajach trzecich, podkreślające kompleksowość i różnorodność oferty turystycznej na Bałkanach; wymianę doświadczeń między poszczególnymi organizatorami turystyki, w celu udoskonalenia ich działalności i usług.

2. Współpraca Brytyjsko-Irlandzka w Dziedzinie Promocji Turystycznej,^{64/} realizowana przy udziale narodowych organizacji turystycznych Wielkiej Brytanii, Północnej Irlandii i Irlandii Południowej.

Współpraca między tymi organizacjami została zapoczątkowana w 1966 r i wynikała z przeświadczenia o możliwości przyciągania do tego rejonu większej liczby turystów przez pełniejszą i bardziej zróżnicowaną ofertą turystyczną. Porozumienie było realizowane w wyniku dorocznych spotkań przedstawicieli trzech organizacji turystycznych, podczas których były uzgadniane i inicjowane kolejne etapy wspólnego działania w zakresie promocji turystyki. Obejmowały one m.in. następujące formy: prowadzenie ogólnych usług informacyjnych, rozpowszechnianie literatury turystycznej i wydawanie wspólnych folderów o atrakcjach turystycznych Wielkiej Brytanii i Irlandii ; rozwijanie usług promocyjnych ; organizowanie imprez zapoznawczych w Wielkiej Brytanii i Irlandii dla agentów podróży i tour-operatorów z Europy Zachodniej oraz z innych krajów wysyłkowych, takich jak Australia i Japonia ; wspólne uczestnictwo w wystawach organizowanych w Europie Zachodniej i Ameryce Płn.; działania na rzecz wprowadzenia wspólnego systemu klasyfikacji hotelowej ; imprezy zapoznawcze dla personelu wszystkich trzech organizacji turystycznych ; organizowanie imprez łączonych obejmujących obie wyspy.

3. Nordycki Komitet Ruchu Turystycznego /NTTK/^{65/}

Współpraca krajów nordyckich realizowana w ramach NTKK sięga roku 1922 i obejmuje narodowe organizacje turystyczne Danii,

64/ British-Irish Cooperation in Tourist Promotion.

65/ Nordic Tourist Traffic Committee.

Finlandii, Islandii, Norwegii i Szwecji. Przez kilka kolejnych lat każdy członek Komitetu świadczy usługi sekretariackie i koordynuje współpracę w krajach skandynawskich. NTTK zajmuje się kampaniami propagandowo-reklamowymi, np. w Ameryce Płn. oraz organizuje wizyty agentów podróży i dziennikarzy w kilku krajach nordyckich. Kraje te mają także wspólne biura informacji turystycznej w Zurichu, Rzymie i Los Angeles oraz biuro koordynacyjne w Nowym Jorku.

4. Tranzyt Turystyczny Północ-Południe /BTBA/

Idea tranzytu turystycznego Północ-Południe, między wybrzeżami Bałtyku i Adriatyku została oficjalnie przedstawiona na konferencji międzynarodowej w Świnoujściu i Ystad, która odbyła się w dniach 29 sierpnia - 1 września 1971 r. W konferencji uczestniczyli przedstawiciele zainteresowanych krajów tranzytowych i południowych: Polski /która była inicjatorem i organizatorem konferencji/, CSRS, Węgier, Jugosławii oraz Bułgarii, Rumunii i ZSRR, a także krajów skandynawskich: Danii i Szwecji.^{66/}

Idea trasy BTBA ma swoje źródło w konstatacji, że nowy szlak ze Skandynawii nad Adriatyk będzie krótszy od dotychczasowych /przez Europę Zach./, mniej obciążony ruchem samochodowym, a równocześnie przyniesie określone korzyści krajom tranzytowym i głównemu krajowi recepcyjnemu /Jugosławii/, poprzez udostępnienie dodatkowej oferty turystycznej tych krajów turystom skandynawskim. Akcja tego rodzaju stanie się również dla rejonów, przez które trasa przebiega, bodźcem do aktywnego działania na rzecz udostępnienia i wyeksponowania ich walorów turystycznych. Uważa

66/ Konferencja była poprzedzona spotkaniem przedstawicieli wymienionych krajów socjalistycznych w Warszawie w dniu 27.IX 71 r. Pierwsze założenia trasy BTBA zostały przyjęte przez przedstawicieli urzędów turystycznych CSRS, Jugosławii, Polski i Węgier na konferencji w Bratysławie w 1969 r.

no, że w perspektywie realizacja trasy przyniesie także korzyści obywatelom krajów tranzytowych, którzy jako turyści także będą z niej korzystać, zarówno w kierunku południowym, jak i północnym.

Ideę trasy BTBA zainteresowały się również inne kraje południowe, w tym Bułgaria, Rumunia, Turcja, Austria i Włochy.

W trakcie kilku spotkań technicznych, podczas których omawiano poszczególne etapy realizacji trasy, wyodrębniły się 4 grupy robocze, tj. do spraw zagospodarowania, ułatwień, eksploatacji i propagandy trasy. Grupa do spraw propagandy trasy BTBA doprowadziła do wydania wspólnego folderu oraz wybrania, drogą konkursu międzynarodowego, znaku /piktogramu/ trasy. Idea tranzytu Północ-Południe była także prezentowana na forum UIOOT, gdzie cytowano ją jako interesujący przykład współpracy międzynarodowej w dziedzinie turystyki. Za oficjalną datę otwarcia trasy uważany był dzień otwarcia połączenia promowego Gdańsk - Helsinki, tj. 16 czerwca 1973 r. W uroczystości otwarcia uczestniczyli członkowie Komitetu Wykonawczego UIOOT, którzy przebywali wówczas w Polsce z okazji 95 sesji Komitetu.

5. Grupa Robocza do Spraw Reklamy Rejonu Dunaju 67/

Utworzona 22 maja 1970 r w Wiedniu. Grupa składa się z przedstawicieli narodowych organizacji turystycznych RFN, Austrii, CSRS, Węgier, Jugosławii, Bułgarii, Rumunii i Radzieckiego Towarzystwa do Spraw Żeglugi po Dunaju. Funkcje sekretariackie Grupy pełni Narodowy Urząd Turystyczny Austrii. Celem Grupy jest stworzenie zachęcającego wizerunku /image/ rejonu naddunajskiego, połączonego z odpowiednią promocją sprzedaży usług. Głównym celem reklamy jest rynek turystyczny Stanów Zjednoczonych.

67/ Danube Area Promotion - Working Group.

Program promocyjny jest ustalany na posiedzeniach Rady Plenarnej. Propozycje w sprawie decyzji Rady są przygotowywane przez tzw. Komitet Roboczy. Innym organem Grupy jest Komitet Nowojorski, który zajmuje się bezpośrednią reklamą na rynku USA.

6. Komisja Reklamy Turystycznej Krajów Alpejskich 68/

Komisja została utworzona w 1966 r jako organ współpracy w dziedzinie promocji turystyki w Austrii, Francji, Jugosławii, Monaco, RFN, Szwajcarii i Włoch. Podobnie jak Dunajska Grupa Robocza, Komisja interesuje się głównie rynkiem amerykańskim, gdzie działa bezpośrednio poprzez podkomisję zwaną "Alpejską Komisją Turystyczną" /ATC/.

Kraje członkowskie są reprezentowane w Komisji przez ich narodowe organizacje turystyczne. Sekretariat Komisji znajduje się w Wiedniu; spotkania odbywają się 1-2 razy do roku. Decyzje w sprawach finansowych Komisji podejmowane są jednomyślnie, inne postanowienia - większością dwóch trzecich głosów. W celu zapewnienia ciągłości w prowadzeniu kampanii promocyjnych, na wycofanie się z członkostwa Komisji wymagany jest okres dwóch lat.

68/ Commission of Tourist Publicity of Alpine Countries ; ATC - Alpine Tourist Comission.

Skorowidz alfabetyczny międzynarodowych organizacji turystycznych wraz z ich nazwami w językach oficjalnych 69/

1. Amerykańskie Stowarzyszenie Agentów Podróży - American Society of Travel Agents /ASTA/ .
360, Lexington Avenue, New York, N.Y. 10017, USA
2. Arabskie Stowarzyszenie Turystyki i Agentów Podróży - Arab Association of Tourism and Travel Agents /AATTA/; Association arabe de tourisme et des agents de voyages;
P.O. Box 5196, Beirut, Liban.
3. Arabski Związek Turystyczny - Arab Tourism Union /ATU/ ; Union arabe de tourisme;
P.O. Box 2354, Amman, Jordania.
4. Atlantycka Konferencja Żeglugi Pasażerskiej - Atlantic Passenger Steamship Conference; Conférence Atlantique des paquebots de ligne
139, Sandgate Road, Folkestone, Kent, Wielka Brytania
5. Biuro Badawcze Europejskich Linii Lotniczych - European Airlines Research Bureau; Bureau d'études des compagnies européennes de navigation aérienne
26 rue Jordaens, 1050 Bruxelles, Belgia
6. Centralny Urząd Międzynarodowych Przewozów Kolejowych - Central Office for International Railway Transport ; Office central des transports internationaux par chemins de fer /OCTI/
30 Gryphenhuebelweg, 3006 Berne, Szwajcaria
7. Europejska Komisja Turystyczna - European Travel Commission /ETC/; Commission européenne du tourisme /CET/
P.O.Box 536 Dublin 8, Irlandia

69/ W skorowidzu pominięto organy i organizacje systemu ONZ. Nazwy większości organizacji podane są w dwóch językach obcych. O ile organizacja posiada stałą siedzibę, podany jest jej adres.

8. Europejska Wspólnota Gospodarcza /EWG/ - European Economic Community; Communauté économique européenne
200 rue de la Loi, 1040 Bruxelles, Belgia

9. Europejskie Stowarzyszenie Dyrektorów Szkół Hotelarskich - European Association of Hotel School Directors /EUHOTA/ ; Association européenne des directeurs d'écoles hôtelières
EUHOTA, 20 avenue de la Gare, 1003, Lausanne, Szwajcaria

10. Karaibskie Stowarzyszenie Hotelowe - Caribbean Hotel Association /CHA/; Association hôtelière des Caraïbes
1120 Ashford Avenue, Santurce, Puerto Rico 00907

11. Karaibskie Stowarzyszenie Turystyczne - Caribbean Travel Association /CTA/; Association touristique pour les Caraïbes
20 East 46th Street, New York, N.Y. 10017, USA

12. Konfederacja Organizacji Turystycznych Ameryki Łacińskiej-Latin American Confederation of Tourist Organizations; Confederacion de Organizaciones Turisticas de la America Latina /COTAL/
Viamonte 640, Buenos Aires, Argentyna

13. Konferencja Biur Podróży Krajów Socjalistycznych /KBPKS/ - Sowieszczanije Biuro Putieszestwij Socjalisticheskich Stran; Konferenz der Reisebüros der Sozialistischen Länder

14. Konferencja Urzędów Turystycznych Krajów Socjalistycznych /KUTKS/ - Sowieszczanije pravitelstwiennych organow po turizmu socjalisticheskich stran; Konferenz der Staatsliche Organe der Sozialistischen Länder

15. Międzyamerykańska Federacja Klubów Turystycznych i Motorowych - Inter-American Federation of Touring and Automobile Clubs; Fédération interaméricaine de touring et des automobile-clubs /FITAC/
1850 Avenida Libertador, Buenos Aires, Argentyna

16. Międzyamerykańska Federacja Dziennikarzy i Pisarzy Turystycznych - Inter-American Federation of Journalists and Writers in the Tourist Trade; Federacion Interamericana de Periodistas y Escritores de Turismo /FIPET/
Calle Rivadavia 755, Buenos Aires, Argentyna

17. Międzyamerykańskie Kongresy Turystyczne - Inter-American Travel Congresses /ITC/; Congres Interaméricains de tourisme
Pan American Union Building, Washington D.C. - 20-006, USA

18. Międzyamerykańskie Stowarzyszenie Hotelowe -Inter-American Hotel Association /IAHA/; Association Interaméricaine de l'hôtellerie
Hotel Alferez Real, Cali, Kolumbia

19. Międzynarodowa Akademia Turyzmu - International Academy of Tourism; Académie internationale du tourisme /AIT/
4 rue des Iris, Monte Carlo, Monaco

20. Międzynarodowa Federacja Aeronautyczna -International Aeronautical Federation /IAF/; Fédération aéronautique internationale
6 rue Galilée, 75 Paris XVI, Francja

21. Międzynarodowa Federacja Campingu i Carawaningu - International Federation of Camping and Caravanning; Fédération internationale de camping et de caravanning /FICC/
rue d'Arenberg 44, B - 1000 Bruxelles, Belgia

22. Międzynarodowa Federacja Drogowa - International Road Federation /IRF/; Fédération routière internationale
1023 Washington Building, Washington DC 20005, USA
63 rue de Lausanne, 1202 Genève, Szwajcaria

23. Międzynarodowa Federacja Dziennikarzy i Pisarzy Turystycznych - International Federation of Tourism Journalists and Writers - Fédération internationale des journalistes et écrivains du tourisme /FIJET/
35 rue du Louvre, Paris, Francja

24. Międzynarodowa Federacja Imprez na Orientację - Internationale Orientierungslauf Foederation /IOF/
Box 43020, 10072 Stockholm, Szwecja

25. Międzynarodowa Federacja Kajakowa - International Canoe Federation /ICF/; Fédération internationale de canoë
Astillerigatan 95/4, 11530 Stockholm, Szwecja

26. Międzynarodowa Federacja Młodzieży do Spraw Badania i Ochrony Środowiska - International Youth Federation for Environmental Studies and Conservation /IYF/; Fédération internationale de la jeunesse pour l'étude et la conservation de l'environnement
1110 Morges, Vaud, Szwajcaria

27. Międzynarodowa Federacja Motocyklowa - International Motorcycle Federation; Fédération internationale motocycliste /FIM/
26 avenue de Chapel, 1206 Genève, Szwajcaria

28. Międzynarodowa Federacja Niezależnej Komunikacji Lotniczej - International Federation of Independent Air Transport; Fédération internationale des transports aériens privés /FITAP/
12 rue de Castiglione, 75 Paris 1er, Francja

29. Międzynarodowa Federacja do Spraw Korespondencji i Wymiany Międzyszkolnej - International Federation of Organizations for School Correspondence and Exchange; Fédération internationale des organisations de correspondances et d'échanges scolaires /FIOCES/
29 rue d'Ulm, 75 Paris V, Francja

30. Międzynarodowa Federacja Organizacji Termalnych i Klimatycznych - International Federation of Thermalism and Climatism; Fédération internationale du thermalisme et du climatisme /FITEC/
Haetternweg, 5, 9000 St. Gallen, Szwajcaria

31. Międzynarodowa Federacja Ośrodków Turystycznych - International Federation of Tourist Centres; Fédération internationale des centres touristiques /FICT/
Avenue d'Ouchy, 60, 1002 Lausanne, Szwajcaria

32. Międzynarodowa Federacja Piechurów - International Federation of Pedestrians; Fédération internationale des piétons /FIP/
5 Buitenhof, Den Haag, Holandia

33. Międzynarodowa Federacja Powszechnych Organizacji Turystycznych - International Federation of Popular Travel Organisations /IFPTO/; Fédération internationale des organisations de tourisme social
rue Haute 42, 1000 Bruxelles, Belgia

34. Międzynarodowa Federacja Samochodowa - International Automobile Federation; Fédération internationale de l'automobile /FIA/
8 Place de la Concorde, 75 Paris VIII, Francja
35. Międzynarodowa Federacja Schronisk Młodzieżowych - International Youth Hostels Federation; Fédération internationale des auberges de la jeunesse /FIAJ/
Midland Bank Chambers, Howardsgate, Welwyn Garden City, Herts AL8 6BT, Wielka Brytania
36. Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń Turystycznych Kolejarzy - International Federation of Railwaymen's Travel Associations; Fédération internationale des associations touristiques des cheminots /FIATC/
25 rue Yvec Toudic, 75 Paris Xe, Francja
37. Międzynarodowa Federacja Turystyki Socjalnej - International Federation of Social Tourism; Fédération internationale de tourisme social /FITS/
Avenue Joli-Bois 18, Bruxelles, Belgia
38. Międzynarodowa Izba Handlowa - International Chamber of Commerce /ICC/; Chambre de Commerce internationale
38, Cours Albert I, 75008 Paris, Francja
39. Międzynarodowa Izba Żeglugi - International Chamber of Shipping /ICS/; Chambre internationale de la marine marchande
30-32, St. Mary Axe, London, E.C.3, Wielka Brytania
40. Międzynarodowa Komisja Ratownictwa Alpejskiego - Internationale Kommission für Alpines Rettungswesen /IKAR/
Stratlinghugel 34, 3645 Gwatt, Thun, Szwajcaria
41. Międzynarodowa Konfederacja Wędkarstwa Sportowego - International Confederation of Anglers; Confédération internationale de la pêche sportive /CIPS/
Via Rizzoli, 7, 40125 Bologna, c/o Federazione Italiana Pesca Sportiva, Włochy
42. Międzynarodowa Rada Agentów Podróży - International Council of Travel Agents /ICTA/
10 Mayfair Place, London W.1, Wielka Brytania

43. Międzynarodowe Biuro Turystyki Socjalnej - International Bureau of Social Tourism; Bureau international du tourisme social /BITS/
7, Boulevard de l'Impératrice, 1000 Bruxelles, Belgia

44. Międzynarodowe Biuro Turystyki i Wymiany Młodzieży- International Bureau for Tourism and Youth Exchanges; Bureau international pour le tourisme et les échanges de la jeunesse /BITEJ/
Ady Endre utca 19, Budapest II, Węgry

45. Międzynarodowe Stowarzyszenie Hotelowe - International Hotel Association /IHA/; Association internationale de l'hôtellerie /AIH/
89, rue du Faubourg Saint-Honoré, 75 Paris VIII, Francja

46. Międzynarodowe Stowarzyszenie Kongresów i Zjazdów - International Congress and Convention Association /ICCA/
J.W. Brouwesplein 27, P.O. Box 5343, Aasterdam, Holandia

47. Międzynarodowe Stowarzyszenie Lotnisk Cywilnych - International Civil Airport Association; Association internationale des aéroports civils /ICAA/
EP 103, Bâtiment 226, 94 - Aéroport d'Orly, Francja

48. Międzynarodowe Stowarzyszenie Naukowych Ekspertów Turyzmu - International Association of Scientific Experts in Tourism; Association internationale d'experts scientifiques de tourisme /AIEST/
Neuengasse 15, Case postale 2597, 3001 Berne, Szwajcaria

49. Międzynarodowe Stowarzyszenie Personelu Linii Lotniczych - Airlines staff International Association /ASIA/; Association internationale des agents des compagnies de navigation aérienne
Scandinavian Airlines System, Copenhagen Airport, Dania

50. Międzynarodowe Stowarzyszenie Przewoźników Lotniczych - International Air Carrier Association /IACA/; Association des charters aériens
P.O. Box 105, 1215 Genève 15, Airport, Szwajcaria

51. Międzynarodowe Stowarzyszenie Skal-Clubów - International Association of Skat Clubs; Association internationale des Skat Clubs /AISC/
Centre Internationale Rogier 14, Passage International, 1000 Bruxelles, Belgia

52. Międzynarodowe Stowarzyszenie Turystyczne - International Touring Alliance; Alliance internationale de tourisme/AIT/
2, quai Gustave-Ador, Genève, Szwajcaria

53. Międzynarodowe Stowarzyszenie Zwiedzania i Wycieczek-International Sightseeing and Tours Association /ISTA/
ÖVB - Österreichisches Verkehrsbüro, Kärntnerstrasse 21-23,
Wien, Austria

54. Międzynarodowy Zielony Krąg - Internationaler Grüner Ring
/IGR/
Herengasse 1, A-1010, Wien 1, Austria

55. Międzynarodowy Związek Krajowych Organizacji Hotelarskich,
Restauracyjnych i Kawiarnianych - International Union of
Hotel, Restaurant and Café - Keepers /Ho.Re.Ca./ę Union
Internationale d'organisations nationales d'hôteliers, re-
staurateurs et cafetiers.
St. Gotthardstrasse 61, CP 297, CH-8027 Zürich, Szwajcaria

56. Międzynarodowy Związek Kolejowy - International Union of
Railways; Union internationale des chemins de fer /UIC/
14-16 rue Jean Rey, 75 Paris XVeme, Francja

57. Międzynarodowy Związek Ochrony Przyrody i Zasobów Natural-
nych - International Union for Conservation of Nature and
Natural Resources /IUCN/; Union internationale pour la con-
servation de la nature et de ses ressources
1110 Morges, Voud, Szwajcaria

58. Międzynarodowy Związek Przewoźników Drogowych - Internatio-
nal Road Transport Union /IRU/ę Union internationale des
transports routiers
1-3 rue de Varembe, Centre International, 1211 Genève.20 ,
Szwajcaria

59. Międzynarodowy Związek Speleologiczny - International U-
nion of Speleology; Union internationale de spéléologie
/UIS/
Holfburg, Fäulen Steige, A-1010 Wien, Austria

60. Międzynarodowy Związek Stowarzyszeń Alpejskich - Internati-
onal Union of Alpine Associations /IUAA/; Union internatio-
nale des associations d'alpinisme
Bahnhofplatz,5, 3000 Berne, Szwajcaria

61. Międzynarodowy Związek Stowarzyszeń turystycznych i Kultu-
ralnych przy Służbach Pocztowych i Telekomunikacyjnych -
International Union of Tourist and Cultural Associations
in the Postal and Telecommunications Services; Union inter
nationale des organismes touristiques et culturels des pos
tes et des télécommunications /UTCPTT/
20 avenue de Ségur, 75 Paris VII, Francja

62. Nordycki Związek Biur Podróży - Nordic Travel Bureau Union
Bertil Harrysson, Svenska Resybrrafoereningen, Katarinavae-
gen 22, Box 15025, 104 65 Stockholm 15, Szwecja

63. Organizacja Państw Amerykańskich /OPA/ - Organization of
American States; Organisation des Etats Américains
Pan American Union Building, 19th Street Constitution Ave.,
Washington D.C. 20-006, USA

64. Organizacja Rozwoju Turystyki Afrykańskiej - Organization
for the Development of African Tourism; Organisation pour
le développement du tourisme africain /ODTA/
B.P. 322, Yaounde, Kamerun

65. Organizacja Turystyczna Ameryki Południowej - South Ameri-
can Travel Organisation /SATO/; Organisation sud-américai-
ne du tourisme
100 Biscayne Boulevard /suite 516/, Miami, Florida, 31132 ,
USA

66. Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju - Organiza-
tion for Economic Cooperation and Development /OECD/; Orga
nisation de coopération et de développement économique
Château de la Muette, 2 rue Pascal, 75 Paris XV, Francja

67. Powszechna Federacja Stowarzyszeń Agentów Podróży - Uniwer
sal Federation of Travel Agents' Associations /UFTAA/; Fé-
dération universelle des associations d'agences de voyages
/FUAHV/
30 avenue Marnix, 1005 Bruxelles, Belgia

68. Rada Współpracy Celnej - Customs Cooperation Council/CCC/;
Conseil de coopération douanière /CCD/
40 rue Washington 1050 Bruxelles, Belgia

69. Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej - Sowiet Ekonomicheskoj
Wzaimopomoshchi /RWPG/
Prospekt Kalinina 56, Moskwa G 205, ZSRR

70. Stowarzyszenie Turystyczne Azji Wschodniej - East Asia
Travel Association /EATA/
c/o Japan National Tourist Organisation, 2-13 Yurakucho,
Tokyo
71. Stowarzyszenie Turystyczne Oceanu Indyjskiego - Indian Ocean
Tourism Alliance; Alliance touristique de l'Océan Indien -
dien /ATOI/
Galerie Rémy Ollier, Place Foch, Port-Louis, Mauritius
72. Stowarzyszenie Turystyczne Rejonu Oceanu Spokojnego - Pacific
Area Travel Association /PATA/
228 Grant Avenue, San Francisco, California 94108, USA
73. Światowa Konfederacja Działalności Podwodnej - Confédération
mondiale des activités subaquatiques /CMAS/
34 rue du Colisée, Paris, Francja
74. Światowa Organizacja Turystyki - World Tourism Organization -
tion /WTO/; Organisation mondiale du tourisme /OMT/
Palacio de Congresos, Avda Generalísimo 29, Madrid-16, Hiszpania 70/
75. Światowa Organizacja Turystyki i Automobilizmu - World
Touring and Automobile Organization; Organisation mondiale
du tourisme et de l'automobile /OTA/
Avenida del Generalísimo, 59
Madrid - 16, P.O. Box Madrid 36,000, Hiszpania
76. Światowe Stowarzyszenie Agencji Podróży - World Association -
of Travel Agencies /WATA/
37, Quai Wilson, 1211 Genève 1, Szwajcaria
77. Światowe Stowarzyszenie do Spraw Kształcenia Zawodowego w
Turystyce - World Association for Professional Training in
Tourism /WAPTT/; Association mondiale pour la formation
professionnelle touristique /AMFORT/
17, rue d'Athènes, 75009 Paris, Francja
78. Światowe Stowarzyszenie Wypoczynku i Rekreacji - World Leisure
and Recreation Association /WLRA/
354, East 46th Street, New York, 10017, USA
52 Moillebeau, 1202 Genève, Szwajcaria

70/ Od 1 stycznia 1976 r.

79. Zrzeszenie Międzynarodowego Transportu Lotniczego - International Air Transport Association /IATA/; Association du transport aérien international

Montreal 113, 1155 Mansfield Street, Kanada
CP 315, Genève Aéroport, 1215 Genève 15, Szwajcaria

